Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

MODEL USŁUG OPIEKI I WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH

ŁÓDŹ 2021

Autorki i autorzy:

Magdalena Mirys

Maria Magdalena Poulain

oraz Wioletta Gawrońska, Krzysztof Smug i Ewa Szmitka

Model powstał w ramach projektu pt. „Caring services for the elderly in rural area" w ramach umowy nr 178/2020/BZP/CPE/W.42.I. 2019 powierzenia grantu w ramach projektu „Ścieżki współpracy – wsparcie dla podmiotów wdrażających współpracę międzynarodową"; finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwójm2014 – 2020

Ścieżki współpracy | #projekt FFW

centrum OPUS

Spis treści

WSTĘP, KRÓTKIE STRESZCZENIE MODELU 3
Ogólna diagnoza i prognoza demograficzna oraz zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i wspierające w kontekście Ekonomii Społecznej 6
Diagnoza i prognoza demograficzna oraz zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i wspierające w woj. łódzkim, a w szczególności powiatach bełchatowskim, radomszczańskim i piotrkowskim w kontekście Ekonomii Społecznej 9
OPIS ODBIORCÓW I ZAŁAOŻEŃ MODELU 12
Opis odbiorców bezpośrednich modelu: OWES, PS, PES, JST 12
Opis beneficjenta ostatecznego usług 13
Szczegółowy opis beneficjenta ostatecznego 13
MODEL OPIEKI I WSPARCIA W DOKUMENTACH 14
Hierarchiczny Model Kompensacyjny 14
Usługi opiekuńcze 15
OPIS ZAŁOŻEŃ MODELU 16
Międzynarodowa inspiracja, transfer wiedzy i praktyk 16
Indywidualizacja, czyli uwzględnianie lokalnej specyfiki obszaru 23
Deinstytucjonalizacja 24
Model budujemy na wartościach. 26
Elastyczność i otwartość 27
Realność i optymlizacja 28
Środowiskowość – włączanie społeczności. 28
Profesjonalizm kadry, dobre wynagrodzenie. 29
OPIS MODELU BIZNESOWEGO 29
Opis usług PS 32
Klienci usług profilaktyki i wsparcia osób starszych, i sprzedaż 37
Kadra planowanego przedsięwzięcia 43
Plan inwestycyjny: 43
Analiza kosztów 45
DOKUMENTY ŹRÓDŁOWE 50
STRONY INTERNETOWE 53
WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW 54

WSTĘP, KRÓTKIE STRESZCZENIE MODELU

„Model usług opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich" jako dobra praktyka Ekonomii Społecznej adresowany jest przede wszystkim do **Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej,** ich kadry animatorów i doradców. Drugim adresatem są istniejące lub nowo tworzone Przedsiębiorstwa Społeczne (PS) lub Podmioty Ekonomii Społecznej (PES) oraz ich pracownicy i otoczenie społeczno-samorządowe.

Model dotyczy tworzenia przez OWES-y warunków do świadczenia przez PS, (*lub PES*) wysokiej jakości usług opiekuńczo-asystenckich oraz budowania i wzmacniania sieci wsparcia dla osób starszych (*oraz ich rodzin i opiekunów*) zagrożonych wykluczeniem społecznym ze wzgl. na stan zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców terenów wiejskich, oraz do przygotowania, organizacji i wdrożenia przyjętych rozwiązań. Zdefiniowane usługi świadczone będą przede wszystkim w miejscu zamieszkania (*zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji usług*).

Jego istotą jest jak najdłuższe zatrzymanie osoby starszej w miejscu zamieszkania (*na wsi, w małej miejscowości)* w samodzielności i niezależności oraz jak najszersze zaspokojenie jej potrzeb, z uznaniem godności i szacunku dla niej, a w efekcie poprawienie/utrzymanie jej dobrostanu psychofizycznego.

To odpowiedź na jedno z najważniejszych wyzwań demograficznych przyszłości, które wynika ze starzenia się społeczeństwa. Punktem wyjścia są diagnoza i prognoza demograficzna dotyczące gwałtownie rosnących (*obecnie i w niedalekiej przyszłości*) potrzeb w zakresie dostarczania w miejscu zamieszkania szeroko rozumianej opieki (*m.in. pielęgnacja, rehabilitacja, asystentura, opieka wytchnieniowa*) i wsparcia *(m.in. profilaktyka i edukacja prozdrowotna, animacja czasu wolnego i uczestnictwa w życiu społecznym, usługi pomocowe - sieć sąsiedzka*) osobom starszym z grupy zagrożonej niesamodzielnością i zależnością (*grupa Slow Go*) oraz ich rodzin i opiekunów z terenów gmin wiejskich i miejsko-wiejskich na przykładzie województwa łódzkiego.

„Model usług opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich" uwzględnia aktualne (2020) zalecenia i rekomendacje zapisane w ustawach oraz lokalnych, krajowych i europejskich dokumentach strategicznych dotyczących polityki społecznej, demograficznej i senioralnej. Przewiduje też komplementarne włączanie nowych technologii oraz korzysta z nowych, cyfrowych doświadczeń z czasu pandemii COVID-19 *(telemedycyna, teleopieka, teleporady*).

Model powstał w wyniku międzynarodowej współpracy, inspiracji, transferu wiedzy i praktyk oraz ich adaptacji (*zgodnie lokalną specyfiką obszaru i jego zasobami*), w ramach projektu „**Caring services for the elderly in rural areas**" realizowanego przez Centrum OPUS z partnerami z Portugalii IR RADIARE i Eugénio de Almeida Foundation.

Inspiracji, transferu wiedzy i doświadczenia dostarczyli:

- 13 organizacji i instytucji społecznych z Portugalii i Hiszpanii, a w szczególności realizatorzy przedsięwzięć i projektów:

Ścieżki współpracy | #projekt FFW

centrum OPUS

- Projekt Integr@tención Ecosystem for Independent Living and Wellness,
- Tucuvi, tu cuidador virtual - Artificial Intelligence Tool for Healthcare,
- Aplikacja APSocial,
- Aplikacja +Proximo,
- Cafe Memoria – miejsce spotkań dla osób z problemami z pamięcią i ich rodzin,
- Voluntariado de Proximidade – czyli wolontariat bliski domu,
- Unidade de Apoio a Idosos da Casa do Povo de S. Martinho das Amoreiras

- 10-osobowa ekspercka grupa robocza z Polski (*przedstawiciele przedsiębiorstw społecznych, organizacji, JST*), ich wiedza, doświadczenie w realizacji działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub zawodowym ze względu na stan zdrowia lub wiek (*ich rodzin i opiekunów*) oraz osób wymagających różnego rodzaju wsparcia, w szczególności:
  - Paweł Jordan - Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS: Projekt „Bezpieczna przyszłość Osób z niepełnosprawnością intelektualną – testowanie modelu"
  - Piotr Jaśkiewicz - Fundacji Nauka dla Środowiska: Projekt „Region Dobrego Wsparcia w zakresie wsparcia usług społecznych"
  - Bożena Budnik - dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie: „Mieszkania chronione w Kutnie"
  - Pracownicy GOPS Gmina Ładzice, pow. radomszczański – jako konsultanci ds. możliwości i sposobów adaptacji i wdrożenia Modelu w gminach

Jedną z wypracowanych wspólnie rekomendacji uwzględnionych w Modelu, którego istotną część stanowi model biznesowy dla PS lub PES pn „MODEL BIZNESOWY "OPIEKA I WSPARCIE" (*opieka, profilaktyka i wsparcie osób starszych, ich rodzin i opiekunów na terenach wiejskich*)", jest oparcie go na wartościach: humanizmu, podmiotowości, szacunku i godności osoby starszej oraz nowoczesnego humanizmu ekonomicznego (*istotną wartością jest dla nas dobrostan pracownika*).

Z diagnozy, doświadczeń praktyków, ww wartości i założeń oraz finansowej kalkulacji wnika, że wdrożenie wypracowanego modelu, nawet w wersji podstawowej, nie będzie tanie i należy przygotować się do poszukiwania różnych źródeł i sposobów jego finansowania (*m.in. montaże finansowe, włączanie lokalnego biznesu, wykorzystanie środków zewnętrznych*) oraz włączania lokalnego środowiska (*wolontariat, nieodpłatna pomoc sąsiedzka*).

Prezentowany „Model usług opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich" może być m.in. przyczynkiem do niezwykle potrzebnej merytorycznej dyskusji nt. faktycznych kosztów pracy w sektorze opiekuńczo-pielęgnacyjnym, asystenckim i pomocowo-wspierającym w kontekście obecnych i przyszłych wyzwań demograficznych wobec starzenia się społeczeństw oraz sposobów odpowiadania na nowe potrzeby z nich wynikające.

W Modelu wskazuje się, że z uwagi na misyjny charakter, humanizm, społeczny wymiar działań i możliwość szybkiej reakcji/dostosowania się na nowe sytuacje, Przedsiębiorstwa Społeczne (PS) i Podmioty Ekonomii Społecznej (PES) są podmiotami szczególnie predystynowanymi do przejmowania i realizowania zadań w dynamicznie się rozwijającym nowoczesnym komercyjnym sektorze usług opiekuńczych, pomocowych i wspierających dla osób starszych, w szczególności z terenów wiejskich. Dlatego zwiększona i dobrze przygotowana aktywność animacyjna, doradcza i inicjatywna lokalnych ośrodków OWES w tym obszarze jest oczekiwana i uzasadniona. Dotyczy to również inspirowania do podnoszenia i rozszerzania kwalifikacji oraz zdobywania nowych kompetencji kadry pracowniczej PS i PES.

Ze względu na czas pracy nad modelem (*pandemia COVIT-19, lockdown, praca zdalna*) wszystkie spotkania robocze, wizyty studyjne, webinaria, konsultacje odbywały się w formule on-line. Brak bezpośredniego „oglądu" prezentowanych przedsięwzięć społecznych w Portugalii, Hiszpanii i w Polsce oraz bezpośredniego kontaktu z ich realizatorami i odbiorcami był utrudnieniem w pracy nad modelem. Stanowił duże, dodatkowe wyzwanie dla współautorów. Jednocześnie był też innowacyjnym wkładem w jego tworzenie i może służyć jako inspiracja dla podobnej współpracy w przyszłości (*obok wizyt studyjnych „na żywo" także webinaria i rozmowy grup roboczych on-line, wypracowywanie rekomendacji, praca hybrydowa nad dokumentami itp.).*

Wspólnie wypracowany w ramach projektu Caring services for the elderly in rural areas „Model usług opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich" składa się z:

- Wstępu
- Diagnozy i prognozy ogólnej (*Polska*) oraz szczegółowej (*dla 10 gmin w Polsce, pow. radomszczański i bełchatowski: gminy Ładzice, Sulmierzyce, Kluki, Kleszczów, Radomsko, Bełchatów, Szczerców, Dobryszyce, Kamieńsk, Lgota Wielka)* z województwa łódzkiego; do wykorzystania wzory narzędzi diagnozy lokalnych potrzeb (*Narzędziownik z zasobów Centrum OPUS wypracowanych wspólnie z Uniwersytetem Łódzkim w ramach projektu pn Centrum Analiz i Modeli Społecznych*) - ZAŁĄCZNIK NR 1
- Opisu dobrych praktyk partnerów z Portugalii (i Hiszpanii) - ZAŁĄCZNIK NR 2 (*jako inspiracje*)
- Opisu dobrych praktyk z Polski (*jako inspiracje*)
    - Kręgi wsparcia – ZAŁĄCZNIK NR 3
    - Dobre wsparcie - ZAŁĄCZNIK NR 4
    - Mieszkania chronione w Kutnie - ZAŁĄCZNIK NR 5
- Opisu odbiorców, benficjentów ostatecznych i założeń Modelu
- Opisu Modelu Biznesowego PS, PES „MODEL BIZNESOWY "OPIEKA I WSPARCIE" (*opieka, profilaktyka i wsparcie osób starszych, ich rodzin i opiekunów na terenach wiejskich*)" – w treści dokumentu oraz dodatkowo jako ZAŁĄCZNIK NR 6
- Opisu przedmiotu zamówienia dla gminy OPZ - ZAŁĄCZNIK NR 7
- Opisu wdrażania Modelu Krok po kroku

- Bibliografii

Zgodnie z uwagami i doświadczeniem ekspertów oraz partnerów zagranicznych „Model opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich" oraz jego główna część istotna dla odbiorców (*ośrodków OWES, wspieranych i animowanych PS, PES i JST*) czyli Model Biznesowy PS, PES „MODEL BIZNESOWY "OPIEKA I WSPARCIE" (*opieka, profilaktyka i wsparcie osób starszych, ich rodzin i opiekunów na terenach wiejskich*)" mają elastyczny i otwarty charakter, tak aby można je było wykorzystywać i wdrażać przez lokalne OWES-y (*po uwzględnieniu lokalnej specyfiki gminy*) w procesie animacji, doradztwa, motywowania i inspirowania organizacji, grup nieformalnych i JST w kontekście rozwoju ekonomii społecznej i wzmocnienia jej roli w realizacji usług społecznych.

Ogólna diagnoza i prognoza demograficzna oraz zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i wspierające w kontekście Ekonomii Społecznej

Sytuacja demograficzna: obecnie i w najbliższej przyszłości w Polsce

Przełom XX i XXI wieku przyniósł nieobserwowane dotąd zmiany w strukturze demograficznej ludności na świecie, określane jako drugie przejście demograficzne. Charakteryzuje się ono następującymi cechami:

- brakiem gwarancji prostej zastępowalności pokoleń na skutek spadku dzietności oraz obniżenia płodności,
- celowym opóźnianiem decyzji o posiadaniu pierwszego dziecka,
- spadkiem umieralności niemowląt i osób starszych,
- wzrostem liczby nowych form życia rodzinnego (*w tym związków niesformalizowanych*),
- wydłużaniem się trwania życia,
- nasilaniem się migracji.

Cechy odpowiadają za zmiany demograficzne polegające na spadku liczebności w najmłodszej grupie wieku (do 14. r.ż.) oraz wzroście liczebności w najstarszej grupie wieku (*powyżej 65. r.ż.*).

Omawiane tu starzenie się populacji jest definiowane zazwyczaj właśnie przez porównanie tych dwóch wskaźników. Przyjmuje się, że starość zaczyna się w wieku 60 lub 65 lat (*progi starości przyjęte odpowiednio przez Światową Organizację Zdrowia oraz Eurostat i Organizację Narodów Zjednoczonych*). **Biorąc pod uwagę najnowsze doniesienia naukowe określające biologiczną granicę życia ludzkiego na ok. 120 lat, może się zdarzyć, że część populacji przeżyje połowę swojego życia jako seniorzy.**

Starzenie się społeczeństw charakteryzuje różna dynamika regionalna – najszybciej starzejącym się kontynentem jest Europa, a **Polska należy do najszybciej starzejących się krajów**. Prognozy wskazują, że w 2060 r. będziemy drugim po Słowacji najstarszym krajem na Starym Kontynencie (tamże: 10).

Tabela 1.1. Struktura demograficzna osób starszych w Polsce w 2017 r.

Wiek, lata	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
65–69	2 353 970	1 050 367	1 303 603
70–74	1 438 296	602 593	835 703
75–79	1 085 556	410 114	675 442
80–84	8 72 028	294 101	577 927
85–89	534 873	158 010	376 863
90–94	194 012	46 899	147 113
95 i więcej	41 512	8 864	32 666
Ogółem	6 493 247	2 570 948	3 949 317

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rocznika Demograficznego 2018.

Według prognozy demograficznej na lata 2008-2035 liczba Polaków w tym czasie zmniejszy się o 2 mln – z 38,1 mln do prawie 36 mln. Równocześnie liczba osób w wieku powyżej 65 lat wzrośnie z 5,1 mln do 8,3 mln. Oznacza to, że za życia jednego pokolenia Polaków odsetek osób starszych wzrośnie z prawie 14% do ponad 23%. Ten gwałtowny wzrost nazwany „siwieniem polskiego społeczeństwa", wynika z wydłużania się przeciętnego trwania życia oraz ze spadku liczby urodzeń. Badania z drugiej połowy lat 20. XXI wieku wykazały, że te "czarne" prognozy były i tak optymistyczne, a tempo i skala starzenia się społeczeństwa (*do końca roku 2019*) są znacząco większe. Jednocześnie należy liczyć się i z tym, że po raz kolejny zostaną one zweryfikowane przez Narodowy Spis Powszechny 2021, a przede wszystkim wydarzenia związane z pandemią COVID 19. Z Informacji o sytuacji osób starszych w Polsce za 2019 r. Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynika, że w końcu 2019 r. liczba ludności Polski wyniosła 38,4 mln, w tym ponad 9,7 mln stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej (*ponad 25%*). **W ciągu 4 lat liczba osób w wieku senioralnym wzrosła o ponad 900 tys. osób.**

Kolejne 5 lat przyniesie wzrost liczby i udziału w ogóle ludności osób w wieku 60-79 lat, w wiek ten będą bowiem wchodziły liczne grupy osób urodzonych w latach boomu urodzeń z przełomu lat 50. i 60. Z kolei w wiek późnej starości będą wchodziły stosunkowo mało liczne grupy osób urodzonych w czasie II wojny światowej. **Od 2026 r. rozpocznie się dynamiczny wzrost liczby osób w wieku 80 lat i więcej** (*tzw podwójne starzenie sie społeczeństwa*).

Pomiędzy 2025 a 2040 r. liczebność osób w wieku 80 lat i więcej zwiększy się z 1,7 miliona do 3,4 miliona, czyli dwukrotnie! Ważną miarą demograficzną opisującą ilościową relację między populacją osób sędziwych (*i co za tym idzie – w znaczącym stopniu zagrożonych niesamodzielnością, wymagających wsparcia opiekuńczego i pielęgnacyjnego*), a zbiorowością ich potencjalnych, rodzinnych opiekunów jest współczynnik opieki nad rodzicami. Jest to liczba osób w wieku 85 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 50-64 lata. W 2012 r. dla Polski ogółem wynosiła ona 7,2 i

była wyższa na wsi niż w miastach. W 2050 r. Według prognozy GUS jego wartość dla Polski ogółem wyniesie 38. Rodzi to określone wyzwania w obszarze polityki społecznej i polityki senioralnej - konieczne będzie stworzenie dobrze skoordynowanego systemu usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych, pomocowych dla osób starszych, szczególnie osób zagrożonych utratą samodzielności i niezależności oraz usług wspierających dedykowanych ich otoczeniu - rodzinie, opiekunom, wspólnotom sąsiedzkim.

Potrzeby w tym zakresie stale rosną: w 2019 roku ograniczona zdolność do wykonywania codziennych czynności (*trwająca od co najmniej 6 miesięcy*) dotyczyła 45,4% osób starszych. W związku z wprowadzeniem programu Opieka 75+ wzrosła o ok. 3% liczba gmin, które świadczą usługi opiekuńcze (z 2 083 gmin w 2017 r. do 2 142 gmin w 2018 r.), tj. o 59 gmin, przy ogólnej liczbie gmin 2 478 funkcjonujących w Polsce w latach 2017 – 2018.

Tradycyjny model (*aktualny w XX wieku i na początku XXI*) wspierania osób starszych odwoływał się do silnych struktur rodzinnych, a odpowiedzialność za opiekę nad seniorami (oraz dziećmi) należała do kobiet, co wynikało z uwarunkowań kulturowych oraz z podziału obowiązków w rodzinie. Badania z lat 80. XX wieku potwierdzały to zjawisko, mimo dość szerokiego zakresu działania placówek opiekuńczych i instytucji pomocy społecznej. Ze względu na wzrost aktywności zawodowej kobiet od połowy XX wieku nastąpił spadek ich zaangażowania w opiekę nad osobami słabszymi w rodzinie i zwiększyło się korzystanie w tym zakresie z usług innych podmiotów. Określano to jako defamilizację opieki. Gdy w krajach poskomunistycznych państwo wycofało się z wielu sfer opieki, rodzina musiała ponownie przejąć funkcje opiekuńcze, nastąpiła ich **refamilizacja**.

Z analiz demograficznych i socjologicznych ostatnich lat wynika, że w rodzinie zachodzą poważne przeobrażenia. Usługi społeczne i świadczenia finansowe dostarczane przez lata osobom starszym przyczyniły się do rozluźnienia więzi rodzinnych.

Dzięki systemowi transferów społecznych członkowie rodziny zostali w pewnym stopniu zwolnieni z obowiązku świadczenia sobie pomocy wzajemnej, w tym również związanej z wiekiem dezaktywizacji zawodowej.

Zmianie ulega też model rodziny. Wraz z tendencją do jej rozpadu zwiększa się odsetek rodzin niepełnych, rekonstruowanych i konkubinatów oraz jednoosobowych gospodarstw domowych. Współczesna rodzina często okazuje się niewydolna opiekuńczo, co zmusza państwo, organizacje pozarządowe oraz instytucje rynku do powrotu w sferę usług społecznych. Przewiduje się, że w najbliższych latach, wraz ze wzrostem liczby gospodarstw domowych osób w wieku powyżej 60 lat, pojawią się poważne problemy ze świadczeniem usług opiekuńczych przez rodzinę, wynikające z niemożności rodzinnego świadczenia pomocy.

Zgodnie z zaleceniami dokumentu „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność" przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 26 października 2018 r. na poziomie krajowym jednym z priorytetowych działań w nadchodzących latach jest rozwój polityki społecznej wobec osób starszych, zapewniającej samodzielne, niezależne i satysfakcjonujące życie w okresie starości. Niezbędne jest większe zaangażowanie instytucji publicznych w terminowe podjęcie i konsekwentne realizowanie działań wynikających z ww dokumentu, w tym m.in.:

- zapewnienie optymalnego dostępu do usług zdrowotnych, rehabilitacyjnych i opiekuńczo-pielęgnacyjnych, dostosowanych do potrzeb osób starszych, w tym teleopieki i telemedycyny,

- wsparcie niesamodzielnych osób starszych i ich opiekunów w codziennym funkcjonowaniu, z wykorzystaniem nowych technologii,
- likwidowanie barier funkcjonalnych w pełnym udziale osób starszych w życiu społecznym i publicznym oraz wzbogacenie oferty spędzania czasu wolnego wśród osób starszych , w tym z wykorzystaniem e-produktów/usług,
- organizowanie zajęć, szkoleń, kursów itp. umożliwiających nabywanie nowych umiejętności i kompetencji wśród osób starszych oraz wzmacniających ich pozycję na rynku pracy,
- organizowanie przedsięwzięć o charakterze kulturalnym, edukacyjnym, sportowym, rekreacyjnym w celu zagospodarowania czasu wolnego osób starszych oraz wzmacniania integracji wewnątrz - i międzypokoleniowej,
- kształtowanie pozytywnego wizerunku osób starszych w społeczeństwie oraz wykorzystanie ich potencjału, wiedzy i doświadczenia w ramach np. wolontariatu na rzecz społeczności lokalnej,
- przeciwdziałanie przemocy i dyskryminacji wobec osób starszych.

Do ich realizacji działań powinny być zaangażowane podmioty z różnych sektorów, by inicjatywy na rzecz osób starszych (*oraz ich rodzin i opiekunów*) stawały się interesem wspólnym danej społeczności lokalnej.

Ze względu na zakres przedmiotowy Modelu zwróciliśmy szczególną uwagę na postulaty specjalistów oraz doświadczenia i praktyki przedstawicieli partnerów projektu z Portugalii, Hiszpanii i ekspertów z Polski rekomendujące lokalny rozwój świadczenia szeroko rozumianych usług opiekuńczych dla osób starszych *(oraz ich rodzin i opiekunów)* w miejscu zamieszkania oraz różnych form ich wsparcia w domu i środowisku (*deinstytucjonalizacja usług m.in. opiekuńczych, pielęgnacyjnych i pomocowych*).

Interesującą rekomendacją jest wskazanie w ww dokumencie na wzmacnianie podmiotów pozarodzinnych i urynkowienie usług opiekuńczych. Z uwagi na misyjny charakter i społeczny wymiar działań Przedsiębiorstwa Społeczne (PS) i Podmioty Ekonomii Społecznej (PES) są uważane za podmioty szczególnie predystynowane do przejmowania i realizowania zadań w dynamicznie się rozwijającym komercyjnym sektorze usług opiekuńczych i wspierających dla osób starszych zagrożonych niesamodzielnością i zależnością. Zwiększona i dobrze przygotowana aktywność animacyjna, doradcza i inicjatywna lokalnych ośrodków OWES w tym obszarze jest oczekiwana i uzasadniona.

Diagnoza i prognoza demograficzna oraz zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i wspierające w woj. łódzkim, a w szczególności powiatach bełchatowskim, radomszczańskim i piotrkowskim w kontekście Ekonomii Społecznej

W województwie łódzkim na przestrzeni ostatnich lat obserwujemy systematyczny spadek liczby ludności i jednocześnie systematyczny wzrost liczby osób w wieku 60+ (2019 r. ponad 680 tys. osób w wieku 60+ na ponad 2 mln. mieszkańców ogółem). Oznacza to proporcjonalnie rosnące zapotrzebowanie na świadczenie usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych, asystenckich, pomocowych i wspierających. Z uwagi na miejsko-wiejski (*26 gmin*) i wiejski (*133 gminy*) charakter województwa (*18 gmin miejskich oraz 3 miasta na prawach powiatu)*, potrzeby te dotyczą i dotyczyć będą w większym wymiarze ww gmin i na nich się skupiamy.

Zdefiniowane w dokumentach strategicznych dla województwa największe problemy/niedogodności/bariery w świadczeniu usług opieki i wsparcia dla osób starszych (*rodzin i opiekunów*), to:

- Trudności kadrowe: brak wykwalifikowanej kadry posiadającej specjalistyczne przygotowanie zawodowe.
- Trudności finansowe: koszty świadczenia usług opiekuńczych oraz zatrudnienia opiekunek stanowią duże obciążenie dla budżetów gmin, co przy zwiększonej liczbie klientów skutkuje ograniczeniem wymiaru świadczeń.
- Trudności komunikacyjno-transportowe: w gminach wiejskich ze względu na brak komunikacji publicznej zgłaszane są problemy z dojazdem do odległych miejsc zamieszkania osób objętych ww usługami opiekuńczymi, pielęgnacyjnymi, asystenckimi i pomocowymi.
- Trudności technologiczne: w gminach wciąż słabo dostępne jest korzystanie z nowych technologii (*zasięg, moc sygnału itp.*), użytkownicy mają również dość niskie funkcjonalne kompetencje cyfrowe

Analiza stron internetowych wybranych 10 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich województwa łódzkiego (*gminy Ładzice, Sulmierzyce, Kluki, Kleszczów, Radomsko, Bełchatów, Szczerców, Dobryszyce, Kamieńsk, Lgota Wielka*) dostarczyła kolejnych informacji na temat zapotrzebowania na świadczenie usług opiekuńczych i wspierających, a także na temat obecnego poziomu ich świadczenia w województwie łódzkim.

Gminy do analizy wybrane zostały pod kątem celowości i efektywności pracy hipotetycznego Przedsiębiorstwa Społecznego pracującego w zdefiniowanym obszarze usług. Dlatego wybrano gminy, które są położone w promieniu ok 40 km od zarówno od Ładzic, jak i Kleszczowa czy Kamieńska, co daje szerokie możliwości ulokowania planowanego PS lub PES.

Wśród nich jedynie Szczerców, Sulmierzyce i Miasto Radomsko posiadają Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2020-2030. I to w Strategii dla Radomska wskazano konieczność dalszego wdrażania i rozwoju innowacyjnych metod pracy, rozwoju wolontariatu oraz budowania partnerstw z sektorem ekonomii społecznej, partnerstw międzysektorowych.

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez ośrodki pomocy społecznej w 2019 roku w analizowanych gminach było kolejno: długotrwała i ciężka choroba, ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność. Analiza wskazała, że każda z gmin wydatkowała z budżetu środki na obejmowanie opieką DPS-ów swoich mieszkańców, przy czym wysokość kosztów utrzymania osoby w DPS wynosiła ponad 4000 zł miesięcznie (*dane za 2019 rok*). Jak łatwo policzyć roczny koszt utrzymania osoby w DPS, to 48 tysięcy złotych.

Porównanie kwot przeznaczonych przez Gminę Kluki wskazuje, że na usługi opiekuńcze przeznaczono 13.992,02 zł, zaś na utrzymanie mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej za okres 12 miesięcy 2019 roku wyniosły 433.573,67 zł – za 11 osób.

To wskazuje na znaczne możliwości obniżenia kosztów dla Gmin w przypadku zwiększenia dostępności usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych, pomocowych i wspierających oraz wydłużenia możliwości

samodzielnego i wspomaganego pozostania osoby starszej w miejscu zamieszkania. Niekwestionowanym liderem w finansowaniu usług opiekuńczych stało się Miasto Radomsko z kwotą niemal 2 milionów złotych.

W 2019 roku usługi opiekuńcze zapewniono mieszkańcom w gminach: Szczerców, Miasto radomsko, Miasto Bełchatów, Sulmierzyce, Kleszczów, Kamieńsk, Kluki. Nie zapewniono usług opiekuńczych w Lgocie Wielkiej, Ładzicach a w przypadku gmin Dobryszyce i Gomunice brak danych.

W marcu 2021 roku przeprowadzono ankietę, w której wzięło udział 31 przedstawicieli powiatów bełchatowskiego, kutnowskiego, pajęczańskiego, wieruszowskiego, radomszczańskiego, wieluńskiego, piotrkowskiego i łódzkiego, reprezentujących zarówno ośrodki społeczne, jak i urzędy gminne i powiatowe. 80% z nich wskazało na świadczenie na ich terenie usług opiekuńczych, ale już tylko 16 % usług sąsiedzkich wspierających osoby niesamodzielne, 30 % mieszkania wspomagane, 12% dzienne Domy Seniora.

Wskazano również, iż w 40% gmin/powiatów usługami opiekuńczymi objętych jest mniej niż 100 mieszkańców. W 87% procentach usługi społeczne świadczą ośrodki pomocy społecznej, zaś jedynie w 35 % rolę wspomagającą pełnią podmioty ekonomii społecznej. Wartość usług społecznych świadczonych w w/w gminach/powiatach jest bardzo zróżnicowana i sięga od 50 tysięcy do ponad 500 tysięcy złotych rocznie. Wynika to zapewne z wielkości i liczby mieszkańców poszczególnych gmin i powiatów.

Większość wypełniających ankiety (80% odpowiedzi) twierdzi, że zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze w ich gminie wzrośnie. Nie ma co się jednak temu dziwić, szacunki te są zbieżne z prognozami demograficznymi dla kraju i województwa. Jednocześnie w przedmiotowej rozmowie ankieterów z przedstawicielami gminnych JST można było usłyszeć: „Nie mamy w naszej gminie „problemu opieki i wsparcia osób starszych" i prawdę mówiąc – nie chcemy go mieć". Takie postawy mocno zweryfikowały wydarzenia roku 2020/2021 związane z pandemią COVID-19, podczas której osoby starsze, zwłaszcza zagrożone niesamodzielnością, zależnością i w sytuacji wielochorobowości znalazły się w grupie mieszkańców najwyższego ryzyka zakażeniem i wymagały szybkiej organizacji szczególnego wsparcia.

Wydaje się, że najbliższe lata to „ostatni dzwonek" dla gmin na:

- przygotowanie wspólnie przez przedstawicieli różnych sektorów (*III sektor, JST, biznes, nauka*) - gminnych programów kompleksowego świadczenia usług opiekuńczych i wspierających osoby starsze (*oraz ich rodziny i opiekunów*),
- tworzenia warunków do powołania podmiotów je realizujących – Przedsiębiorstw Społecznych, Podmiotów Ekonomii Społecznej
- zmianę postaw i myślenia o starzeniu się w wymiarze jednostkowym i społecznym zarówno u decydentów, realizatorów ww usług oraz u ich odbiorców
- znalezienie i zabezpieczenie źródeł finansowania

otwarcia na poszukiwania innych, nowoczesnych rozwiązań w tym obszarze z wykorzystaniem nowych technologii.

OPIS ODBIORCÓW I ZAŁAOŻEŃ MODELU

Opis odbiorców bezpośrednich modelu: OWES, PS, PES, JST

Model usług i wsparcia dla osób starszych na obszarach wiejskich adresowany jest do **Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej** do inspiracji, wykorzystania i wdrażania lokalnie przez OWES-owych animatorów i doradców (kluczowych, specjalistycznych, finansowych i biznesowych) we współpracy z gminnymi JST jako dobra praktyka Ekonomii Społecznej wychodząca naprzeciw jednemu z największych wyzwań przyszłości, jakim jest zmierzenie się z konsekwencjami starzenia się społeczeństw.

Model dotyczy tworzenia przez OWES-y warunków do świadczenia przez przedsiębiorstwa społeczne (lub podmioty ekonomii społecznej) usług opiekuńczo-asystenckich, budowania i wzmacniania sieci wsparcia dla osób starszych (oraz ich rodzin i opiekunów) ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców terenów wiejskich oraz do przygotowania, organizacji i wdrażania przyjętych rozwiązań. Zdefiniowane usługi świadczone będą w miejscu zamieszkania (zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji usług).

Autorzy Modelu, bazując na doświadczeniach, wiedzy i rekomendacjach partnerów zagranicznych (Portugalia i Hiszpania) oraz polskich przygotowali zestaw wspierających pracę OWES narzędzi, a wśród nich Model Biznesowy Przedsiębiorstwa Społecznego, który po uwzględnieniu lokalnej specyfiki, analizie potencjału i zasobów gmin, jest gotowy do implementacji. W części diagnostyczno-prognozującej znajdą wiele merytorycznych i finansowych argumentów ułatwiających animacje oraz motywowanie organizacji, grup nieformalnych i grup sąsiedzkich, a przede wszystkim JST i instytucje samorządowe do współpracy przy tworzeniu lokalnej nowoczesnej i opartej na humanistycznych wartościach oferty usług dla grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym, utratą samodzielności i niezależności.

Zainteresowane Modelem podmioty znajdą w nim dodatkowe inspiracje w części szczegółowo opisującej dobre praktyki przedsiębiorstw społecznych zagranicznych i polskich działających w obszarze usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych, asystenckich, pomocowych i wspierających osoby starsze (ich rodziny i opiekunów). Opisy wraz z przykładowymi budżetami znajdują się w Załącznikach.

Drugim adresatem modelu są nowo powoływane lub istniejące Przedsiębiorstwa Społeczne i Podmioty Ekonomii Społecznej zainteresowane świadczeniem szeroko rozumianych usług opiekuńczych i wsparcia dla osób starszych (ich rodzin i opiekunów) – podobnie jak animatorzy i doradcy OWES mogą zainspirować się Dobrymi praktykami oraz elastycznie wykorzystać opracowany Model Biznesowy dostosowując go do swoich potrzeb i możliwości. Mogą potraktować Model jako wskazówkę do myślenia o przygotowaniu oferty opisanych usług w przyszłości, a tymczasem przygotowywać kompetentny profesjonalny zespół, zadbać o jego kwalifikacje, certyfikaty, niezbędny sprzęt oraz nowe technologiczne rozwiązania.

Szczegółowy opis PS, PES znajduje się w Modelu Biznesowym – ZAŁACZNIK NR 6

Opis beneficjenta ostatecznego usług

Ostatecznym beneficjentem Modelu są osoby starsze - osoby powyżej 60 roku życia, osoby zagrożone niesamodzielnością, utratą sprawności i niezależności, wymagające w różnym stopniu wsparcia w codziennych aktywnościach i funkcjonowaniu (slow go), zamieszkujące w swoich domach/mieszkaniach na terenach wiejskich.

W mniejszym stopniu skorzystają z oferty osoby 60+ niesamodzielne, prawie całkowicie zależne, w tym osoby z niepełnosprawnościami, mieszkańcy wsi (NO GO), ponieważ większość usług dla tej grupy wymaga specjalistycznych kwalifikacji medycznych świadczeniodawcy (opiekuna medycznego, pielęgniarza, lekarza) i z tego względu z reguły przebywają w placówkach zamkniętych. Model uwzględnia też potrzeby otoczenia osoby starszej – najbliższej rodziny i opiekunów (nierzadko również w wieku 60+) w zakresie m.in. oferty usług wsparcia wytchnieniowego, edukacyjnego, instruktażowego, małych inwestycji, pomocowego, technicznego (np. usługa użyczania sprzętu pielęgnacyjny) i technologicznego.

Szczegółowy opis beneficjenta ostatecznego

Na potrzeby modelu wstępnie wyróżniliśmy 3 grupy osób starszych (osób w wieku 60 lat i powyżej, bez określania górnej granicy) - odbiorców oferty usług skierowanych do seniorów, które zdefiniowaliśmy ze względu na styl życia, samodzielność i aktywność:

1 Osoby 60+ (GO GO) - aktywne, samodzielne, niezależne, w dobrej kondycji fizycznej, psychicznej i finansowej, nie wymagający szczególnego wsparcia w realizacji codziennych zadań, samorząd i wspólnoty mogą i powinny jedynie tworzyć dla tej grupy warunki do rozwoju i podejmowania inicjatyw oraz wzmacniać, aby jak najdłużej pozostawały w swojej grupie. To osoby o dużym potencjale kompetencji i czasu, które można i warto wykorzystywać do wspierania dwóch pozostałych grup osób starszych nazwanych SLOW GO i NO GO.

2 Osoby 60+ (SLOW GO) - grupa wymagająca spersonalizowanego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, aktywnościach i samodzielności. Grupa osób starszych najliczniejsza, dotknięta pewnymi deficytami zdrowotnymi, fizycznymi zagrożona tym samym wykluczeniem społecznym, utrata samodzielności i niezależności. Wsparcie może pomóc seniorom z grupy 2 w powrocie do pełnej sprawności, wykorzystaniu potencjału, by łagodzić lub spowalniać konsekwencje zmian wynikających z naturalnego procesu starzenia się lub będących wynikiem przebytych chorób i wypadków. W interesie społecznym jest zwiększenie inkluzywnych, sensownych, mądrze przygotowanych działań adresowanych do tej grupy, aby jak najdłużej pozostawała w miarę samodzielna i niezależna, miała poczucie sprawczości i przynależności - mogła powrócić do grupy GO GO i jak najpóźniej przejść do grupy 3 - No GO

3 Osoby 60+ (NO GO) - grupa osób starszych wymagająca daleko idącego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i aktywnościach, o mocno ograniczonej samodzielności, często wymagających całodobowej opieki i pielęgnacji.

Rozwój medycyny, farmakologii, coraz skuteczniejsze rozwiązania wspierające mogą spowodować, że już i tak płynna przynależność do tych grup będzie jeszcze bardziej nieoczywista - to oznacza, że model musi być również bardzo elastyczny, otwarty na zmiany wynikające ze zmian społecznych, gospodarczych i technologicznych. Nie wiemy, jakie będą też konsekwencje pandemii COVID 19 -

najprawdopodobniej działania społeczne w obszarze pomocowo-opiekuńczym będą musiały przejść metamorfozę otworzyć się na nowe technologie, pracę zdalna i wsparcie telemedyczne. Na te zmiany trzeba także przygotować odbiorców - osoby starsze - zapewniając im dostęp do uwzględniającej ich specyfikę (możliwości, potrzeby, oczekiwania) edukacji, cyfrowych narzędzi, technologii.

Grupą odbiorców ostatecznych modelu są też osoby tworzące tzw otoczenie osoby starszej (czasem określane jako Rodzina Seniorska). W świetle przemian demograficzno-obyczajowych, uwzględniając zmieniające się warunki społeczne, należy na nowo zdefiniować termin „rodzina seniorska". "Za rodzinę seniorską winny być uznane osoba/osoby w wieku powyżej 60/65 lat (w zależności od płci ważny jest tu moment zejścia z rynku pracy, przyjmując kryterium ustawowe) oraz otoczenie tej osoby/osób, które bierze udział w prowadzeniu przez seniora gospodarstwa domowego, niekoniecznie z nim zamieszkując. Odnosi się to zarówno do osób spokrewnionych z seniorami, jak i niespokrewnionych, biorących udział w zaspokajaniu potrzeb rodziny seniorskiej (także jednoosobowego gospodarstwa domowego) oraz korzystających ze świadczeń seniora/seniorów.

Rodzina seniorska, uwzględniająca otoczenie seniora, wspiera go: organizuje/zapewnia/dostarcza mu niezbędnych i dodatkowych zasobów, służących budowaniu jak najwyższej jakości życia; dba, by był maksymalnie aktywny, samodzielny, dysponował wysokim potencjałem udziału w życiu społecznym, świadomością swoich praw i potrzeb oraz zasobami służącymi zaspokojeniu własnych potrzeb. Znaczy to, że ma on być konsumentem usług (*w tym społecznych*)" (*M. Łuszczyńska, Usługi społeczne dla rodziny seniorskiej – stan obecny i perspektywy rozwojowe*)

MODEL OPIEKI I WSPARCIA W DOKUMENTACH

Hierarchiczny Model Kompensacyjny

Model opieki i wsparcia dla osób starszych (zwłaszcza w wieku podeszłym, osób z grupy slow go i no go) określa się jako Hierarchiczny Model Kompensacyjny.

Zakłada on, że wsparcie osoby starszej powinno być przede wszystkim efektem aktywności rodziny i najbliższego otoczenia. Gdy to wsparcie jest niewystarczające, osoby niesamodzielne i ich rodziny posiłkują się opieką świadczoną przez podmioty zewnętrzne w formie usług opiekuńczych.

Współczesna rodzina, niestety, często okazuje się niewydolna opiekuńczo, co zmusza państwo, organizacje pozarządowe oraz instytucje rynku do powrotu w sferę usług społecznych. W najbliższych latach, wraz ze wzrostem liczby gospodarstw domowych osób w wieku powyżej 60 lat, pojawią się poważne problemy ze świadczeniem usług opiekuńczych przez rodzinę, wynikające z niemożności rodzinnego świadczenia pomocy. Specjaliści postulują poradnictwo i wspieranie rodziny w realizacji usług opiekuńczych, m.in. przygotowania opiekunów rodzinnych do pielęgnacji osób starszych w miejscu zamieszkania. Ograniczałoby to zagrożenie hospitalizacją i opieką instytucjonalną poza miejscem zamieszkania, stwarzało komfort psychiczny oraz – przy zaangażowaniu wsparcia zasiłkowego – poszerzało udział członków rodziny w usługach opiekuńczych. Ale działania rodzinne muszą być wspierane przez systemy pozarodzinne – pomoc społeczną publiczną, środowiskową oraz instytucjonalną.

Przy braku wsparcia rodzinnych form opieki nad osobami starszymi wzrośnie znaczenie podmiotów pozarodzinnych i urynkowienie usług opiekuńczych. Taka oferta z czasem będzie stanowiła znaczny udział w ogólnym rynku usług społecznych.

Te zmiany wpłyną na funkcjonowanie poszczególnych jednostek i rodzin, ale też na sytuację całego społeczeństwa polskiego. Prognozuje się pomniejszenie roli rodziny, jako podstawowej instytucji wspierającej i świadczącej usługi opiekuńcze na rzecz samotnych starszych osób, w zamian za to wzrośnie liczba nieformalnych relacji seniorów z osobami niespokrewnionymi, a główną odpowiedzialność opiekuńczą przejmą placówki publiczne.

Przewidywany jest również szybki rozwój prywatnego sektora usług opiekuńczych. Zapotrzebowanie na usługi dla osób starszych będzie rosło, a istniejąca dziś luka wciąż jest daleka od zapełnienia. Te braki, które są dziś ograniczeniem dla osób starszych, stają się szansą dla rynku.

Usługi opiekuńcze

Usługi opiekuńcze to świadczenie niepieniężne z pomocy społecznej, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem osobie starszej, która w tym zakresie wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona.

Wymiar i zakres usług opiekuńczych uzależniony jest od stanu zdrowia osoby starszej, jej sytuacji rodzinnej i materialnej, sprawności psychofizycznej, jak również możliwości wsparcia i udzielenia pomocy ze strony rodziny i środowiska.

Usługi opiekuńcze mogą być świadczone przez instytucje pomocy społecznej lub inne instytucje działające na rzecz osób starszych wymagających takiej pomocy, jak również wyspecjalizowane organizacje pozarządowe oraz podmioty komercyjne.

Podstawowymi aktami prawa polskiego normującymi na poziomie ogólnym kwestie dotyczące przyznania usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania dla osób starszych są:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (art. 17, ust. 1, pkt. 11, art. 50) wraz z aktami wykonawczymi.
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 stycznia 2011 r. w sprawie
- rodzinnego wywiadu środowiskowego.
- Ponadto kształtując lokalny standard usług opiekuńczych, uwzględnić należy:
- Uchwały rady gminy bądź rady miasta określające szczegółowe zasady przyznawania

i odpłatności za usługi opiekuńcze.

- Lokalne strategie rozwiązywania problemów społecznych i programy osłonowe na rzecz osób starszych w zakresie opieki i wsparcia w miejscu zamieszkania.
- Dokumenty organizacyjne jednostek/podmiotów odpowiedzialnych za organizację i realizację zadania (np. statuty, regulaminy, procedury).

Zakres rzeczowy usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania obejmuje różnorodne czynności o charakterze wspomagającym, opiekuńczym i pielęgnacyjnym, Ze względu na różnorodność

społeczności lokalnych i możliwości finansowych poszczególnych gmin katalog czynności powinien być dookreślony na szczeblu lokalnym.

Usługi opiekuńcze OPS

Przyznając usługi opiekuńcze osobie starszej ośrodek pomocy społecznej ustala indywidualny zakres usług ze wskazaniem konkretnych czynności, biorąc pod uwagę w szczególności:

- Konieczność zaspokojenia niezbędnych potrzeb a inne uzasadnione potrzeby osoby starszej, odpowiadające celom i mieszczące się w możliwościach pomocy społecznej.
- Sytuację socjalno-bytową (w tym warunki mieszkaniowe) i rodzinną osoby starszej (np. osoba samotna, wydolność opiekuńcza rodziny osoby starszej).
- Rodzaj schorzenia i sprawność fizyczną osoby starszej.
- Możliwości wykorzystania uprawnień i zasobów osoby starszej i jej otoczenia (np. pomoc sąsiedzka, wolontariat).

Szczegółowy opis planowanych usług w ramach „Model usług opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich" znajduje się w Modelu Biznesowym – w treści niniejszego dokumentu oraz dodatkowo jako ZAŁACZNIK NR 6

OPIS ZAŁOŻEŃ MODELU

ZAŁOŻENIE 1

Międzynarodowa inspiracja, transfer wiedzy i praktyk.

Zgodnie z wnioskiem „Model usług opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich" powstał w wyniku międzynarodowej współpracy, inspiracji, transferu wiedzy i praktyk oraz ich adaptacji (*zgodnie lokalną specyfiką obszaru i jego zasobami*), w ramach projektu „**Caring services for the elderly in rural areas**" realizowanego przez Centrum OPUS z partnerami z Portugalii IR RADIARE i Eugénio de Almeida Foundation. Inspiracji, transferu wiedzy i doświadczenia dostarczyli:

- 13 organizacji i instytucji społecznych z Portugalii i Hiszpanii, a w szczególności realizatorzy przedsięwzięć i projektów:
    - Projekt Integr@tención Ecosystem for Independent Living and Wellness,
    - Tucuvi, tu cuidador virtual - Artificial Intelligence Tool for Healthcare,
    - Aplikacja APSocial,

- Aplikacja +Proximo,
- Cafe Memoria – miejsce spotkań dla osób z problemami z pamięcią i ich rodzin,
- Volontardiado proximidade – czyli wolontariat bliski domu,
- Unidade de Apoio a Idosos da Casa do Povo de S. Martinho das Amoreiras

Wymienione przykłady Dobrych praktyk z Portugalii i Hiszpanii są opisane poniżej, ale też w ZAŁACZNIKU NR 2.

- 10-osobowa ekspercka grupa robocza z Polski (*przedstawiciele przedsiębiorstw społecznych, organizacji, JST*), ich wiedza, doświadczenie w realizacji działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub zawodowym ze względu na stan zdrowia lub wiek (*ich rodzin i opiekunów*) oraz osób wymagających różnego rodzaju wsparcia, w szczególności:
  - Paweł Jordan - Biuro Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS: Projekt „Bezpieczna przyszłość Osób z niepełnosprawnością intelektualną – testowanie modelu"
  - Piotr Jaśkiewicz - Fundacji Nauka dla Środowiska: Projekt „Region Dobrego Wsparcia w zakresie wsparcia usług społecznych"
  - Bożena Budnik - dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kutnie: „Mieszkania chronione w Kutnie"
  - Pracownicy GOPS Gmina Ładzice, pow. radomszczański – jako konsultanci ds. możliwości i sposobów adaptacji i wdrożenia Modelu w gminach

Wymienione przykłady Dobrych praktyk z Polski są opisane poniżej, ale też szczegółowo opisane w ZAŁACZNIKACH NR 3, NR 4 i NR 5 oraz w osobnym załączniku (pliku Excel) obrazującym ich finansową stronę.

Ze względu na czas pracy nad modelem (*pandemia COVIT-19, lockdawn, praca zdalna*) wszystkie spotkania robocze, wizyty studyjne, webinaria, konsultacje odbywały się w formule on-line.

W ramach pracy nad Modelem odbyły się 2 wizyty studyjne w dniach 9 i 22 października 2020 r u partnerów w Portugalii. W 2 wizytach uczestniczyło ponad 30 osób , w tym ok. 10 osób ze strony polskiej (przedstawiciele Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej przy Centrum OPUS, eksperci zewnętrzni, przedstawicielki GOPS w Ładzicach) i ok. 20 osób ze strony portugalskiej (partnerzy, w tym organizatorzy, prelegenci i przedstawiciele zaprzyjaźnionych organizacji zainteresowanych tematem webinarium i projektem. W ramach obu spotkań zostało omówionych 13 dobrych praktyk, przykładów usług opiekuńczych lub/i aktywizujących osoby starsze, w tym przykłady bardzo innowacyjne z wykorzystaniem nowych technologii, sztucznej inteligencji itp.

Kryteria wyboru dobrych praktyk do transferu.

1**. Usługi świadczone przez podmioty ekonomii społecznej**, czyli np. przez:

a. stowarzyszenia i fundacje prowadzące działalność ekonomiczną;

b. Spółdzielnie socjalne

c. Firmy społeczne (spółki non-profit)

Zaangażowanie podmiotów ekonomii społecznej w ten obszar uważamy za innowacyjne oraz reprezentujące postawę społecznie odpowiedzialną. Z definicji, PES łączą działalność dla zysku z działalnością pro publico bono, z solidarnością społeczną przejawiającą się odpowiedzialnością za swó personel, lokalną społeczność, grupę docelową.

2. **Wykorzystanie nowych technologii**

– kolejnym kryterium było poszukiwanie dobrych praktyk, które pozwolą częściowo świadczyć usługi dla osób starszych zdalnie lub w sposób skoordynowany za pomocą platform, aplikacji online. Pozwala to lepiej planować, realizować, rozliczać i kontrolować świadczenie usług.

3. **Deinstytucjonalizacja**

- proces przejścia od opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w środowisku lokalnym (lokalnej społeczności), realizowany w oparciu o „Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności" i wymagający z jednej strony rozwoju usług świadczonych w środowisku lokalnym (lokalnej społeczności), z drugiej – stopniowego ograniczenia usług w ramach opieki instytucjonalnej. Integralnym elementem deinstytucjonalizacji usług jest profilaktyka, mająca zapobiegać umieszczaniu osób w opiece instytucjonalnej.

4. **Włączająca sieć wsparcia**

– czyli kryterium zakładające, że jednym z elementów świadczenia usług dla osób starszych powinno być tworzenie wokół nich środowiska wsparcia składającego się nie tylko z członków rodziny, ale i z sąsiadów, przyjaciół, przedstawicieli instytucji pomocowych, którzy formalnie i / lub nieformalnie pomagają beneficjentom świadcząc im pewne usługi lub pomagają / wspierają w korzystaniu z usług dostępnych instytucjonalnie.

5. **Humanistyczna koncepcja stawiająca w centrum człowieka, pracownika**

- kryterium to zakłada podejście do świadczenia usług opartego na partnerskiej współpracy z grupą docelową jak i świadczącymi usługi, uwzględniające podejście „od dołu do góry" w zarządzaniu i prowadzeniu działalności, to w końcu humanistyczne zarządzanie podmiotem świadczącym usługi.

6. **Możliwość wykorzystania danej dobrej praktyki, jej adaptacja w sytuacji pandemii Covid – 19.**

Po wizytach studyjnych u partnerów portugalskich i hiszpańskich 10 grudnia 2020 odbyła się wizyta u partnerów w Polsce. W wizycie uczestniczyło ponad 20 osób, w tym ok. 10 osób ze strony polskiej (przedstawiciele Ośrodka Wsparcia Ekonomii Społecznej przy Centrum OPUS, prelegenci = eksperci zewnętrzni prezentujący dobre praktyki, przedstawicielki GOPS w Ładzicach) i ok. 10 osób ze strony portugalskiej (partnerzy oraz przedstawiciele ich zaprzyjaźnionych organizacji zainteresowanych tematem webinarium i projektem).

W ramach spotkania zostały omówione 3 polskie dobre praktyki, przykłady usług opiekuńczych, w tym część bardzo innowacyjna, nagradzana w forum instytucji europejskich oraz zaprezentowano wstępne rezultaty pracy polskiej grupy roboczej.

Dobór prezentowanych dobrych praktyk nawiązywał do doświadczeń, przedsięwzięć pokazywanych na wizycie online w Portugalii. Wyselekcjonowaliśmy polskie programy/ projekty, które były podobne do wybranych do transferu zagranicznych praktyk, pokazywały polski kontekst wdrażania tego rodzaju usług, z drugiej strony były na tyle uniwersalne, że mogły być powielone w innych krajach. Prezentowane dobre praktyki ukazywały urozmaicone podejście do usług opiekuńczych dla osób starszych.

Część dobrych praktyk to usługi skierowane bezpośrednio do osób starszych, niepełnosprawnych (np. Mieszkania chronione, Kręgi wsparcia)pozwalające im na jak najdłuższą samodzielność (rozumianą jako samodzielne zamieszkiwanie), a część skierowana jest do opiekunów osób starszych, niepełnosprawnych (np. Dobre wsparcie, Kręgi wsparcia), która pozwala im lepiej opiekować się nad osobami starszymi, a tym samym odroczyć lub zupełnie wykluczyć konieczność korzystania z instytucjonalizowanej zbiorowej formy opieki jaką jest np. Dom Pomocy Społecznej.

Opisane przykłady w większości dowartościowują pomoc sąsiedzką, tworzenie kręgów wsparcia wokół osoby korzystającej ze wsparcia, nie zależnie czy jest to usługa wykorzystująca nowe technologie (np. Dobre wsparcie) czy świadczona w sposób koordynowany bez użycia narządzie online czy GSM (np. Kręgi wsparcia).

Wszystkie opisane formy wsparcia bazują na humanistycznym podejściu stawiającym osobę starszą, niepełnosprawną i jej potrzeby w centrum połączonym z dążeniem do deinstytucjonalizacji świadczonych usług pozwalających pozostanie osobom starszym jak najdłużej samodzielnymi, pozostanie jak najdłużej we własnym mieszkaniu – otoczeniu bliskich – rodziny i sąsiadów.

<u>Krótkie opisy wybranych dobrych praktyk, których rekomendacje i doświadczenia znalazły się w Modelu:</u>

PORTUGALIA/HISZPANIA

Zgodnie z tym kryteriami w sposób szczególny zainteresowały nas następujące portugalskie i hiszpańskie dobre praktyki:

1. Projekt Integr@tención Ecosystem for Independent Living and Wellness

Projekt proponujący rozwiązania „dla niezależnego życia" zainteresował nas swoim podejściem stawiającym w centrum modelu, który wykorzystuje nowe technologie, osobę wymagającą wsparcia lub usług opiekuńczych, co przypomina też rozwiązania polskie opieki skoncentrowanej na osobie. Osoba starsza dla której świadczone są usługi opiekuńcze jest w tym modelu decydentem mającym bezpośredni wpływ na osobisty plan wsparcia – długoterminowe usługi opiekuńcze + rozwiązania technologiczne .

2. Tucuvi, tu cuidador virtual - Artificial Intelligence Tool for Healthcare

Program Tucuvi opiera się na sztucznej inteligencji – automatycznym rozpoznawaniu mowy i naturalnym przetwarzaniu języka; oferuje osobom starszym stałą opiekę za pośrednictwem spersonalizowanej rozmowy telefonicznej. Tucuvi udostępnia przeanalizowane informacje z rozmowy telefonicznej opiekunom, prowadząc w ten sposób do zmiany paradygmatu z bieżącej opieki reaktywnej do opieki profilaktycznej i proaktywnej, pomagającej w utrzymaniu zdrowego życia we własnym domu. Jeśli chodzi o rodzaj wykonywanych połączeń to mamy opcje: prośbę, kontynuację, przypomnienie, stymulację poznawczą, ankietę satysfakcji, badanie dobrych nawyków. Aplikacja Tucuvi jest dostępna w opcji odbierania połączeń i dzwonienia przez cały tydzień 24 godziny.

3. Aplikacja APSocial

Aplikacja odpowiada na potrzebę skoordynowania, scalenia rozproszonych usług opiekuńczych, z których korzysta osoba starsza, która ze względu na wiek i stan zdrowia wymaga opieki, ale jak najdłużej, do końca życia chce pozostać we własnym domu. Aplikacja umożliwia śledzenie stanu zdrowia podopiecznego, umawianie i monitoring usług świadczonych osobie starszej.

4. Aplikacja +Proximo

Aplikacja pozwala na zbieranie podczas monitorowania pacjentów dane pozwalające wykryć wczesne problemy oddechowe i inne powikłania. Pozwala to na stały kontakt z seniorem, który tylko doraźnie ma bezpośredni kontakt z pielęgniarką czy innym opiekunem. Dzięki aplikacji są oni informowani na bieżąco o sytuacjach wymagających interwencji.

5. Cafe Memoria – miejsce spotkań dla osób z problemami z pamięcią i ich rodzin.

Ta dobra praktyka odpowiada na potrzebę tworzenia środowiska wsparcia dla osób dotkniętych problemami z pamięcią (Alzheimer, demencja, itp.) oraz dla ich rodzin, opiekunów i przyjaciół.

Cafe Memoria ma charakter nieformalny. Jej misją jest udzielenie wsparcia w celu poprawienia jakości życia i redukcja izolacji społecznej osób z demencją i ich rodzin. A także uwrażliwienie społeczności na problematykę demencji.

6. Voluntariado de Proximidade – czyli wolontariat „bliski domu”.

Projekt ten opiera się na praktyce wolontariatu w ujęciu terytorialnym, opartym na bliskość, zaufaniu i relacjach sąsiedzkich w celu zapewnienia wsparcia ludziom starszym i ich rodzinom, starając się udzielić odpowiedzi na problemy w domu i / lub w kontekście instytucjonalnym, które nie wymagają szczególnej interwencji o charakterze technicznym i / lub profesjonalnym.

Ta reakcja opiera się na współpracy między różnymi podmiotami publicznymi i pozarządowymi (wezwanie przez podmiot koordynujący), przy udziale doradców (wolontariuszy wskazanych i wybranych przez podmioty partnerskie), które usprawniają funkcjonowanie projektu kierując wolontariuszy w zależności od wymaganego wsparcia.

Grupą docelową lub odbiorcami wolontariatu w tym projekcie są osoby lub rodziny, które mają problemy natury osobistej i rodzinnej, na które nie ma odpowiedzi ze strony nieformalnej sieci solidarności (rodzina, przyjaciele ...) lub od usługodawców. Wśród nich są głównie osoby starsze osoby w izolacji, ale także rodziny z pozostającymi na utrzymaniu starszymi osobami starszymi, rodziny niepełne, między innymi rodziny z niesamodzielnymi osobami niepełnosprawnymi.

Projekt ma na celu stworzenie oddolnej bliskości, kooperacji między instytucjami pomocowymi. Stworzenie sieci współpracy, wymiany informacji i doświadczeń w sposób pozwalający lepiej wspierać osoby niesamodzielne.

7. Unidade de Apoio a Idosos da Casa do Povo de S. Martinho das Amoreiras

Celem przedsięwzięcia jest stworzenie centrum dziennego pobytu oraz mieszkań stałego pobytu dla osób starszych. Celem jest utrzymanie niezależności w funkcjonowaniu podopiecznych, organizacja im czasu, zapewnienie podstawowych usług opiekuńczo – rehabilitacyjnych.

POLSKA

1. Program Dobre wsparcie

Aplikacja ma formę funkcjonalnego i przejrzystego kalendarza, który zawiera harmonogram zatrudnionych opiekunów z uwzględnieniem ich potencjału i dyspozycyjności. Mogą zobaczyć wszystkie zadania z wybranego okresu na swoim panelu telefonu. Pokazuje bezpiecznie przechowywane dane klienta wraz z jego potrzebami, dokładną lokalizacją. Dobre wsparcie umożliwia nadzorowanie pracy opiekunów i natychmiastowe reagowanie na zmiany, takie jak znalezienie zastępstwa w opiece. Program umożliwia szybką komunikację na linii: gmina - opiekun - rodzina. Klient i jego rodzina mogą zgłosić potrzebę, wybrać konkretnego opiekuna, zweryfikować jego pracę oraz zamówić niezbędny sprzęt rehabilitacyjny.

Dobre wsparcie pozwala na podjęcie dodatkowej aktywności zawodowej, np. dla tych, którzy chcą pomagać bliźniemu w ich codziennych potrzebach. Program zapewnia również każdemu mieszkańcowi społeczności bezpieczny i bezpłatny dostęp do aplikacji SOS.

Projekt Dobre wsparcie jest laureatem prestiżowego konkursu Komisji Europejskiej REGIO STARS 2019. Dobre wsparcie można porównać do Ubera oferującego system opieki sąsiedzkiej. Z Programu można korzystać na komputerze za pośrednictwem portalu zintegrowanego z aplikacją mobilną. System jest autonomiczny, łączy lokalnych użytkowników (gminy, ośrodki pomocy społecznej, firmy opiekuńcze, rodziny) bez konieczności korzystania z drogiego call center.

2. Kręgi wsparcia – bezpieczna przyszłość dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Program dotyczy osób niepełnosprawnych intelektualnie, ale jako pewien model pracy środowiskowej z osobami niesamodzielnymi może być adaptowany do potrzeb osób starszych.

To kompleksowa koncepcja wsparcia środowiskowego osób z niepełnosprawnością intelektualną (dalej ON) w społeczności lokalnej - miejscu zamieszkania, w którym ON będą mogły godnie żyć. Odpowiada bezpośrednio na potrzebę tworzenia lokalnych systemów wsparcia w Polsce, wynikającą z zapisów Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych.

Model Bezpiecznej Przyszłości ma na celu wypracowanie rozwiązań dotyczących sytuacji zabezpieczenia prawnego, finansowego i społecznego osoby z niepełnosprawnością intelektualną w momencie, gdy z przyczyn naturalnych utraci ona wsparcie w rodzinie. Cel ten można osiągnąć, przygotowując osobę z niepełnosprawnością i jej otoczenie w sposób umożliwiający jej bezpieczne

funkcjonowanie w społeczności lokalnej w oparciu o koncepcję środowisk wspierających. Jedynym sposobem na zbudowanie trwałego systemu „wychodzenia z izolacji" osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich bliskich jest opieranie się na sieciach powiązań - ludzi i instytucji, na ich rzeczywistym zaangażowaniu i wypracowaniu mechanizmów wspierających upodmiotowienie osób z niepełnosprawnościami - pod względem życiowym, materialnym i finansowym.

3. System mieszkań chronionych w Kutnie

Jest to forma pomocy społecznej, która przygotowuje przebywające tam osoby, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępuje pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Chronione mieszkanie zapewnia warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji z lokalną społecznością. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kutnie dysponuje 32 mieszkaniami. Wsparcie w mieszkaniu chronionym może być udzielone po przeprowadzeniu wywiadu środowiskowego. Rodzaj usługi w chronionym, obsługiwanym mieszkaniu:

1. Pomoc w wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym, dotyczących:

- poruszania się,
- utrzymania higieny osobistej,
- ubierania się,
- sprzątania,
- zakupów i przygotowywania posiłków,
- załatwiania spraw osobistych.

2. Realizacja kontaktów społecznych poprzez umożliwienie:

- podtrzymywania więzi rodzinnych,
- uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej.

3. Inne rodzaje wsparcia:

- Trening interpersonalny - indywidualne rozmowy, kształtowanie pozytywnych relacji osoby wspieranej z bliskimi, współpraca z rodziną, kształtowanie odpowiednich postaw wobec osoby chorej lub niepełnosprawnej;
- Grupowe zajęcia terapeutyczne, w tym: szkolenie z umiejętności prowadzenia rozmów, rozwiązywania problemów, korzystania z usług różnych instytucji;
- Trening umiejętności samoobsługowych i samodzielności życiowej - higieniczne, budżetowe, kulinarne, praktyczne umiejętności prowadzenia domu;
- Trening umiejętności społecznych - udzielanie pomocy w załatwianiu różnych spraw, w tym zakupów, opłat, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i wypełnianiu dokumentów;

- Szkolenia lekarskie: - monitorowanie przyjmowania leków i obserwacja ewentualnych skutków ubocznych, - uzgadnianie i monitorowanie wizyt lekarskich i badań diagnostycznych, pomoc w dotarciu do placówek służby zdrowia, pomoc w zakupie i zamówieniu leków w aptece;
- Szkolenie w zakresie organizacji i spędzania czasu wolnego z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym;
- Zajęcia terapeutyczne w świetlicy (plastyczne, manualne itp.);
- praca socjalna;
- terapia psychologiczna

UWAGA

Ze względu na czas pracy nad modelem (*pandemia COVIT-19, lockdown, praca zdalna*) wszystkie spotkania robocze, wizyty studyjne, webinaria, konsultacje odbywały się w formule on-line. Brak bezpośredniego „oglądu" prezentowanych przedsięwzięć społecznych w Portugalii, Hiszpanii i w Polsce oraz bezpośredniego kontaktu z ich realizatorami i odbiorcami był utrudnieniem w pracy nad modelem. Stanowił duże, dodatkowe wyzwanie dla współautorów.

Jednocześnie był też innowacyjnym wkładem w jego tworzenie i może służyć jako inspiracja dla podobnej współpracy w przyszłości (*obok wizyt studyjnych „na żywo" także webinaria i rozmowy grup roboczych on-line, wypracowywanie rekomendacji, praca hybrydowa nad dokumentami itp.).*

ZAŁOŻENIE 2

Indywidualizacja, czyli uwzględnianie lokalnej specyfiki obszaru

Z zebranych międzynarodowych doświadczeń i rekomendacji wynika, że ze względu na sposób organizacji pomocy społecznej i powierzenie jej zadań samorządom terytorialnym, skala potrzeb osób starszych i sposobów ich zaspokajania winna być określana indywidualnie dla każdego obszaru. Zgodnie z wnioskami wypracowanymi podczas 3 wizyt studyjnych (on-line u partnerów portugalskich i polskich), webinarów, spotkań grupy eksperckiej i roboczej wynika, że budując lokalna ofertę świadczenia usług opiekuńczych i wsparcia osób starszych (ich rodzin i opiekunów) należy brać pod uwagę:

- lokalne dane/statystyki demograficzne - stan obecny i prognozy
- lokalne potrzeby, oczekiwania i możliwości osób starszych
- lokalne potrzeby, oczekiwania i możliwości otoczenia osób starszych
- relacje wewnątrzpokolenowe lokalnej generacji 60+ (możliwości włączenia jej przedstawicieli do projektowania i realizacji działań animacyjnych, sieci wsparcia, wolontariatu)

- relacje międzypokoleniowe mieszkańców gminy/sołectwa (możliwości włączenia ich przedstawicieli do projektowania i realizacji działań animacyjnych, sieci wsparcia, wolontariatu)
- zamożność mieszkańców
- otwartość na wyzwania, edukację, zmiany, aktywność społeczną
- nasycenie nowymi technologiami - ich dostępność, korzystanie
- infrastrukturę
- instytucje samorządowe, społeczne, pozarządowe mogące uczestniczyć w procesie
- lokalny kapitał społeczny
- dotychczasowe doświadczenie w działaniu

Pozostając w zgodzie z ogólnymi wytycznymi ustawodawcy, każda gmina i powiat powinna mieć pewną swobodę w poszukiwaniu rozwiązań innowacyjnych - indywidualnych, skrojonych na miarę rzeczywistych lokalnych potrzeb i możliwości. Obecnie, przy bardzo rzadko przeprowadzanych badaniach potrzeb, obowiązującej sprawozdawczości, generującej potrzebę osiągania wskaźników i wykorzystywania w pracy najpopularniejszych form usług społecz-nych, tzn. usług opiekuńczych, najbardziej absorbujących finanse i zasoby organiza-cyjne – wymyślanie nowych form usług społecznych jest utrudnione. To rezultat umiejscowienia usług opiekuńczych w systemie pomocy społecznej i wyko-nywania ich w środowisku otwartym oraz w dziennych i całodobowych domach pomocy społecznej. Przygotowany model proponuje rozwiązanie tego problemu poprzez włączenie do tworzenia oferty usług opiekuńczych w gminie podmiotów ekonomii społecznej i rozłożenie finansowania na kilku płatników.

Organizacja usług opiekuńczych w środowisku otwartym leży w gestii gminy i są one skierowane – zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – do osób, które z po-wodu samotności, niewydolności, choroby lub innej przyczyny nie mogą zapewnić sobie pomocy, a też nie mogą liczyć na pomoc najbliższego otoczenia. Potencjal-nym odbiorcą tych usług jest przede wszystkim 1,5 mln osób starszych z jednooso-bowych gospodarstw domowych; brakiem wsparcia ze strony rodziny zagrożonych jest 2/3 osób najstarszych, mieszkających w rodzinie jednopokoleniowej albo samotnie.

ZAŁOŻENIE 3

Deinstytucjonalizacja

Deinstytucjonalizację w kontekście opieki nad osobami starszymi i niesamodzielnymi można rozumieć jako przesunięcie akcentów z opieki instytucjonalnej, świadczonej w zakładach opieki stacjonarnej w kierunku opieki świadczonej w środowisku lokalnym, z uwzględnieniem licznych instytucji formalnych i nieformalnych. Deinstytucjonalizacja odnosi się do procesu rozwoju usług świadczonych na poziomie lokalnych społeczności (również profilaktycznych), które mają wyeliminować konieczność opieki instytucjonalnej.

Dokumentami mającymi charakter normy prawnej są wytyczne Ministra Rozwoju w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 przyjęte 28 maja 2015 r. i znowelizowane w marcu 2016 r. oraz „Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności"

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, według definicji ustawowej, to świadczenia niepieniężne obejmujące: pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację i w miarę możliwości kontakty z otoczeniem.

Usługi kierowane są do osób samotnych, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione, mogą być również przyznane osobie, która wymaga pomocy, a jej bliscy nie są w stanie takiej pomocy zapewnić. Odpowiednio zorganizowane i wykonywane usługi opiekuńcze powinny umożliwić osobom starszym zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, z zachowaniem optymalnego poziomu ich samodzielności i aktywności a przez to zwiększyć szansę pozostania w środowisku zamieszkania i opóźnić moment, w którym może być konieczne zapewnienie stałej, całodobowej opieki instytucjonalnej. Jest to istotne wyzwanie, zarówno z perspektywy odbiorców usług, społeczności lokalnych, a także całego społeczeństwa. Realizacja usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym, a decyzję o ich przyznaniu, zakresie i miejscu świadczenia podejmuje ośrodek pomocy społecznej.

Liczba osób, którym świadczone są usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, systematycznie rośnie. W 2014 r. z takiej pomocy skorzystało 84,5 tys.a w 2016 r. już 94,2 tys. osób niesamodzielnych. Kontrola przeprowadzona przez NIK w 2016 r. pt. Świadczenie pomocy osobom

starszym przez gminy i powiaty wykazała, że usługi opiekuńcze to forma bardziej przyjazna seniorom niż pobyt w domach całodobowej opieki, daje im poczucie bezpieczeństwa i wydłuża ich aktywność. **Wg. ww raportu usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są aż czterokrotnie tańsze od usług stacjonarnych, przez co dają możliwość objęcia nimi większej liczby osób potrzebujących, nie są też ograniczone możliwościami lokalowymi samorządów w placówkach stacjonarnych**.

Celem usług opiekuńczych świadczonych dla osób starszych w miejscu zamieszkania jest umożliwienie tym osobom dalszego (jak najdłuższego) funkcjonowania w swoim dotychczasowym środowisku, mimo doświadczanych ograniczeń w samodzielnym zaspokajaniu podstawowych i niezbędnych potrzeb oraz barier w integracji ze środowiskiem. Poprzez odpowiednie wsparcie zapewniane osobie starszej w formie usług opiekuńczych powyższe ograniczenia oraz bariery powinny być niwelowane, przyczyniając się do zachowania (mimo postępującego procesu starzenia) lub podnoszenia poziomu jej życia. Świadczenie usług w sposób zorganizowany adekwatnie do rozpoznanych potrzeb powinno zawsze zakładać partycypację osoby starszej w wykonywaniu poszczególnych czynności wchodzących w zakres usług (charakter wspierająco-aktywizujący, ale nie wyręczający) oraz ścisłą współpracę w realizacji usług z najbliższym otoczeniem osoby starszej (zgodnie z zasadą pomocniczości).

Efektem usług opiekuńczych o odpowiedniej jakości jest:

· podtrzymanie lub poprawa sprawności fizycznej osoby starszej, jej dobra kondycja psychiczna oraz integracja ze społecznością w stopniu adekwatnym do indywidualnych możliwości i potrzeb;

· utrzymanie stabilnego stanu zdrowia;

· uniknięcie powikłań związanych z hospitalizacją, długotrwałą lub przewlekłą chorobą;

· uniknięcie powikłań wynikających z długotrwałego unieruchomienia (odparzenia, odleżyny, przykurcze, powikłania układu oddechowego, pokarmowego, krążenia);

· kompensowanie ograniczonej zdolności do samodzielnego poruszania się przy pomocy osoby drugiej;

· poprawa samopoczucia;

· podtrzymanie lub zwiększenie samodzielności;

· podtrzymanie lub zwiększenie aktywności;

· zmniejszenie izolacji społecznej.

Odpowiada to istocie proponowanego modelu usług opiekuńczych, którą jest jak najdłuższe zatrzymanie osoby starszej w miejscu zamieszkania (*na wsi, w małej miejscowości)* w samodzielności i niezależności oraz jak najszersze zaspokojenie jej potrzeb, z uznaniem godności i szacunku dla niej, a w efekcie poprawienie/utrzymanie jej dobrostanu psychofizycznego.

ZAŁOŻENIE 4

Model budujemy na wartościach.

W modelu opieramy się na wartościach określonych w dokumentach strategicznych dotyczących Polityki Społecznej wobec osób starszych uznających za priorytetowe: godność i prawo do samostanowienia każdego człowieka bez względu na wiek, płeć, status majątkowy, zawodowy, społeczny i miejsce zamieszkania.

Głównym celem budowanej oferty usług jest dobre życie osoby starszej w społeczności lokalnej. Zapewnienie dobrostanu związanego z zaspokojeniem jej życiowych potrzeb podstawowych takich jak zabezpieczenie finansowe, mieszkaniowe, rehabilitacja i ochrona zdrowia i życiowych potrzeb wyższego rzędu jak: potrzeba kontaktu, przynależności, przydatności, rozwoju czy miłości.

Korzystamy z rekomendacji “Planowania Skoncentrowanego na Osobie” - procesu planowania i realizacji wsparcia dla osoby starszej uwzględniającego jej podmiotowość i poszanowanie jako niepowtarzalnej jednostki ludzkiej, skupionego na stworzeniu wokół osoby indywidualnego planu wsparcia w oparciu o jej potrzeby i potencjały.

Proces planowania wykorzystuje zasoby środowiskowe zarówno ze sfery formalnej jak i nieformalnej łącząc je poprzez kręgi wsparcia. Wartości i zasady uwzględniane w Modelu:

- **Osoba starsza jest podmiotem wsparcia i opieki.** Każda osoba jest unikalną ludzką jednostką.
- Proces planowania jest skoncentrowany na osobie. Kluczowe jest tu oparcie się na zasobach, możliwościach i potrzebach danej osoby. Wspieranie i wykorzystywanie zainteresowań, doświadczeń i historii, talentów w sposób doceniający i wzmacniający. Plan nie jest tworzony „dla”, ale jest tworzony „z” osobą starszą.
- Pozytywna komunikacja.

- Dostosowanie do indywidualnej osoby starszej komunikacji, która będzie wzmacniała pozytywnie i doceniająco tworzone wsparcie.
- **Holistyczne widzenie wszystkich sfer życia** czyli relacji rodzinnych i społecznych, stanu zdrowia, samodzielności w codziennych czynnościach, aktywności i rozwoju zainteresowań zarówno indywidualnie jak i w społeczności.
- Uwzględnianie zarówno aspektu sensu życia jak i codziennego funkcjonowania.
- Partnerstwo w relacji.
- Włączenie osoby starszej w decydowanie, o tym co jest jej potrzebne do dobrego życia. Motywowanie do pozytywnej zmiany, poszukiwania sensu i ważnych dla osoby aspektów życia, które nadają kluczowe znaczenie dla holistycznego widzenia wsparcia.
- Włączanie pozytywnych ludzi dookoła.
- Stworzenie sieci osób życzliwych (krąg wsparcia), które będą uczestniczyły w planowaniu oraz realizacji wsparcia.
- **Ekonomia - perspektywa humanistyczna** - W działaniach ekonomicznych (model ma charakter komercyjny - do wykorzystania i wdrożenia przez PS - przedsiębiorstwa społeczne lub PES - podmioty ekonomii społecznej) kierujemy się zasadami ekonomii wykorzystującej humanistyczna perspektywę, czyli uwzględniającą obok przesłanek ekonomicznych związanych z zyskiem i rentownością przedsięwzięcia, także aspekty związane z dobrostanem pracownika, klienta i ochronę środowiska.

ZAŁOŻENIE 5

Elastyczność i otwartość

Istotą proponowanego modelu usług opiekuńczych jest jak najdłuższe zatrzymanie osoby starszej w miejscu zamieszkania (*na wsi, w małej miejscowości)* w samodzielności i niezależności oraz jak najszersze zaspokojenie jej potrzeb, z uznaniem godności i szacunku dla niej, a w efekcie poprawienie/utrzymanie jej dobrostanu psychofizycznego.

Zgodnie z uwagami i doświadczeniem ekspertów oraz partnerów zagranicznych „Model opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich" oraz jego główna część istotna dla odbiorców (*ośrodków OWES, wspieranych i animowanych PS, PES i JST*) czyli Model Biznesowy PS, PES „MODEL BIZNESOWY "OPIEKA I WSPARCIE" (*opieka, profilaktyka i wsparcie osób starszych, ich rodzin i opiekunów na terenach wiejskich*)" mają elastyczny i otwarty charakter, tak aby można je było wykorzystywać i wdrażać przez lokalne OWES-y (*po uwzględnieniu lokalnej specyfiki gminy*) w procesie animacji, doradztwa, motywowania i inspirowania organizacji, grup nieformalnych i JST w kontekście rozwoju ekonomii społecznej i wzmocnienia jej roli w realizacji usług społecznych.

Elastyczny i otwarty charakter oznacza też możliwość włączania/wyłączania przez PS lub PES elementów oferty usług opiekuńczych czy wspierających w zależności od lokalnych potrzeb, możliwości, zasobów i kompetencji - co zostało szczegółowo opisane w załączonym modelu

biznesowym. Budując ofertę usług warto brać pod uwagę dynamiczne zmiany wynikające z rozwoju technologicznych rozwiązań dla usług medycznych (telemedycyna, teleporady) opiekuńczych (teleopieka), pielęgnacyjnych, asystenckich (telemonitoring).

Dla przykładu: w tej chwili (maj 2021) jeszcze nie wiemy, jakie będą też konsekwencje pandemii COVID 19., ale przewidujemy, że najprawdopodobniej działania społeczne w obszarze pomocowo-opiekuńczym, asystenckim czy wspierającym będą musiały przejść metamorfozę otworzyć się na nowe technologie, pracę zdalna i wsparcie telemedyczne. Wymagać to będzie z kolei tworzenia warunków sprzętowych, dostępu oraz, co może okazać się i szansą i barierą dla rozwoju, otwarcia się zarówno dystrybutorów usług, kadry świadczącej usługi, jak i ich odbiorców na pozyskiwanie nowych kompetencji.

ZAŁOŻENIE 6

Realność i optymlizacja

Realność Modelu oznacza dostosowanie zarówno od strony finansowej jak i oferty usług do możliwości ekonomicznych JST. Dbamy o jakość i wycenę jej w stosunku do możliwości opłaty za usługę.

Urealnienie do możliwości odbiorcy -realność znaczy dobra jakość w optymalnej cenie i przy realnych kosztach. Jest to trudne ze względu na niewielkie możliwości finansowe jst. w stosunku do zwiększających się potrzeb . Przy obecnej wycenie usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych ich koszty są bardzo wysokie natomiast możliwości zapłaty bardzo małe. Zarówno w budżetach jst jak i w budżetach placówek operujemy nierealną wyceną wartości tej usługi, biorąc pod uwagę koszty pracy i innych elementów usługi.

Czas pracy opiekunki zależy od kompetencji i indywidualnej jakości pracy. Dla klienta ważne jest wykonanie dobrej jakości usługi a nie czas jej wykonania- z wyjątkiem specyficznych usług polegających na przykład na obecności (wytchnieniowa, asystencka).

ZAŁOŻENIE 7

Środowiskowość – włączanie społeczności.

Zgodnie z rekomendacjami poleskich ekspertów, grupy roboczej oraz doświadczeń, wiedzy i praktyki partnerów z Portugalii i Hiszpanii Model zakłada włączanie do systemu świadczenia usług opieki i wsparcia pozytywnych ludzi dookoła (sąsiadów, współmieszkańców, organizacje, przyjazne instytucje). Wokół osoby starszej tworzona będzie sieć osób życzliwych uczestniczących w planowaniu oraz realizacji przede wszystkim usług asystenckich i wsparcia.

Będą to usługi środowiskowe dopasowane do osoby zgodnie z jej potrzebami, możliwościami i zasobami, a w praktyce oznacza łączenie sfery formalnej i nieformalnej. W planach wsparcia należy uwzględnić możliwości zapewnienia wsparcia ze strony usług publicznych tj. pracownik socjalny, opiekunka, zasiłki, usługi zdrowotne itp. oraz ze sfery nieformalnej: rodzina, przyjaciele, społeczność. Całość ma tworzyć duży krąg wsparcia danej osoby. Sąsiedzkie usługi opiekuńcze mogą być świadczona przez osobę, która odbyła minimum 8-godzinne przygotowanie z zakresu realizacji usługi (np.

przestrzegania zasad etycznych, zasad współżycia społecznego, dbałości o dobro osoby niesamodzielnej, w tym o jej mienie).

Osobą świadczącą sąsiedzkie usługi opiekuńcze nie musi posiadać kwalifikacji wymaganych w usługach opiekuńczych, ale powinien być osobą zaufaną, zdolną do pracy na rzecz osoby niesamodzielnej i pozostającą w codziennym kontakcie z podopiecznym.

ZAŁOŻENIE 8

Profesjonalizm kadry, dobre wynagrodzenie.

W modelu stawiamy na profesjonalizację usług społecznych i świadczących je PES - podmiotów ekonomii społecznej lub PS - przedsiębiorstw społecznych. Wynika to też z przyjętego w modelu systemu wartości, w którym nadrzędne jest dobro osoby starszej.

Profesjonalnie świadczone usługi opiekuńcze to wyzwanie polityki społecznej - z Raportu NIK "Świadczenie pomocy osobom starszym przez gminy i powiaty" 2016 r wynika, że jednym z najpoważniejszych problemów jest jakość świadczonych usług społecznych.

Jedynie dwie skontrolowane gminy wprowadziły standardy usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Brak standardów skutkował zazwyczaj nie określaniem szczegółowego katalogu czynności przewidzianych do wykonania, a zakres usług podawany w decyzjach przyznających świadczenie powielał tekst przepisu ustawowego. W praktyce, w skontrolowanych OPS ilość wykonywanych usług była wprost uzależniona od jednostkowych kosztów i wysokości opłat wnoszonych przez seniorów.

Wprowadzenie w 2017 r. minimalnej godzinowej stawki wynagrodzenia spowodowało znaczny wzrost cen tych usług – podwyżki wyniosły nawet 200%. W rezultacie, praktycznie we wszystkich skontrolowanych OPS, średnia liczba godzin usług opiekuńczych świadczonych seniorowi była dwukrotnie niższa, niż w latach poprzednich. Ponieważ nie zmieniły się zasady ponoszenia odpłatności, zwiększyła się znacząco – przypuszczalnie z przyczyn finansowych – liczba przypadków rezygnacji z usług lub samoograniczania ich zakresu przez część osób starszych.

Brak standaryzacji w rzeczywistości ograniczał skuteczne prowadzenie nadzoru nad prawidłowością i jakością świadczonych usług. Niemal 70% seniorów uczestniczących w anonimowym badaniu ankietowym, według których otrzymywane wsparcie bywało niezadowalające. W trzech skontrolowanych gminach nie prowadzono żadnego nadzoru nad realizowanymi usługami opiekuńczymi w miejscu zamieszkania.

OPIS MODELU BIZNESOWEGO

(także załącznik nr 6)

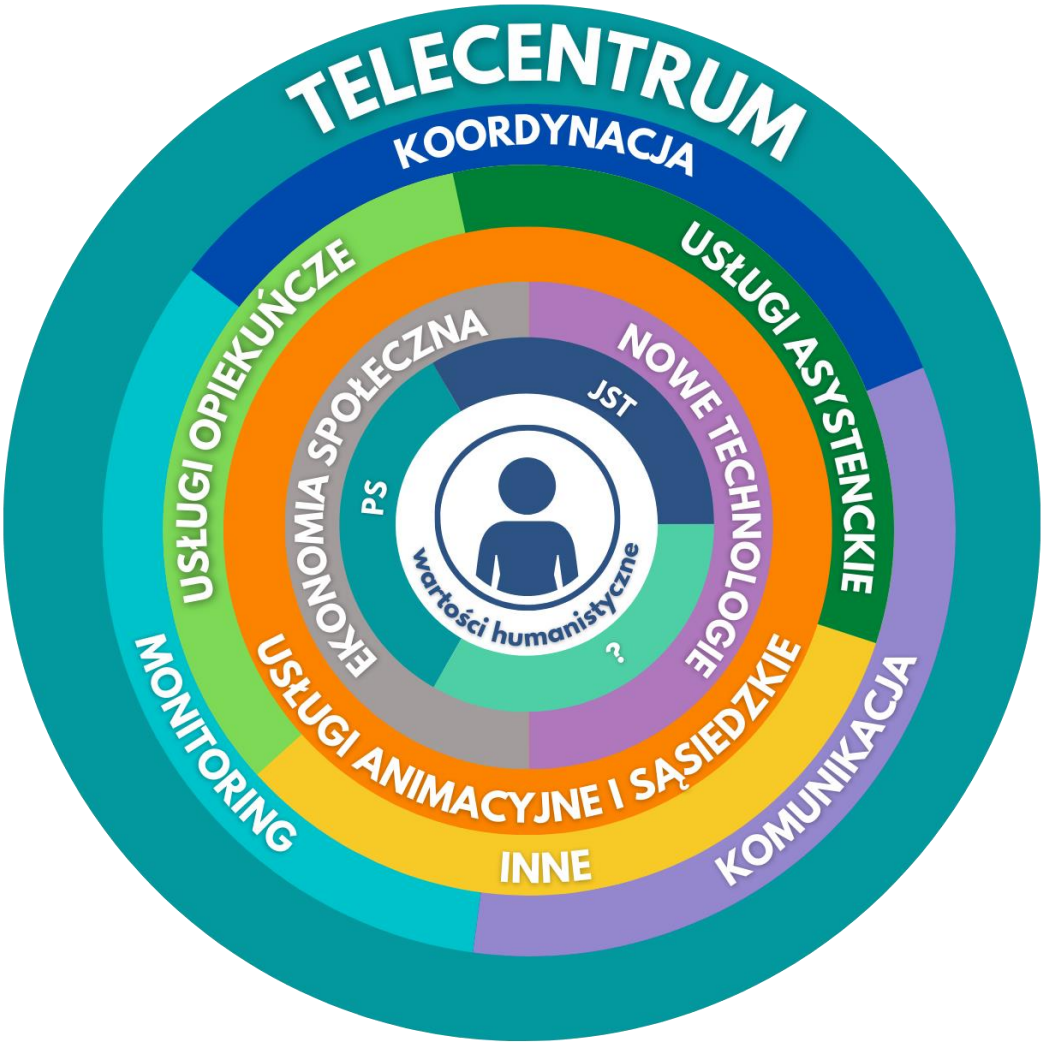
TELECENTRUM
KOORDYNACJA
USŁUGI ASYSTENCKIE
KOMUNIKACJA
INNE
MONITORING
USŁUGI OPIEKUŃCZE
USŁUGI ANIMACYJNE I SĄSIEDZKIE
EKONOMIA SPOŁECZNA
NOWE TECHNOLOGIE
JST
PS
?
wartości humanistyczne

MODEL BIZNESOWY "OPIEKA I WSPARCIE" (opieka, profilaktyka i wsparcie osób starszych, ich rodzin i opiekunów na terenach wiejskich).

Punktem wyjścia do opracowania Modelu PS wsparcia osób starszych na terenach wiejskich była praca zespołu roboczego, doświadczenia portugalskie i hiszpańskie oraz diagnoza i analiza realizowanego wsparcia osób starszych w województwie łódzkim.

Wstępne założenia odnośnie Modelu to;

1. **wartości humanistyczne,**
2. **trendy technologiczne,**
3. **warunki ekonomiczne.**

Podmiotami, które łączą w sobie potencjał realizacji w/w założeń są podmioty ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne, które integrują w sobie działania ekonomiczne z oraz wartości humanistyczne, społeczne.

Zgodnie z definicją (Krajowy Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej) przedsiębiorstwem społecznym jest podmiot prowadzący działalność gospodarczą, spełniający kryteria małego lub średniego przedsiębiorstwa, działający jako wyodrębniona pod względem organizacyjnym i rachunkowym część organizacji obywatelskiej lub założony przez tę organizację, grupę osób bądź jednostkę samorządu terytorialnego w formie spółki lub spółdzielni, który:

- *realizuje cel społeczny poprzez zatrudnianie co najmniej 50% osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub 30% niepełnosprawnych, albo realizuje usługi społeczne użyteczności publicznej, przez co należy rozumieć usługi o charakterze socjalnym, edukacyjnym, kulturalnym, rozwoju lokalnego;*
- *nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, ale przeznacza go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny, oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną–w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym, lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;*
- *jest zarządzany na zasadach demokratycznych, albo co najmniej konsultacyjno-doradczych z udziałem pracowników i innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami.*

Forma prawna PS, to zgodnie z definicją fundacja, stowarzyszenie, spółka non-profit oraz spółdzielnia osób fizycznych lub spółdzielnia osób prawnych. Forma prawna powinna wyniknąć z analizy zasobów i potencjału gminy.

Istotą proponowanego modelu usług opiekuńczych jest jak najdłuższe zatrzymanie osoby starszej w miejscu zamieszkania i jak najszersze zaspokojenie jego potrzeb, z uznaniem godności i szacunku dla niej, w efekcie poprawienie jej dobrostanu psychofizycznego.

Oferowana usługa będzie sprzedawana jednostkom samorządu terytorialnego jako **pakiety wsparcia i profilaktyki zdrowotnej dla osób starszych pn. OPIEKA I WSPARCIE.** Będzie to również przedmiotem animacji Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, ze względu na nowość i innowacyjność pomysłu.

Wstępne założenia do modelu biznesowego dla tego przedsiębiorstwa to:

- usługa animacyjna jest integralną usługą w oferowanym pakiecie (nie można sprzedać pakietu usług, bez niej)
- minimalna sprzedaż pakietu jest na poziomie 5 pakietów
- odległość pomiędzy gminami to maks. 50 km

Opis usług PS

Warunki do realizacji tego działania będzie tworzyć usługa animacyjna, która jest integralną częścią pakietu usług. Polegać będzie na tworzeniu wokół osoby starszej, wymagającej wsparcia, kręgów osób i instytucji wspierających ją w samodzielnym, funkcjonowaniu w swoim mieszkaniu i otoczeniu. Będzie to wartość dodana do naszej oferty, która przełoży się w przyszłości na wzmocnienie społeczności lokalnej. Metodologię pracy animacyjnej oparto o **Kręgi Wsparcia**- szczegółowy opis w załączniku nr 3.

Poniżej opis usług:

1. Pakiet usług 1 PODSTAWOWY:

- **usługi animacyjne**
- **usługi opiekuńcze (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 120 godzin)**
- **usługi asystenckie (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 40 godzin/osoba)**

Usługa animacyjna jest świadczona na modelu Kręgów Wsparcia. Jest integralną częścią Pakietu zarówno podstawowego jak i Podstawowego +. Planowanie Skoncentrowane na Osobie ma konkretne etapy, zaczynając od rozpoznania sytuacji osobistej, rodzinnej, kontekstu społecznego, kluczowych potrzeb i wyznaczania celów do realizacji, następnie monitoring i sprawdzenie rezultatów. Praca odbywa się poprzez narzędzie Indywidualnego Planu Wsparcia Skoncentrowanego na Osobie (IPWSO). Kluczowy jest specjalista ds. kręgów wsparcia/animator który tworzy z każdą osobą IPWSO (osoba starsza może doprosić inne ważne dla niej osoby do planowania) oraz tworzy środowiskowy krąg wsparcia. IPWSO zawiera kilka obszarów:

- Sytuacja osobista: co lubi robić, jakie ma zainteresowania, co jest dla niej / niego ważne w życiu.
- Rodzina. Czy ma rodzinę, gdzie, jaką, relacje z rodziną, czy rodzina jest włączona do wsparcia osoby, na jakich zasadach.
- Społeczność lokalna. Czy ma relacje w społeczności lokalnej, jakie, z kim. Na kim może polegać, stworzenie mapy relacji. Bierzemy pod uwagę relacje zarówno formalne jak i nieformalne.
- Potrzeby związane z różnymi aspektami życia:
- Mieszkanie, warunki bytowe, (jakie są warunki do mieszkania, czy są potrzebne jakieś udogodnienia, zmiany)
- Codzienne życie (zakupy, przygotowanie posiłków, higiena osobista)
- Zasoby finansowe (czy zasoby finansowe są wystarczające do życia)
- Rehabilitacja, ochrona zdrowia (czy jest potrzebna rehabilitacja i/ lub opieka zdrowotna, jaka?)
- Relacje z rodziną (czy jest potrzeba utrzymywania i tworzenia relacji z rodziną?)
- Relacje w społeczności (czy jest potrzeba utrzymywania i tworzenia relacji w społeczności?)

Kluczowym **narzędziem wsparcia** jest stworzenie wokół osoby sieci wsparcia społecznego nazwanego Kręgiem Wsparcia. Są to osoby zarówno sfery nieformalnej: rodzina, sąsiedzi, znajomi ze społeczności oraz osoby ze sfery formalnej np. pracownik socjalny, pielęgniarka, lekarz. Specjalista ds. kręgów wsparcia/animator na pełnym etacie będzie obsługiwał około 25 osób w pakiecie tworząc dla każdej z nich Indywidualny Plan Wsparcie Skoncentrowany na Osobie oraz Krąg Wsparcia. Do zadań Specjalisty ds. kręgów wsparcia/animatora w bieżącej działalności będzie koordynowanie poszczególnych działań a także współpraca ze społecznością lokalną w celu realizacji „usług sąsiedzkich" oraz animacji innych form wsparcia dla osób starszych, np. kawiarenki pamięci, podtrzymywanie relacji społecznych i uczestnictwa osób starszych w życiu społ.- kulturalnym społeczności, organizacja wolontariatu lokalnego.

Usługa opiekuńcza- realizowana dla osób, które nie są w pełni samodzielne i które wymagają pomocy w codziennych czynnościach, typu umycie, przebranie, przygotowanie i podanie posiłku. Zakładamy, że wstępny Indywidualny Plan Wsparcia (IPW) określi, na jakim poziomie potrzebne jest wsparcie dla danej osoby oraz w ramach usługi animacyjnej i zbudowanego otoczenia wspierającego zostanie dostarczona usługa zgodnie z potrzebą osoby (z katalogu poszczególnych usług). Zakładamy, że osoby zatrudnione na stanowisku animatora będą miały również kompetencje w zakresie wykonywania podstawowych czynności opiekuńczych, typu sprzątanie, przygotowanie posiłku, przyniesienie opału, napalenie w piecu, zrobienie zakupów, itp. Do tego typu prac tworzona będzie również sieć samopomocy oparta na pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu. Zakładamy, że w przypadku niektórych osób podopiecznych zakres tego wsparcia nie będzie wymagał zaangażowania profesjonalnych opiekunek/opiekunów medycznych. Elementem technologii będzie system wsparcia pn. Dobra

Opieka/Dobre Wsparcie, tj. system monitoringu i zarządzania realizacją usług opiekuńczych dla podmiotów realizujących tę usługę.

Wg Standardu Usług Opiekuńczych – Sopot **usługi opiekuńcze obejmują:**

- pomoc w czynnościach gospodarczych i utrzymywaniu w czystości najbliższego otoczenia świadczeniobiorcy tj. pokoju, w którym przebywa, kuchni i pomieszczeń sanitarnych, z których korzysta. Okna myte są wyłącznie u osób samotnych, nie posiadających rodziny dwa razy w roku.
- pomoc w dokonywaniu zakupów w najbliższej okolicy i dostarczanie ich do domu.
- pomoc w realizacji recept .
- przyrządzanie posiłków zgodnie z zasadami dietetyki .
- dostarczanie gotowych posiłków.
- drobne przepierki .
- odnoszenie bielizny do pralni.
- pozostawianie posiłków na czas nieobecności opiekunki .
- w przypadku niesamodzielności pojenie i karmienie świadczeniobiorcy.
- mycie naczyń stołowych i kuchennych używanych przez podopiecznego.
- pomoc w ogrzewaniu mieszkania, przynoszenie węgla i palenie w piecu tylko u osób samotnie zamieszkujących.
- pomoc w regulowaniu rachunków i opłat .

Niektóre z tych czynności przyporządkowaliśmy do tzw. usług asystenckich(np. regulowanie rachunków i opłat). Niektóre mogą być zlecone w ramach tzw. usługi sąsiedzkiej lub wolontariatu, np. robienie zakupów. Całość realizowanych usług uzupełniona jest o system monitoringu w ramach systemu Dobre wsparcie – Moduły systemu Dobre Wsparcie.docx (załącznik nr 4). Podstawą do planowania i oferowania usług jest Indywidualny Plan Wsparcia Skoncentrowany na Osobie (IPWSO), który opracowuje animator wraz z najbliższym otoczeniem osoby starszej.

Założyliśmy, przy wstępnych kalkulacjach, że **Pakiet usług musi być sprzedany łącznie dla 5 gmin**. Liczba godzin usług opiekuńczych i asystenckich w 5 pakietach to 600 godzin (co wymaga zatrudnienia min. 5 osób). Biorąc pod uwagę model biznesowy (uwzględniający również usługę animacyjną) i planowane działania przyjęliśmy zatrudnienie 6 osób oraz koordynatora, przy czym animatorzy mogą również pełnić rolę asystentów lub w prostych czynnościach opiekunów.

Usługa asystencji realizowana dla osób, nie w pełni samodzielnych i które wymagają pomocy i wsparcia w zakresie załatwiania spraw typu: ustalanie wizyt lekarskich oraz towarzyszenie osobie starszej podczas wizyt, jeżeli zachodzi taka potrzeba; realizacja recept lekarskich; załatwianie spraw urzędowych lub towarzyszenie podczas wizyt w urzędach lub innych instytucjach i organizacjach;

pomoc w czynnościach regulowania opłat; pomoc w organizacji czasu wolnego; zgłaszanie do naprawy urządzeń i instalacji domowych.

Łącznie dla 5 gmin liczba godzin usług asystenckich to 200 godzin na miesiąc. Biorąc pod uwagę, że część tych usług realizowana będzie przez sąsiadów, szacujemy, że konieczne będzie zatrudnienie min. 1 osoby, by realizowała tego rodzaju usługi (1 animator/opiekun).

Koszt pakietu podstawowego to 17 tys./mc., rocznie jest to kwota 204 tys. zł (jest to cena o połowę niższa niż koszt pobytu 11 osób w Domu Opieki (przykład Gmina Kluki, w: diagnoza).

2. Pakiet usług PODSTAWOWY + różni się liczbą godzin na osobę (opis usług powyżej):

- **usługi opiekuńcze- (1 gmina/min. 10 osób: wymiarze 280 godzin na miesiąc)**
- **usługi asystenckie- (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 120 godzin na miesiąc)**
- **usługa animacyjna**

Zakładając, że na terenie gminy będą przebywać osoby, które wymagają większej liczby godzin, będzie możliwe zakupienie tych godzin. Kalkulacja ceny dla JST będzie wykonywana indywidualnie.

Założeniem modelu biznesowego jest sprzedaż pakietów usług w „paczkach" dla 5 gmin łącznie, gdzie odległość między nimi nie przekracza 50 km. Taki model biznesowy zapewnia stałe finansowanie i mimo dużych kosztów np. stałych ale i zmiennych, np. koszty dojazdu, daje możliwość utrzymania przedsiębiorstwa.

Ze względu na konieczność dywersyfikacji źródeł przychodów planujemy by PS realizował również usługi dla osób fizycznych – tj. bezpośrednio do osób starszych oraz ich rodzin, które szukają tego rodzaju wsparcia dla swoich rodziców czy dziadków. Dzięki tego rodzaju usługom możemy stopniowo dywersyfikować źródła przychodów i rozwijać inne obszary biznesowe.

Są to:

Usługa opiekuńcza dla osób indywidualnych- realizowana w taki sam sposób, jak opisany wyżej. Zakładamy na początku sprzedaż tego typu usług na poziomie 10 os./mies. Cena pojedynczej wizyty przy założeniu 3 wizyt na tydzień to 40 zł. Zakładamy cenę za "wizytę", ze względu na dopasowanie czasu obecności u osoby do jej potrzeb. Ze względu na stały monitoring tych usług w oparciu o Dobre Wsparcie, możliwe będzie sprawdzenie stanu zaspokojenia potrzeby danej osoby.

Usługa monitoringu: zbudowana w oparciu o system opasek monitorujących- polegać będzie na zakupie urządzenia monitorującego dla osoby fizycznej i włączenie jej w system monitoringu obsługujący PS. Planujemy, że tutaj zysk możliwy będzie do osiągnięcia na sprzedaży opasek i stałym abonamencie + dodatkowo płatnych usługach dodatkowych, gdy będzie to potrzebne. Na początku zakładamy sprzedaż na poziomie 10 osób/mies.

Wynajem sprzętu rehabilitacyjnego (drobnego, balkoniki, kule, laski): usługa również skierowana do osób fizycznych, które znalazły się w sytuacji przejściowego ograniczenia samodzielności. Można założyć, że na terenie 5 gmin (z możliwością poszerzenia terenu) możemy na początku wynajmować sprzęt na poziomie 10 szt./mc

Wynajem łóżek rehabilitacyjnych- jw. zakładamy wynajem na poziomie 2 szt./mc w cenie 100 zł/mc.

Sprzedaż opasek monitorujących- umożliwiają bieżące monitorowanie stanu osoby podopiecznej i reagowanie na sytuacje wymagające interwencji. Przychód zapewni marża na sprzedaży zakupionych od dostawcy opasek.

Model biznesowy został opracowany dla gmin z terenu Powiatu Radomszczańskiego oraz Bełchatowskiego. Z diagnozy wynika, że są to miejscowości odległe o maksymalnie 50 km. Najmniej liczne gminy, to 4-5 tysięcy mieszkańców (Dobryszyce, Lgota Wielka). Ze statystyk wynika, że ok 20% mieszkańców to osoby 60+. Jest ich więc, nawet w małych gminach 800-1000 osób. Szacując, że tylko co setny 60+ wymaga opieki, daje nam to potencjalne zapotrzebowanie na poziomie 10 osób w gminie. Jeśli w Gminie zapotrzebowanie okaże się większe, to gmina może zakupić wielokrotność pakietu lub poprzez zwiększenie ceny zwiększyć liczbę osób w pakiecie (negocjacje na poziomie gminy). Szacujemy, że każdy wzrost liczby pakietów ponad 5 będzie wymagał zatrudnienia kolejnych osób (np. trzech). W przypadku większego zainteresowania w odleglejszych miejscach konieczna będzie multiplikacja przedsiębiorstwa (filie lub niezależne podmioty).

Kalkulacja cen

NAZWA USŁUGI/PRODUKTU	JEDNOSTKA	CENA (zł)
Pakiet 1- **PODSTAWOWY** (pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 3 godziny dla osoby/tydzień+ 1 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 120 godzin u. opiek.; 40 godzin u. asystenckiej)	pakiet	17 000
Pakiet 2- **"PODSTAWOWY +"** ((pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 6 godzin dla osoby/tydzień+ 3 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 280 godzin u. opiek.; 120 godzin u. asystenckiej)	pakiet	25 000

usługa opiekuńcza - osoby indywidualne- ryczałt- stawka za wizytę (umycie, nakarmienie, przebranie, itp..)	wizyta	40
usługa monitoringu: opaska, monitoring i dodatkowo płatne- interwencje wymagające dodatkowych kosztów- ABONAMENT + INTERWENCJE	miesiąc/osoba	450
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- wózki, kule, itp..	sztuka/miesiąc	20
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- łóżka rehabilitacyjne	sztuka/miesiąc	100
sprzedaż opasek (zakup karty sim i urządzenie - klient)	sztuka/miesiąc	400

*ceny określono na podstawie oszacowania kosztów stałych i zmiennych oraz w przypadku oferty dla osób indywidualnych na podstawie cen rynkowych.

Klienci usług profilaktyki i wsparcia osób starszych, i sprzedaż

Klientem na pakiety usług opisanego przedsiębiorstwa społecznego są jednostki samorządu terytorialnego, **gminy wiejskie i miejsko- wiejskie**. Obecnie w większości gmin wiejskich i miejsko wiejskich opisane usługi nie są realizowane, są realizowane w niewielkim zakresie lub osoby z problemami w codziennym funkcjonowaniu są umieszczane w placówkach całodziennego pobytu (szczegółowa diagnoza w opisie Modelu). Analiza wskazała, że każda z gmin wydatkowała z budżetu środki na obejmowanie opieką DPS-ów swoich mieszkańców, przy czym wysokość kosztów utrzymania osoby w DPS wynosiła ponad **4000 zł miesięcznie** (dane za 2019 rok). Jak zatem łatwo policzyć roczny koszt utrzymania osoby w DPS, to 48 tysięcy złotych. Porównanie kwot przeznaczonych przez Gminę Kluki wskazuje, że na usługi opiekuńcze przeznaczono **13.992,02** zł, zaś na utrzymanie mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej za okres 12 miesięcy 2019 roku wyniosły 433.573,67 zł – za 11 osób. To porównanie wskazuje na znaczne możliwości obniżenia kosztów dla gmin w przypadku zwiększenia dostępności usług opiekuńczych i wydłużenia możliwości samodzielnego i wspomaganego funkcjonowania osoby w miejscu zamieszkania.

Istotą proponowanego modelu usług opiekuńczych jest jak najdłuższe zatrzymanie osoby starszej w miejscu zamieszkania i jak najszersze zaspokojenie jego potrzeb, z uznaniem godności i szacunku dla niej, w efekcie poprawienie jej dobrostanu psychofizycznego.

Proponowane pakiety usług adresowane są do osób starszych (slow go), które z jakichś powodów-choroby, niepełnosprawności częściowo utraciły samodzielność. Celem oferowanych usług jest to, by osoby te mogły wrócić do aktywności, lub utrzymały bieżącą aktywność jak najdłużej we własnym otoczeniu. Zakładamy, że ten czynnik będzie **korzyścią dla gminy**, dla której ponoszenie kosztów związanych z umieszczeniem osoby w DPS jest ogromne i kilkukrotnie większe niż zlecenie tych usług lokalnemu PS. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są aż czterokrotnie tańsze od usług stacjonarnych, przez co dają możliwość objęcia nimi większej liczby osób potrzebujących, nie są też ograniczone możliwościami lokalowymi samorządu lokalnego.

Przy włączeniu usług animacyjnych i sąsiedzkich poprawi się również współpraca i relacje sąsiedzkie w gminie a także wzrośnie akceptacja dla samopomocy i samoorganizacji, co przy wzroście liczby osób wymagających wsparcia jest efektem, bez którego nie będzie możliwe zadbanie o te osoby na godnym poziomie.

Ze względu system **Dobra Opieka/Dobre Wsparcie** gmina ma możliwość monitorowania jakości realizowanych usług, co zwiększa zaufanie i stopień posiadanej kontroli. Dodatkowo włączone usługi animacyjne przyniosą efekty w postaci zwiększenia kapitału społecznego w gminie, co w efekcie przełoży się na poprawienie jakości życia, poprzez zwiększenie kontaktów i sieci społecznych.

Obecnie gminy zlecają realizację usług opiekuńczych w ramach zadań związanych z pomocą społeczną (art.50 Dz.U.2020.0.1876 t.j. - Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). Rada Gminy podejmuje uchwałę o wysokości stawek godzinowych tych usług, określając jednocześnie wysokość dofinansowania z budżetu gminy i kategorie osób, którym to dofinansowanie przysługuje.

Pabianice (30 zł): http://dziennik.lodzkie.eu/eli/POL_WOJ_LD/2020/1710/ogl/pol/pdf

gm. Bolimów (21 zł) : http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2021/99/akt.pdf

gm. Zgierz (23,60zł): file:///C:/Users/mmirys/AppData/Local/Temp/sesja_xxix_2020_projekt_uchwaly_10_3.pdf

gm. Regnów(20zł): https://www.bip.ugregnow.pl/plik,2593,uchwala-nr-xi-66-19-rady-gminy-regnow-z-dnia-29-listopada-2019r-zmieniajaca-uchwale-w-sprawie-okreslenia-szczegolowych-warunkow-przyznawania-i-odplatnosci-za-uslugi-opiekuncze-i-specjalistyczne-uslugi-opiekuncze-z-wylaczeniem.pdf

Ze względu na przyjęte założenia i wstępne kalkulacje koszt godziny usług w ramach pakietu wynosi 106,00 zł. Z naszego rozeznania wysokości stawek w gminach (określone w uchwałach) wahają się między 20,00 a 35,00 zł. W takiej sytuacji sprzedaż oferowanego produktu w proponowanym kształcie nie jest możliwa. Konieczne jest pilotażowe wdrożenie proponowanego Modelu, oraz doprecyzowanie jego działania.

Proponujemy następujące rozwiązania:

1. Zachęcenie jst do poszukiwania rozwiązań problemu związanego ze starzeniem się społeczeństwa-realizacja oferowanych usług finansowana ze źródeł zewnętrznych, pilotażowo.
2. Lobbowanie (zarówno wśród osób decyzyjnych- wójtów, burmistrzów, jak i radnych, którzy będą musieli się zgodzić na proponowane rozwiązania) za przyjęciem do realizacji i finansowania oferowanych usług w ramach **Programu Specjalnego**, finansowanego np. ze

środków na profilaktykę zdrowotną lub ochronę zdrowia (szczegółowe informacje w załączniku nr 7) oraz zlecanie zamówienia z uwzględnieniem klauzul społecznych. Sposób taki pozwoli na sprzedaż usług nie wpisując ich bezpośrednio w usługi opiekuńcze, których ceny są w gminach na bardzo niskich poziomach.

3. Oferowanie korzyści ekonomicznych, społecznych i technologicznych (w zestawieniu z kosztami utrzymania osób starszych w Domach Pomocy Społecznej).
4. Należy utrzymywać i uzasadniać konieczność realizacji usługi jako inwestycji społecznej.

Jednostki samorządu terytorialnego są klientem wymagającym i trudnym. Animacja (OWES), w pierwszej kolejności, potem sprzedaż (PS) powinna opierać się na przedstawieniu korzyści głównie ekonomicznych (porównanie kosztu utrzymania osoby starszej w domu pomocy społecznej w przeciwieństwie do kosztu zaopiekowania się nią i wsparcie jej w domu. Warunkiem, który może pomóc w rozmowach z jst jest **wymóg deinstytucjonalizacji** usług opiekuńczych oraz poszukiwanie nowych form, wspartych technologią, by narastający problem związany ze starzeniem się społeczeństwa rozwiązać. Wraz z wymaganiami dotyczącymi deinstytucjonalizacji zwiększy się dostępność środków pozagminnych na uruchomienie tego typu usług. Animator OWES powinien mieć orientację odnośnie źródeł finansowania podobnych działań i oferować wsparcie w przygotowaniu wniosku i zaplanowaniu działań. Najlepszym argumentem byłoby powołanie przedsiębiorstwa i realizacja usług pilotażowo, w celu pokazania korzyści i oszczędności. Podmiotem, który mógłby uruchomić opisane usługi może być działająca na terenie organizacja (fundacja lub stowarzyszenie), która w swojej misji ma wsparcie osób starszych. JST może zachować kontrolę nad PS poprzez utworzenie spółdzielni osób prawnych (z organizacją lub inną gminą). Takie rozwiązanie może wzmocnić chęć podjęcia działań w obszarze wskazanych usług. Z naszych doświadczeń wynika, że takie rozwiązanie jest najkorzystniejsze.

Obecnie w fazie konsultacji jest ustawa o przedsiębiorczości społecznej, która określi warunki i miejsce przedsiębiorstw społecznych w systemie, m.in. zlecania usług społecznych tym podmiotom, wzmacniając je w tym obszarze.

Sprzedaż powinna odbywać się bezpośrednio, w trakcie rozmów z osobami decyzyjnymi, z przedstawieniem wyliczeń i sposobu realizacji usługi. Promocja i informacja powinna odbywać się również przy wsparciu OWES, poprzez seminaria, konferencje i pokazywanie korzyści proponowanych usług. Kanałem informacji i promocji musi być również strona internetowa, foldery z opisem usług, podkreślające eksperckość i profesjonalizm.

WIELOWARIANTOWOŚĆ

W planowanym przedsięwzięciu PS może rozwijać nowe usługi, np. usługi remontowe- pomoc w przystosowaniu mieszkania osoby starszej do jej potrzeb z uwzględnieniem jej ograniczeń, drobne usługi remontowe i usługi tzw. „złotej rączki”, usługa wytchnieniowa, poradnictwo dietetyczne, itp.. W przypadku zainteresowania, PS może uzupełnić swoją ofertę o usługę opiekuńczą z zamieszkaniem lub całodobową (w domu). W przypadku dobrej współpracy interesariuszy (JST) i dostępności środków

finansowych PS może również przystąpić do partnerstwa publiczno- prywatnego z realizacją usługi zarządzania opieką i funkcjonowania mieszkań wspomaganych i/lub chronionych.

KONKURENCJA NA RYNKU

Rynek usług opiekuńczych jest bardzo trudnym rynkiem, ze względu na szarą i czarną strefę usług. Szukając firm, które takie usługi oferują trafialiśmy wyłącznie na strony dużych firm oferujących takie usługi na terenie całego kraju. Jest 5 grup konkurentów:

1. firmy ogólnopolskie: np. https://domyopieki.pl/prezentacja/dom-sw-barbary,2042138.html

- Dom Św. Barbary w Kleszczowie- oferuje również usługi opiekuńcze w domu, brak informacji o cenach. https://www.domyseniora.pl/kleszczow_2,apartamenty_senioralne.html
- https://servitum.pl/cennik/ Firma oferuje usługę pakietowo w rozliczeniu miesięcznym (od 600 zł- 3 wizyty tygodniowo- 12 wizyt/mies.- 50 zł/wizyta). Na terenie dużych miast dojazd gratis. Każda oferta wyceniana jest indywidualnie. Lista usług jest ustalana wspólnie z rodziną na podstawie informacji zebranych przez pielęgniarkę w trakcie pierwszej wizyty w domu Podopiecznego. Pierwsza wizyta jest GRATIS.
- Centrum Opieki Seniora https://uslugiopiekunczewdomu.pl/ Firma nie podaje oferty cenowej. Podmiot oferuje opiekę godzinową, dzienną i z zamieszkaniem.
- Opieka LUX http://opiekalux.pl/opieka-nad-osobami-starszymi-5/ Firma prowadzi rekrutację i nabór opiekunek dla osób zainteresowanych zatrudnieniem takiej osoby, na terenie całego kraju. Głównie są to opiekunki z terenu Białorusi i Ukrainy. Brak oferty cenowej.
- Be To Care http://www.betecare.pl/cennik/- Firma oferuje opiekę godzinową, dzienną, całodobową z zamieszkaniem, świąteczną i doraźną. (cena od 18 zł/godz.)
- Good Care: https://www.goodcare.com.pl/oferta - szeroka oferta usług, elastyczna, opieka z zamieszkaniem, godzinowa, drobne usługi remontowe, transport, zakupy, szkolenia dla osób opiekujących się osobą starszą. Na stronie firma zamieszcza opinie i rekomendacje klientów. Angażuje się w działania Miasta Łodzi na rzecz seniorów. Nie ma oferty cenowej na stronie.
- Szubert- Med: https://szubert-med.pl/opieka/opieka-godzinowa . Strona firmy zawiera dużo informacji, podana jest oferta cenowa, firma ma szeroki zakres usług- opieka godzinowa, opieka z zamieszkaniem, transport medyczny, wynajem sprzętu i wyposażenia rehabilitacyjnego oraz rehabilitację i lekarzy. Jest to propozycja, która naszym zdaniem jest najbliżej oferty i modelu biznesowego opisanego przedsiębiorstwa. Opieka godzinowa skonstruowana jest tak, że w miarę wzrostu liczby godzin na miesiąc cena za godzinę spada (2 godziny na dobę przez 20 dni w miesiącu- 1000 zł- 25 zł/godzina; przy 8 godzinach stawka godzinowa wynosi- 20 zł). Wynajem łóżek i sprzętu z dowozem płatnym poza Łódź- 50 zł + 1,5 zł/km.
- Polskie Centrum Opieki Domowej: https://pcod.pl/cennik-2/ : firma ogólnopolska, szeroki zakres usług- cena wizyty usługi opiekuńczej 25-35 zł, indywidualnie wyceniana.

2. Małe jednoosobowe firmy lokalne: np. https://www.gleauty.com/PL/Zgierz-gmina/409532319406900/Vigor-Med . Opierają się głównie na poleceniach, nie mają strony internetowej. Obecne są również na Facebooku.

3. Organizacje pozarządowe- głównie kościelne: prowadzą własne domy opieki, korzystają z dotacji jednostek samorządu oraz z opłat osób indywidualnych.

4. Opiekunki- osoby pracujące na „czarno". Trudno znaleźć informacje na ten temat w internecie. Takie osoby ogłaszają się na OLXie, Gumtree i innych tego typu portalach, które oferują usługę pośredniczenia między klientem i osobą szukającą tego typu pracy lub też są polecane przez klientów: https://www.opiekaseniora.pl/?gclid=Cj0KCQjw--GFBhDeARIsACH_kdauM2WcSIHdmdG6d_CibOeycQ2Yt4YSFKfgstC5ZJYF5HJttO2mJcEaAtiZEALw_wcB

5. Opiekunki środowiskowe zatrudniane przez OPSy http://www.cennik-uslug.pl/aktualnosci/190-o-cenach-uslug-opiekunek . Wynagrodzenie opiekunki zależy od kilku podstawowych czynników – rejonu kraju, posiadanych umiejętności, doświadczenia i kompetencji, pory dnia lub nocy oraz tego, czy osoba starsza lub niepełnosprawna jest w stanie chodzić. Opieka nocna nad osobą chodzącą kosztuje od poniedziałku do piątku od 13 do 16 zł za godzinę, a w weekendy i święta od 15 do 20 zł. Koszt opieki nocnej nad osobą leżącą jest nieco wyższy. Za opiekę dzienną od poniedziałku do piątku trzeba zapłacić od 13 do 15 zł za godzinę, a w weekendy i święta od 15 do nawet 21 zł. Koszt opieki nocnej od poniedziałku do piątku waha się w granicach 15-23 zł za godzinę, a w weekendy i święta wynosi od 17 do 25 zł za godzinę. W dni powszednie wynosi od 32 do 45 zł za **godzinę**, zaś w weekendy i święta 50-60 zł. Całodobowa, ale dorywcza opieka nad ciężko chorym seniorem to wydatek od 200 do 350 zł za dobę. Zarobki opiekuna osoby starszej przedstawiamy na podstawie 20 tys. ogłoszeń internetowych w zamieszczonych na polskich stronach. W artykule za wynagrodzenie uznajemy kwotę za godzinę pracy zamieszczoną w ogłoszeniach. Można założyć, że kwoty te stanowią przybliżone wartości jakie są otrzymywane przez autorów ogłoszeń. Pensja jest ustalana indywidualnie z pracodawcą czy opiekunem prawnym starszej osoby. Średnie godzinowe zarobki dla całej Polski w podziale na płeć, wynoszą 17,4 zł/godz. dla kobiet i 18,3 zł/godz. netto dla mężczyzn. Również prawo jazdy znacząco podnosi wynagrodzenie opiekuna.

Podsumowując rynek usług opiekuńczych jest bardzo zróżnicowanym i wymagającym rynkiem, ze względu na trudność realnej oceny poziomu cen za te usługi (brak informacji na stronach, uzgadnianie cen indywidualnie oraz dosyć duży rynek usług oferowanych w czarnej lub szarej strefie.

Na tle przeanalizowanych ofert oferta PS kompleksowej, opartej na animacji usługi wsparcia i opieki jest ofertą niszową i jako taka wymaga precyzyjnego dotarcia do klienta i oferowania wartości w sposób niestandardowy.

Oferta ta wyróżnia się zindywidualizowanym i kompleksowym podejściem do osoby starszej, wspierając ją w miejscu zamieszkania, w usługach od dostosowania mieszkania, po zabezpieczenie kontaktów społecznych i miejsca w społeczności. Angażuje również innych mieszkańców do pomocy i współpracy przy realizowaniu tego wsparcia. Włączenie do tego procesu nowych technologii (System Dobre Wsparcie) z jednej strony podnosi efektywność i jakość oferowanej usługi z drugiej buduje zaufanie ze strony klienta (JST). Jest ofertą niszową ale również droższą, dlatego wymaga poszukania rozwiązań do wdrożenia jej na terenach wiejskich.

ANALIZA SWOT PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
kompleksowość wsparcia	trudności kadrowe
niższe ceny opieki niż w DDP i DPS	problemy z pracownikami
system monitoringu usług i odbiorców	brak wyspecjalizowanej kadry
wysoka efektywność systemu monitorującego	stosunkowo wysoka cena
wiedza na temat potrzeb końcowych odbiorców	
wysoka organizacja zarządzania zaspokajaniem potrzeb	
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	**ZAGROŻENIA**
deinstytucjonalizacja	brak środków w budżecie gminy
pojawienie się mechanizmów deinstytucjonalizacyjnych	“szara” i “czarna” strefa usług
zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia	niechęć sąsiadów do włączenia się
zmieniające się trendy w myśleniu o usługach społecznych	niewydolność systemu usług publicznych
doświadczenia wolontariatu międzypokoleniowego	specyfika lokalna- nieprzychylność władz
aktywizacja lokalnych społeczności do samopomocy	Słaba dostępność do korzystania z nowych technologii w gminach

Kadra planowanego przedsięwzięcia

1. Animator/ka- Specjalista ds. kręgów wsparcia- 2 osoby zatrudnione na umowę o pracę w wymiarze jednego etatu.

Wykształcenie min. średnie. Posiada wiedzę i kompetencje z zakresu zasobów środowiskowych gminy, sytuacji osobistej osób oraz uwarunkowania społeczne. Konieczne jest przeszkolenie z zakresu tworzenia Indywidualnej Ścieżki Wsparcia i Planu Wsparcia oraz tworzenia otoczenia wsparcia (Kręgów Wsparcia). Kluczowe są umiejętności społeczne i umiejętność tworzenia dobrych relacji. Konieczna jest ścisła współpraca z interesariuszami procesu wsparcia, w tym z osobą opiekującą osobą starszą (opiekunką lub/i „sąsiadem"). Przy założeniu dołączenia pakietu Dobre Wsparcie również umiejętności obsługi aplikacji oraz kompetencje cyfrowe do edukacji osób starszych.

Zadania animatora/animatorki: wykonywanie IŚWSO i IPWSO, współpraca z najbliższym otoczeniem- rodzina, instytucje, społeczność lokalna, koordynacja i monitoring realizowanego wsparcia w stosunku do danej osoby. Jedna osoba opiekuje się tworząc krąg wsparcia wokół 25 osób.

2. Opiekun/ka: 4 osoby zatrudnione na umowę o pracę w wymiarze 1 etatu. Kwalifikacje min. przebyte szkolenie dla opiekunek środowiskowych organizowane np. przez Urząd Pracy. Szkolenie podstawowe (przed przystąpieniem do pracy) około 30 godz. zakres usług i realizacja zadań, zniedołężnienie, udary, zaburzenia psychiczne. Szkolenie zaawansowane (100 godz.) lub wykształcenie zawodowe/policealne, dyplom zawodowy uprawniający do posługiwania się tytułem opiekunki środowiskowej , asystenta osoby niepełnosprawnej, asystenta medycznego, pielęgniarki.

3. Koordynator/ka Usług: zatrudniony na umowę o pracę w wymiarze 1 etatu- wykształcenie wyższe, zarządzanie, kierunkowe + zarządzanie, umiejętności menedżerskie, sprzedażowe, znajomość obsługi Centrum Monitorującego, umiejętności zarządzania personelem.

Zadania: koordynacja systemu wsparcia, przydzielanie zadań, obsługa systemu Dobre Wsparcie, nadzór nad pracą opiekun/ek/ów i animator/ek/ów, pozyskiwanie zleceń i zamówień.

Zatrudnienie na w/w poziomie określono na poziomie minimalnym przy sprzedaży min. 5 pakietów/mies. i zleceń indywidualnych na poziomie 10 os/mc. W przypadku zaplanowania innych usług konieczne będzie zwiększenie liczby osób zatrudnionych, do min. 10 osób.

Plan inwestycyjny:

Planowane wydatki finansowe			
Rodzaj wydatku	**Cena jednostkowa (zł)**	**Ilość**	**Suma (zł)**
Oprzyrządowanie specjalistyczne (do obsługi Call Center)	3000	2	6000

Router DrayTek Vigor 2762ac	1100	1	1100
Telewizor naścienny	1500	1	1500
Serwer Baza Danych+ aplikacja	2500	2	5000
x serwer/centrala	2500	2	5000
Samochód leasing/skutery	30000	2	60000
Komputer biurowy+ laptopy	10000	1	10000
Drukarka biurowa-sztuka	2000	1	2000
Meble biurowe-komplet	5000	1	5000
Odzież robocza-komplet	2000	1	2000
Wyposażenie pielęgnacyjne (środki dez. czystości, apteczki, itp.)- komplet	5000	1	5000
Łóżko rehabilitacyjne (z materacem)	3100	4	12400
Drobne wyposażenie (kule, balkoniki, itp.)-komplet	5000	1	5000
razem			120000

*Ceny są cenami brutto. Zakup samochodów można zastąpić np. leasingiem samochodów i/lub zakupem jeszcze dodatkowo rowerów lub skuterów, które sprawdziłyby się w dojazdach na krótsze odległości.

Analiza kosztów

W planowanym przedsięwzięciu największe koszty generuje zatrudnienie osób (koszty stałe) oraz paliwo na dojazdy (koszty zmienne).

Koszty stałe/koszty osobowe:

Koszty zatrudnienia	***koszt w skali miesiąca (zł)***	***ilość miesięcy w 2021***	***Koszty w 2021***
Koszty wynagrodzeń - Animator	5 000,00	3	15 000,00
Koszty wynagrodzeń - Animator	5 000,00	3	15 000,00
Koszty wynagrodzeń - Opiekun/ka	4 000,00	3	12 000,00
Koszty wynagrodzeń - Opiekun/ka	4 000,00	3	12 000,00
koszty wynagrodzeń- Opiekun/ka	4 000,00	3	12 000,00
koszty wynagrodzeń- Opiekun/ka	4 000,00	3	12 000,00
koszty wynagrodzeń- Opiekun/ka	4 000,00	0	-
Koszty wynagrodzeń - Koordynator	6 000,00	3	18 000,00
Razem	36 000,00	3	96 000,00

*koszt wynagrodzenia obejmuje kwoty brutto/brutto. Wynagrodzenia dla personelu są na poziomie wyższym niż płaca minimalna, ze względu na trudności z pozyskaniem kompetentnej kadry w tej branży oraz modelu biznesowego, który zakłada usługi na wysokim poziomie merytorycznym i konieczności stałego podnoszenia kwalifikacji w kontekście korzystania z nowych technologii.

Inne koszty stałe:

Nazwa kosztu	***koszt w skali miesiąca (zł)***	***ilość miesięcy w 2021***	***Koszty w 2021 (zł)***
Koszty lokalu najem wraz z mediami (	2 000,00	3	6 000,00
Koszty mediów (np. woda, energia, wywóz śmieci, środki czystości)	1 000,00	3	3 000,00
Koszty telekomunikacyjne (np. Internet, telefon, serwer)	500,00	3	1 500,00
Koszty obsługi księgowej	1 500,00	3	4 500,00
Koszty obsługi bankowej	100,00	3	300,00

Koszty pocztowe/kurierskie	30,00	3	90,00
Koszty materiałów biurowych	100,00	3	300,00
Koszty ubezpieczeń majątkowych	200,00	3	600,00
Koszty amortyzacji	0	3	-
Koszty promocji i reklamy	250,00	3	750,00
koszt abonamentu Dobrego Wsparcia	790,00	3	2 370,00
leasing - samochody (3 samochody)	-	3	-
Razem	**6 470,00**		**19 410,00**

*koszty wyliczono w oparciu o ceny rynkowe poszczególnych kategorii

Koszty zmienne:

- Koszt jednostkowy Pakietu Podstawowego wyliczono, szacując poszczególne koszty z przyjęciem cen rynkowych, tj. Np. koszt paliwa oszacowano: 5 osób x średnia liczba dzienna km x średnie spalanie (8l) x cena litra (5,43) x 21 dni w miesiącu
- Przyjęto szacowanie kosztu Pakietu Podstawowego + o 120% wyższe niż w przypadku Pakietu Podstawowego
- Koszt usługi opiekuńczej (koszt dojazdu+ koszty środków higieniczno- sanitarnych)
- Koszt usługi monitoringu (koszt dostępu do systemu opasek, wsparcie systemu+ koszt ewentualnych interwencji- 50 zł)
- Koszt wynajmu sprzętu obejmuje naprawę, konserwację, dowóz, ewentualnie wymianę uszkodzonych elementów
- Sprzedaż opasek (koszt urządzenia + karta sim)

Koszty zmienne w 2021

Nazwa kosztu	***koszt jednostkowy***	***ilość sprzedaży w 2021***	***Koszty w 2021***
Pakiet 1- PODSTAWOWY (pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 3 godziny dla osoby/tydzień+ 1 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 120 godzin u. opiek.; 40 godzin u. asystenckiej)	7 166,00	15	107 490,00

Pakiet 2- "PODSTAWOWY+" ((pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 7 godziny dla osoby/tydzień+ 3 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 280 godzin u. opiek.; 120 godzin u. asystenckiej)	15 765,20	0	-
usługa opiekuńcza - osoby indywidualne- ryczałt- stawka za wizytę (umycie, nakarmienie, przebranie, itp..)	25,00	840	21 000,00
usługa monitoringu: opaska, monitoring i dodatkowo płatne- interwencje wymagające dodatkowych kosztów- ABONAMENT+ INTERWENCJE	411,62	30	12 348,60
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- wózki, kule, itp..	5,00	30	150,00
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- łóżka rehabilitacyjne	50,00	6	300,00
sprzedaż opasek (zakup karty sim i urządzenie - klient)	300,00 zł	5	1 500,00
razem			142 788,60

W kolejnych latach przyjęliśmy 10% wzrost kosztów i cen oraz sprzedaży.

PROGNOZA SPRZEDAŻY

	Rok n (rozpoczęcia działalności)
Produkt / usługa / towar	*IV kw*
Pakiet 1- PODSTAWOWY (pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 3 godziny dla osoby/tydzień+ 1 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 120 godzin u. opiek.; 40 godzin u. asystenckiej)	15

Pakiet 2- "PODSTAWOWY+" ((pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 7 godziny dla osoby/tydzień+ 3 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 280 godzin u. opiek.; 120 godzin u. asystenckiej)	0
usługa opiekuńcza - osoby indywidualne- ryczałt- stawka za wizytę (umycie, nakarmienie, przebranie, itp..)	840
usługa monitoringu: opaska, monitoring i dodatkowo płatne- interwencje wymagające dodatkowych kosztów- ABONAMENT+ INTERWENCJE	30
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- wózki, kule, itp..	30
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- łóżka rehabilitacyjne	6
sprzedaż opasek (zakup karty sim i urządzenie - klient)	5

*W pierwszym roku działania nie założyliśmy sprzedaży Pakietu Podstawowego + Sprzedaż tej usługi wymusi zatrudnienie kolejnych osób- założyliśmy wzrost kosztów w stosunku do Pakietu Podstawowego o 120%

PROGNOZA PRZYCHODÓW/3 miesiące 2021

Produkt / usługa / towar	***Suma roku n***
Pakiet 1- PODSTAWOWY (pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 3 godziny dla osoby/tydzień+ 1 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 120 godzin u. opiek.; 40 godzin u. asystenckiej)	255 000,00

Pakiet 2- "PODSTAWOWY+" ((pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 7 godziny dla osoby/tydzień+ 3 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 280 godzin u. opiek.; 120 godzin u. asystenckiej)	-
usługa opiekuńcza - osoby indywidualne- ryczałt- stawka za wizytę (umycie, nakarmienie, przebranie, itp..)	33 600,00
usługa monitoringu: opaska, monitoring i dodatkowo płatne- interwencje wymagające dodatkowych kosztów- ABONAMENT+ INTERWENCJE	13 500,00
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- wózki, kule, itp..	600,00
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- łóżka rehabilitacyjne	600,00
sprzedaż opasek (zakup karty sim i urządzenie - klient)	2 000,00
razem	305 300,00

WDRAŻANIE MODELU: KROK PO KROKU

KROK 1

Działanie: Diagnoza lokalnych potrzeb (*minimum 5 gmin położonych w promieniu max. 50 km*) w zakresie opieki i wsparcia dla osób starszych (*ich rodzin i opiekunów*) – do wykorzystania narzędzia badania lokalnych potrzeb np. ankiety (ZAŁĄCZNIK NR 1)

Realizator: OWES – animator, doradcy kluczowi i specjalistyczni

KROK 2

Działanie: Analiza potencjału minimum 5 gmin (*instytucje, organizacje, grupy nieformalne mieszkańców i sąsiedzkie, biznes lokalny, potencjał gmin sąsiadujących – zainteresowanie współpracą*

przy powoływaniu podmiotu świadczącego usługi) z wykorzystaniem rekomendacji i założeń Modelu Biznesowego (ZAŁĄCZNIK NR 6)

Realizator: OWES (doradcy kluczowi i specjalistyczni) we współpracy z przedstawicielami minimum 5 gminnych JST

KROK 3

Działanie: Prezentacja Modelu Biznesowego „Opieka i wsparcie (opieka, profilaktyka i wsparcie osób starszych, ich rodzin i opiekunów na terenach wiejskich) oraz rozmowa w grupie interesariuszy na temat możliwości jego lokalnej implementacji

Realizator: OWES (doradcy kluczowi i specjalistyczni)

KROK 4

Działanie: Przystosowanie Modelu Biznesowego do lokalnej specyfiki na podstawie diagnozy i analizy zasobów interesariuszy

Realizator: OWES (doradcy kluczowi i specjalistyczni) we współpracy z interesariuszami z gmin

KROK 5

Działanie: Animacja powstania Przedsiębiorstwa Społecznego lub PES: wybór formy prawnej podmiotu, dobór kadry zarządzającej i pracowników, przygotowanie lokalnego Biznesplanu na przykładzie Modelu Biznesowego (ZAŁĄCZNIK NR 6)

Realizator: OWES (doradcy kluczowi i specjalistyczni), przedstawiciele JST, nowo powstające lub istniejące PS lub PES

KROK 6

Działanie: Określenie źródeł finansowania, wykorzystanie środków i dotacji na tworzenie miejsc pracy

Realizator: OWES (doradcy kluczowi i specjalistyczni), przedstawiciele JST (o ile dotyczy), nowo powstające lub istniejące PS lub PES

KROK 7

Działanie: Wdrożenie wg przyjętego Modelu biznesowego i biznesplanu

Realizator: nowo powstające lub istniejące PS lub PES ze wsparciem OWES

DOKUMENTY ŹRÓDŁOWE

1. Rządowy program Polityka społeczna wobec osób starszych, https://www.gov.pl/web/rodzina/polityka-spoleczna-wobec-osob-starszych-2030-bezpieczenstwo-uczestnictwo-solidarnosc [dostęp: 08.04.2021].

2. Rządowy program na rzecz aktywności społecznej osób starszych; https://www.gov.pl/web/rodzina/rzadowy-program-na-rzecz-aktywnosci-spolecznej-osob-starszych-na-lata-20142020 [dostęp: 08.04.2021].
3. System wsparcia osób starszych w środowisku zamieszkania RPO https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/System%20wsparcia%20os%C3%B3b%20starszych.pdf [dostęp: 08.04.2021].
4. Raport NIK:
    a. Naczelna Izba Kontroli (2018). Usługi opiekuńcze świadczone osobom starszym w miejscu zamieszkania. Informacja Nr ewid. 31/2018/P/17/043/KPS. https://www.nik.gov.pl/kontrole/P/17/043/LWR/. Dostęp 08.04.2021
5. Raport:
    a. Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za rok 2019 - MRiPS https://www.gov.pl/web/rodzina/informacja-o-sytuacji-osob-starszych-w-polsce-za-rok-2019 [dostęp: 08.04.2021].
    b. Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za rok 2016. (2017). Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. http://senior.gov.pl/source/Informacja%20o%20sytuacji%20osb%20starszych%20w%20Polsce%20za%20rok%202016.pdf [dostęp: 08.04.2021].
6. Zalecenia dla decydentów dotyczące wspierania aktywnego starzenia się - MRiPS https://das.mpips.gov.pl/source/Zalecenia%20dla%20decydentw%20dot.%20wspierania%20aktywnego%20starzenia%20si_NGO%20Committee%20on%20Ageing%20Vienna_Publication_Recommendations%20for%20Decision%20Makers_PL_22.11.2016.pdf [dostęp: 08.04.2021].
7. Raport: Czapiński J., Panek T., (red.) Warunki i Jakość Życia Polaków; Raport Diagnoza Społeczna 2015, Warszawa: Rada Monitoringu Społecznego.
8. Długofalowa Polityka Senioralna w Polsce na lata 2014–2020 w zarysie. (2014). Warszawa Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.
9. Active Ageing Index (2014). Ranking of 28 EU countries, https://statswiki.unece.org/display/AAI/Active+Ageing+Index+Home [dostęp: 08.04.2021].
10. Active ageing: A police framework. Noncommunicable Disease Prevention and Health Promotion Ageing and Life Course (2002). World Health Organization
11. Raport GUS:
    a. Główny Urząd Statystyczny (2014). Prognoza ludności na lata 2014–2050. Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych. Główny Urząd Statystyczny (2018). Kształcenie dorosłych 2016. Gdańsk
    b. Główny Urząd Statystyczny (2011). Stan zdrowia ludności Polski w 2009 r. Warszawa.

c. Główny Urząd Statystyczny (2012). Jak się żyje osobom starszym w Polsce? https://stat.gov.pl/download/cps/rde/xbcr/gus/WA_jak_sie_zyje_os_starszym_w_pl_30_XI_2012.pdf. [dostęp 11.01.2019].

12. Błędowski P., Lokalna polityka społeczna wobec ludzi starych, SGH, Warszawa 2002.
13. Boczoń J., Poradnik standaryzacji usług społecznych, SPLOT, Warszawa 2004.
14. Bojanowska E., Olewińska I., Szukalski P., Szweda-Lewandowska Z., (red.), To idzie starość – polityka społeczna a przygotowanie do starzenia się ludności Polski, Fundacja ISP, Warszawa 2008
15. Busse G., Modelowa gerontoprofilaktyka na wsi. Publikacja końcowa z realizacji projektu ASOS 2016
16. Gałuszka M., System opieki zdrowotnej w Polsce wobec potrzeb seniorów: priorytety, racjonowanie i dyskryminacja ze względu na wiek, „Przegląd Socjologiczny",2013, tom LXII/2.
17. Halicka M., Człowiek stary w rodzinie wiejskiej. Na przykładzie badań w gminie Krynki na Podlasiu, [w:] D. Wadowski (red.), Kultura, media, społeczeństwo: księga jubileuszowa ku czci ojca Profesor Leona Dyczewskiego, Lublin: Wydawnictwo KUL 2007, s. 665-676.
18. Karwowska A., Pochrzęst-Motyczyńska A. (2015). Domy spokojnej starości. Ceny, oferta, jak wybrać najlepszy, „Gazeta Wyborcza" z dnia 21.10.
19. http://wyborcza.pl/TylkoZdrowie/1,137474,19052987,prywatne-domy-opieki-co-oferuja-i-ile-to-kosztuje.html [dostęp: 08.04.2021].
20. Kautsch M. (red.), Zarządzanie w opiece zdrowotnej. Nowe wyzwania, Wolters Kluwer business, Warszawa 2010.
21. Kawczyńska-Butrym Z., Problemy opieki nad człowiekiem starszym. Obszary pomocy i wsparcia, „Praca Socjalna" 1999, nr 4.
22. Klimczuk A. (2013). Srebrna gospodarka jako odpowiedź sektora prywatnego wobec starzenia się społeczeństwa. http://odpowiedzialnybiznes.pl/artykuly/srebrna-gospodarka-jako-odpowiedz-sektora-prywatnego-wobec-starzenia-sie-spoleczenstwa/ [dostęp: 08.04.2021].
23. Kubicki P. (2012). Uczestnictwo ludzi starych w życiu środowiska lokalnego. [w:] Raport na temat sytuacji osób starszych w Polsce red. P. Błędowski B. Szatur- Jaworska, Z Szweda-Lewandowska. Warszawa: Instytut Pracy i Spraw Socjalnych
24. Łuszczyńska M. Usługi społeczne dla rodziny seniorskiej – stan obecny i perspektywy rozwojowe https://www.dbc.wroc.pl/Content/16608/Luszczynska_Uslugi_Spoleczne_Dla_Rodziny_Seniorskiej_Stan_2011.pdf [dostęp: 08.04.2021].
25. Pączkowska M. (2002). Samopomoc, pomoc i opieka społeczna [w:] Starzy ludzie w Polsce. Społeczne i zdrowotne skutki starzenia się społeczeństwa red. J. Halik. Warszawa: Instytut Spraw Publicznych

26. Schimanek T. (2006). Sytuacja osób powyżej 50-tego roku życia na rynku pracy oraz rola organizacji pozarządowych świadczących usługi rynku pracy skierowane do tych osób. Warszawa: Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych.
27. Schimanek T. (2015). Diagnozowanie problemów społecznych. Warszawa: FISE Fundacja Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych.
28. Szatur –Jaworska B., Błędowski P., Dzięgielewska M., Podstawy gerontologii społecznej, Warszawa: Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR 2006, s. 41-44, 48-52, 52-55, 55-58, 216-220,
29. Szukalski P., Szweda-Lewandowska Z., Elementy gerontologii społecznej, Wydawnictwo Biblioteka, Łódź 2011
30. Wieczorkowska M., Czy starość jest chorobą? – medykalizacja starości w Polsce, „Przegląd Socjologiczny", 2013, tom LXII/2 , 109-134.

STRONY INTERNETOWE

- https://data.worldbank.org/indicator
- https://www.gov.pl/web/rodzina/prog-i-proj-program-opieka-75
- http://75plus.mz.gov.pl/
- http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040640593/U/D20040593Lj.pdf
- https://polityka.zaczyn.org/
- http://senior.gov.pl/polityka_dlugofalowa/pokaz/408
- https://uml.lodz.pl/seniorzy/informator-60/oddzial-ds-polityki-senioralnej/
- http://seniorzy-hipokamp.pl/index.html
- http://2035.pl/
- http://dd9bednarska.pl/o-nas,5.html
- https://darmowapomocprawna.ms.gov.pl/pl/mapa-punktow/
  https://opus.org.pl/cams/?id1=cams

USTAWY

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997 nr 78, poz. 483 ze zm.
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny, Dz.U. 1964 nr 16, poz. 93 ze zm,
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, Dz.U. 2001, nr 98 poz. 1070 ze zm.

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Dz.U. 1964 nr 9, poz. 59 ze zm.
- Ustawa z dnia z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2015 poz. 539.
- Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich, Dz.U. 1987 nr 14, poz. 147 ze zm.
- Ustawa z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, Dz.U. 2009 nr 52 poz. 417.
- Ustawa z dn. 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach, Dz.U. 1984 nr 21, poz. 97.
- Ustawa z dn. 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach, Dz.U. 1989 nr 20, poz. 104.
- Ustawa z dn. 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, Dz.U. 1997 nr 123, poz. 776.
- Ustawa z dn. 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Dz.U. 2003 nr 96, poz. 873.
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych, Dz.U. 2006 nr 94, poz. 651.

Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym, Dz.U. 2003 nr 122, poz. 1143

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

ZAŁĄCZNIK NR 1 - Badanie potrzeb osób niesamodzielnych

ZAŁACZNIK NR 1 A - Ankieta

ZAŁĄCZNIK NR 1 B – Wywiad

ZAŁĄCZNIK NR 1 C – Ankieta dla gmin

ZAŁĄCZNIK NR 2 - Dobre praktyki Portugalia_Hiszpania

ZAŁĄCZNIK NR 3 – Polskie dobre praktyki_KRĘGI WSPARCIA

ZAŁACZNIK NR 4 - Polskie dobre praktyki _DOBRE WSPARCIE

ZAŁĄCZNIK NR 5 - Polskie dobre praktyki _MIESZKANIA CHRONIONE W KUTNIE

ZAŁĄCZNIK NR 3_5 A BUDŻETY USŁUG

ZAŁĄCZNIK NR 6 - Model Biznesowy PS

ZAŁACZNIK NR 7 - Opis Przedmiotu Zamówienia

ZAŁĄCZNIK NR 8 - Finansowanie usług opiekuńczych

Załącznik nr 1

TEMAT BADANIA

Badanie potrzeb osób niesamodzielnych w gminie A.

Krok 1. CEL BADANIA

Identyfikacja potrzeb osób niesamodzielnych wymagających wsparcia w gminie A.

Krok 2. PYTANIA BADAWCZE

Skala i rodzaje potrzeb

1. Czy w gminie A mieszkają osoby niesamodzielne potrzebujące wsparcia ?
2. Ile osób niesamodzielnych potrzebuje wsparcia?
3. Jak w ciągu ostatnich 3 lat na terenie gminy zmieniła się liczba osób potrzebujących wsparcia? Czy liczba takich osób wzrosła czy też spadła?
4. W jakich obszarach potrzebne jest wsparcie dla osób niesamodzielnych?

Aktualne sposoby zaspokajania potrzeb (usługi odpowiadające na potrzeby)

1. W jakich formach obecnie prowadzone jest wsparcie dla osób niesamodzielnych?

Osoby i podmioty osoby i podmioty uczestniczące w zaspokajaniu potrzeb

1. Kto obecnie udziela wsparcia? Kto prowadzi obecnie usługi na rzecz osób niesamodzielnych?
2. Jakie działania na rzecz wspierania osób niesamodzielnych podejmują OPS, NGO, sąsiedzi, rodzina?

Wiedza o potrzebach i sposobach wspierania osób niesamodzielnych

1. Jaki jest poziom wiedzy instytucji, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców (rodzina, znajomi, sąsiedzi) gminy A o potrzebach osób niesamodzielnych zamieszkujących w gminie oraz sposobach ich wspierania?
2. O jakich możliwościach uzyskania wsparcia wiedzą osoby niesamodzielne?

Czynniki wpływające na powyższe kwestie (np. różnice między miejscowościami, stan zdrowia itp.)

1. Jakie różnice w wymienionych obszarach występują między poszczególnymi miejscowościami gminy A.?
2. Jaki jest stan zdrowia osób niesamodzielnych? (ile spośród osób niesamodzielnych zamieszkujących w gminie A cierpi na choroby przewlekłe?; ile jest objętych stałą opieką medyczną?)

Krok 3. PRZEGLĄD ISTNIEJĄCYCH ŹRÓDEŁ INFORMACJI

Warto wziąć pod uwagę następujące źródła informacji:

- ogólnodostępne bazy danych statystycznych np. bazy danych GUS;
- dokumenty wytwarzane w ramach bieżącej aktywności rozmaitych instytucji lokalnych, np. Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Dom Kultury, biblioteka (zestawienia, sprawozdania, raporty z realizacji projektów itp.);
- strony internetowe organizacji pozarządowych działających na obszarze, którego dotyczy badanie;
- artykuły w lokalnej prasie.

Krok 4. WYBÓR INFORMATORÓW

- osoby niesamodzielne (mieszkańcy gminy A)
- osoby z niepełnosprawnościami (mieszkańcy gminy A)
- przedstawiciele podmiotów świadczących różne formy i typy usług opiekuńczych dla mieszkańców gminy A

Krok 5. WYBÓR NARZĘDZI BADAWCZYCH

ANKIETA

ANKIETA PAPIEROWA, ROZDAWANA – ze względu na chęć zebrania dużej liczby informacji dotyczących faktów i opinii (nie wymagających od badanych dużego wysiłku, przemyśleń itp.), krótki czas realizacji i stosunkowo nieduże koszty.

WYBÓR INFORMATORÓW I DOBÓR BADANEJ GRUPY

- Ankieta skierowana do osób niesamodzielnych.
- Dobór próby badawczej – próba wyczerpująca, obejmująca wszystkich mieszkańców gminy A, którzy korzystają lub zgłosili do OPS potrzebę korzystania z usług opiekuńczych.

PRZYKŁAD NARZĘDZIA BADAWCZEGO

STRONA TYTUŁOWA

1. Wprowadzenie

ANKIETA

Badanie potrzeb osób niesamodzielnych w gminie A

Organizacja X realizuje badania dotyczące potrzeb osób niesamodzielnych w gminie A. Posłużą one do rozpoznania potrzeb i zidentyfikowania aktualnych oraz oczekiwanych sposobów wsparcia osób niesamodzielnych.

Został/a Pan/i wybrany/a do badania, ponieważ zależy nam, żeby mogły się w nim wypowiedzieć osoby, których bezpośrednio dotyczy tematyka potrzeb osób niesamodzielnych.

Wypełnienie ankiety zajmie około 15 min.

Uzyskane od Pana/Pani informacje pozostaną poufne i będą wykorzystane wyłącznie do przygotowania raportu, który przedstawimy osobom zajmującym się w Państwa gminie polityką społeczną i opieką nad osobami niesamodzielnymi.

Instrukcje wypełniania kwestionariusza

Bardzo prosimy o uważne czytanie pytań i udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania kwestionariusza, za wyjątkiem tych, przed którymi pojawiają się specjalne instrukcje wskazujące, że należy je ominąć, tzn. komunikat: Proszę przejść do pytania X.

Jeśli w pytaniu nie pojawia się instrukcja mówiąca, ile można wybrać odpowiedzi to oznacza, że należy wybrać tylko jedną odpowiedź. Jeśli w pytaniu jest dodatkowa instrukcja określająca liczbę dozwolonych wyborów – można wybrać tyle odpowiedzi, ile ona wskazuje.

W pytaniach, w których pojawia się prośba o podanie własnej odpowiedzi, należy ją wpisać w wykropkowane pole.

2. Blok pytań

1. Czy potrzebuje Pan/Pani wsparcia innych osób w wykonywaniu codziennych czynności (np. zakupy, gotowanie posiłków, sprzątanie)?

a) tak

b) nie – *proszę przejść do pytania 3*

2. Jak często potrzebuje Pan/Pani takiego wsparcia?

a) codziennie

b) co najmniej co drugi dzień (3-4 razy w tygodniu)

c) 1 lub 2 razy w tygodniu

d) rzadziej niż raz w tygodniu

3. W jakich czynnościach dnia codziennego potrzebuje Pan/Pani pomocy? *Proszę zaznaczyć wszystkie te czynności, których nie jest Pan/Pani w stanie wykonać samodzielnie.*

a) zakupy

b) sprzątanie

c) przygotowanie posiłku

d) podanie i konsumpcja posiłku

e) wychodzenie z mieszkania

f) aplikowaniu leków/ wymiana opatrunku

g) inne, jakie … ……..

4. Kto obecnie pomaga Panu/Pani w codziennych czynnościach? *Proszę zaznaczyć wszystkie odpowiedzi, które opisują Pana/Pani sytuację.*

a) małżonek

b) dzieci

c) rodzeństwo

d) inni krewni

e) sąsiedzi

f) pracownik ośrodka pomocy społecznej

g) inni, jacy……

2. W jakich czynnościach otrzymuje Pan/Pani wsparcie obecnie? *Proszę zaznaczyć wszystkie odpowiedzi, które opisują Pana/Pani sytuację.*

a) zakupy
b) sprzątanie
c) przygotowanie posiłku
d) podanie i konsumpcja posiłku
e) pomoc z wychodzeniu z mieszkania
f) pomoc w aplikowaniu leków/ wymianie opatrunku
g) inne, jakie…….

3. Jak ocenia Pan/Pani skalę wsparcia, którego będzie Pan/Pani potrzebował/a w najbliższych kilku miesiącach? Czy:

a) będzie Pan/Pani potrzebował/a większego wsparcia
b) Pana/Pani potrzeby pozostaną na stałym poziomie
c) będzie Pan/Pani potrzebował/a mniejszego wsparcia

4. Czy aktualnie mieszka Pan/Pani sam/a czy z innymi osobami?

a) sama
b) z innymi osobami – *proszę przejść do pytania 9*

5. Czy bliskie Panu/Pani osoby lub członkowie Pana/Pani rodziny mieszkają:

a) w promieniu poniżej 5 kilometrów od Pana/Pani miejsca zamieszkania
b) od 5 do 10 kilometrów od Pana/Pani miejsca zamieszkania
c) od 11 do 20 kilometrów od Pana/Pani miejsca zamieszkania
d) w promieniu od 21 do 50 km od Pana/Pani miejsca zamieszkania
e) w promieniu powyżej 50 km od Pana/Pani miejsca zamieszkania

6. Kim są dla Pana/Pani te osoby?

a) mężem/żoną
b) dziećmi
c) rodzeństwem
d) innymi członkami rodziny – kim? ……

e) osobami spoza rodziny – kim?.....

7. Czy ma Pan/ Pani ma sąsiadów/znajomych, którzy mogą udzielać Panu/Pani wsparcia:

a) tak

b) nie

8. Jakich usług Pan/Pani potrzebuje?:

a) podawania leków

b) usług rehabilitacyjnych

c) inne jakie

.....

9. Czy Pana/Pani zdaniem potrzeba wsparcia wynika z:

a) wieku

b) nagłej niedyspozycji

c) choroby przewlekłej

d) inne przyczyny jakie.....

3. Metryczka

M1. **Płeć**

1. kobieta
2. mężczyzna

M2. W którym roku się Pan/i urodził(a)?

.....

Bardzo dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza.

WYWIAD

WYWIAD SWOBODNY Z LISTĄ DYSPOZYCJI – ponieważ chcemy zebrać szczegółowe informacje na temat potrzeb osób niesamodzielnych zamieszkujących gminę A. Taki wybór jest również podyktowany

faktem, że mamy więcej czasu na realizację badania – tj. na dotarcie do badanych i przeprowadzenie z nimi indywidualnych rozmów, przepisanie nagranych wywiadów i ich analizę.

WYBÓR INFORMATORÓW I DOBÓR BADANEJ PRÓBY

- Badanych dobieramy w sposób celowy. Chcemy dotrzeć do osób, które naszym zdaniem będą w stanie dostarczyć nam najbardziej szczegółowych i wartościowych informacji nt. potrzeb osób niesamodzielnych w gminie A. Skupimy się na przeprowadzeniu rozmów (wywiadów) z osobami z niepełnosprawnościami.
- Próba badana nie musi być reprezentatywna. Nie musi odpowiadać statystykom dotyczącym liczby mieszkańców (rozkładu ze względu na płeć, wiek, wykonywany zawód czy status materialny). Dobrze jest jednak zadbać o to, by dotrzeć do możliwie szerokiej grupy, która udzieli nam zróżnicowanych odpowiedzi i tym samym wzbogaci nasz zasób wiedzy.
- Przyjmijmy pułap 30 wywiadów do przeprowadzenia z osobami z niepełnosprawnościami. Taka liczba powinna nam wystarczyć do dobrego rozeznania się w badanym temacie.

PRZYKŁAD NARZĘDZIA BADAWCZEGO

1. Wprowadzenie

Nazywam się … i reprezentuję [NAZWA ORGANIZACJI/INSTYTUCJI], *która realizuje badanie nt. potrzeb osób z niepełnosprawnościami w gminie A. Celem badania jest ustalenie w jakich sferach należy osobom z niepełnosprawnościami zapewnić niezbędne wsparcie, zwiększyć jego zasięg bądź też zmodyfikować, by świadczona pomoc była jak najbardziej adekwatna do zapotrzebowania. Na podstawie rozmów, które przeprowadzamy w ramach tego badania, m.in. z Panią/Panem, sformułowane zostaną rekomendacje dla lokalnych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych.* ***Zwracam się do Pani/Pana z prośbą o udział w badaniu, ponieważ jest Pani/Pan dla nas ekspertką/em i może nam udzielić wielu niezwykle ważnych informacji. Rozmowa nie powinna nam zająć dłużej niż 45 minut, aczkolwiek zależeć to będzie głównie od Pani/Pana.*** *Aby móc skupić się na naszej rozmowie, chciał(a)bym ją nagrać. Nagranie nie zostanie nigdzie opublikowane, zapobiegnie natomiast utracie ważnych informacji, jakie mogą pojawić się w trakcie wywiadu – a wszystko, co Pani/Pan mówi jest dla nas bardzo ważne. Czy wyraża Pani/Pan zgodę, by nasza rozmowa była nagrywana?*

Informacje zebrane przeze mnie w toku naszej rozmowy posłużą wyłącznie opracowaniu sugestii lepszych rozwiązań praktycznych. *Pani/Pana wypowiedzi traktowane będą jako poufne. Pani/Pana wypowiedzi nie będą przez nikogo oceniane. Nasza rozmowa ma charakter całkowicie anonimowy, wszelkie dane „wrażliwe" (jak imiona, nazwiska, dane osobowe, nazwy miejsc mogące zdradzić, kto udzielał wywiadu) zostaną zmienione.*

2. Dyspozycje do wywiadu

1. Na początek chciał(a)bym zapytać, jak Pani/Pana samopoczucie? Jak się Pani/Pan dzisiaj czuje?
2. Proszę mi opowiedzieć, jak wygląda Pani/Pana typowy dzień?
3. Jakie jest Pani/Pana główne źródło dochodu?
4. Jak wygląda obecnie Pani/Pana sytuacja mieszkaniowa? (*uwaga – nie zadajemy tego pytania np. osobom mieszkającym w DPS*)
   - Z kim Pani/Pan mieszka?
   - Jak często zdarza się, że przebywa Pan(i) sam(a) w domu?
5. Proszę powiedzieć, czy jest w Pan(i) życiu osoba, która wspiera Pana/Panią w codziennych czynnościach/sytuacjach (np. zakupy, transport, sprzątanie mieszkania, nauka)?
   - Jak wygląda Państwa relacja? Jak zazwyczaj wygląda Wasz wspólnie spędzany dzień/czas?
   - Na jakiego rodzaju wsparcie może Pani/Pan liczyć ze strony tej osoby/tych osób?
   - W jakich codziennych sytuacjach czuje się Pani/Pan szczególnie wspierany/a?
   - W jakich sytuacjach ta osoba/te osoby dobrze sobie radzi/radzą? (*w kontekście wsparcia udzielanego rozmówczyni/rozmówcy*)
   - Z drugiej strony, czy są jakieś sytuacje, w których mógłby/mogłaby/mogliby radzić sobie lepiej? Jakie? Na czym polegają trudności? Co mogliby robić lepiej?
6. Czy zdarzają się sytuacje, w których potrzebuje obawia się Pani/Pan, że może sobie samodzielnie nie poradzić lub, że potrzebuje wsparcia, ale nie może na nie liczyć?
   - Jakiego rodzaju są to sytuacje?
   - Jak sobie Pani/Pan wówczas radzi?
   - Jakiego rodzaju wsparcie byłoby wówczas Pani/Panu potrzebne?
   - Jak powinno ono wyglądać?

7. Na ile, Pani/Pana zdaniem, obecne miejsce zamieszkania jest dobrze dostosowane do Pani/Pana potrzeb?
    - Jakie bariery związane z miejscem zamieszkania (przestrzenne, np. wysoki próg, nierówna podłoga, wąski przedpokój, brak uchwytów w łazience) utrudniają Pani/Panu samodzielność?
    - Jak sobie Pani/Pan radzi z tymi barierami?
8. Jak ocenia Pani/Pan jakość oraz dostępność usług dla osób z niepełnosprawnościami w swojej okolicy (np. usługi opiekuńcze MOPS-u lub w DPS-ie, edukacyjne, kursy i szkolenia, poradnictwo psychologiczne, wydarzenia kulturalne, imprezy integracyjne – *czy w ogóle mają miejsce*)?
9. Jakie są Pani/Pana potrzeby / oczekiwania względem lokalnych:
    - Instytucji publicznych (pomocowych, urzędów)?
    - Władz samorządowych?
    - Organizacji pozarządowych?
    - Co mogłyby robić lepiej, by lepiej odpowiadać na potrzeby osób z niepełnosprawnościami?
    - Jakie ich rozwiązania / działania ocenił(a)by Pan(i) pozytywnie i dlaczego?
10. Jakie bariery w przestrzeni publicznej (infrastruktura, dostępność miejsc etc.) utrudniają Pani/Panu samodzielne funkcjonowanie?
11. Kto Pani/Pana zdaniem powinien być najbardziej odpowiedzialny za ich wprowadzenie w życie? Dlaczego?
12. Na ile czuje Pani/Pan, ze kwestia potrzeb osób z niepełnosprawnościami jest ważna dla polityków? (na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym) i dlaczego?
    - W jakich obszarach społeczność powinna wykazać się większym zainteresowaniem/ zaangażowaniem, by poprawić jakość życia osób z niepełnosprawnościami?
    - W jakich obszarach może Pan(i) powiedzieć, że czuje się wspierana/y przez społeczność lokalną?
    - W jakich obszarach obserwuje Pani/Pan poprawę w ostatnich latach?
13. A na ile jest Pani/Pana zdaniem ważna dla lokalnej społeczności? Dlaczego?
    - W jakich obszarach społeczność powinna wykazać się większym zainteresowaniem/ zaangażowaniem, by poprawić jakość życia osób z niepełnosprawnościami?

- W jakich obszarach może Pan(i) powiedzieć, że czuje się wspierana/y przez społeczność lokalną?
- W jakich obszarach obserwuje Pani/Pan poprawę w ostatnich latach?

14. Na koniec chciał(a)bym poprosić o Pani/Pana ogólne sugestie:
    - Jakiego rodzaju wsparcie, jakie usługi, jakie możliwości (które mogłyby ułatwić samodzielne życie) powinny być dostępne dla osób z niepełnosprawnościami?
    - Jakie są Pani/Pana plany na przyszłość? (i jakie w związku z tym są Pani/Pana potrzeby?)

3. Zamknięcie wywiadu

Wszystko, o czym Pan(i) powiedział(a) jest niezwykle ważne i z pewnością pomoże nam w realizacji celu badania, ale być może jest jeszcze coś ważnego, co pominąłem/pominęłam, a czemu warto byłoby jeszcze poświęcić chwilę rozmowy?

Bardzo dziękuję Pani/Panu za rozmowę.

WARSZTATY

WARSZTATY PRZYSZŁOŚCIOWE (ang. future workshop) – technika pozwalająca na dialog w obrębie lokalnej społeczności (w tym np. pomiędzy mieszkańcami, lokalnymi władzami, aktywistami) w celu stworzenia wspólnej wizji danej sytuacji (np. polepszenia sytuacji osób niesamodzielnych).

Siła tej techniki tkwi w dwóch jej aspektach. Po pierwsze, pozwala grupie ludzi z różnymi, doświadczeniami i poglądami wypracować wspólną wizję działania w wybranej sprawie. Zachęca do przełamania stereotypów w myśleniu i oczekiwaniach, dzięki czemu prowadzi często do nieszablonowych pomysłów i kreatywnych rozwiązań. Po drugie, jej ściśle określona struktura jest czytelna nawet dla osób, które wcześniej nie miały styczności z działaniami warsztatowymi, choć samo przeprowadzenie spotkania wymaga dobrego przygotowania moderatora. Podkreśla się też mobilizujący potencjał tej techniki.

WYBÓR INFORMATORÓW I DOBÓR BADANEJ PRÓBY

- Do wzięcia udziału w warsztatach zostaną zaproszone osoby niesamodzielne mieszkające w gminie A oraz przedstawiciele podmiotów świadczących różne formy i typy usług opiekuńczych dla mieszkańców gminy. Próba będzie miała więc charakter celowy.

- Liczbę uczestników naszego warsztatu ograniczmy do maksymalnie 20 osób. Dzięki temu – w trakcie jednego warsztatu/spotkania – uda nam się przejść przez wszystkie etapy badania.

PRZYKŁAD NARZĘDZIA BADAWCZEGO

1. Co potrzebne jest do zorganizowania warsztatów?

Moderatorzy

Nad warsztatem powinni czuwać moderatorzy. Ich zadaniem będzie przedstawienie zasad pracy oraz programu warsztatów, zbieranie i podsumowywanie pomysłów uczestników i uczestniczek oraz dbanie o czas i przebieg poszczególnych faz spotkania. Moderatorzy prowadzą zatem dyskusje w poszczególnych grupach i na forum.

Miejsce

Wybieramy przestrzeń, która zapewni możliwość ustawienia kilku stolików wraz z krzesłami w odległości umożliwiającej prowadzenie swobodnej dyskusji. Z prośbą o udostępnienie sali możemy zwrócić się np. do miejscowego ośrodka kultury, biblioteki czy też szkoły. Warto pomyśleć o drobnym poczęstunku i napojach.

Materiały

Pamiętajmy o przygotowaniu: markerów (mazaków), długopisów, kartek, kartek samoprzylepnych, filpcharta (lub szarego papieru do przyklejenia np. na ścianie). Zadbajmy o to, by ilość materiałów dostosować do liczby uczestników.

2. Scenariusz warsztatów „Badanie potrzeb osób niesamodzielnych w gminie A”

1. Faza przygotowawcza (ok. 10 min.)

- To czas przeznaczony na poznanie się uczestników i uczestniczek oraz zapoznanie wszystkich z zasadami panującymi w czasie warsztatów. Od tego etapu w dużej mierze może zależeć atmosfera i jakość pracy na dalszych etapach spotkania. Warto poświęcić sporo uwagi na przedstawienie reguł współpracy pomiędzy warsztatowiczkami i warsztatowiczami – chociażby otwartość na zdanie drugiej osoby czy konstruktywną krytykę skupioną na pomyśle, a nie jego autorze/autorce.

- Dzielimy uczestników na grupy (np. po 5 osób w każdej). Zadbajmy o to, by skład grup był zróżnicowany, czyli by w każdej z nich znaleźli się przedstawiciele osób niesamodzielnych oraz reprezentanci podmiotów świadczących różne formy i typy usług opiekuńczych dla mieszkańców gminy. Temat warsztatów jest szeroki, dlatego można przypisać każdej grupie odmienną kwestię do przedyskutowania. **Podczas naszego warsztatu grupy opracowywać będą jednak własną wizję i plan działań dla tego samego zagadnienia, czyli zajmą się sytuacją i potrzebami osób niesamodzielnych w gminie A**. Każda grupa ma swojego moderatora.

2. Faza krytyki (ok. 40 min.)

- W tej fazie uczestnicy i uczestniczki (w grupach roboczych) skupiają się na negatywnych aspektach omawianego zagadnienia i krytycznej ocenie dotychczasowych rozwiązań w tym obszarze – wskazują słabe strony, problemy do rozwiązania, braki itd.

  Przykładowe obszary dyskusji:

  a) rodzaj wsparcia, usługi dostępne dla osób niesamodzielnych w gminie A;
  b) sposoby zaspokajania potrzeb (usługi odpowiadające na potrzeby) osób niesamodzielnych w gminie A;
  c) osoby i podmioty uczestniczące w zaspokajaniu potrzeb osób niesamodzielnych w gminie A;
  d) wiedza instytucji, organizacji pozarządowych oraz mieszkańców (rodzina, znajomi, sąsiedzi) gminy A o potrzebach osób niesamodzielnych zamieszkujących w gminie.

- Moderatorzy grup roboczych zapisują wszystkie uwagi, a następnie po kolei przedstawiają je na forum całej grupy. Główny moderator zapisuje hasłowo wszystkie wskazania na dużej tablicy/kartonie.

— Krótka przerwa (ok. 10 min.)

W trakcie przerwy każdy z uczestników może przykleić kolorowy znacznik (kartka samoprzylepna) przy pozycjach, które uznaje za najważniejsze, najpilniejsze. Dzięki temu stworzymy listę spraw wzbudzających najwięcej negatywnych opinii.

3. Faza utopii (ok. 30 min.)

- W trakcie tego etapu zadaniem uczestników i uczestniczek w grupach jest zbudowanie wspólnej idealnej wizji rzeczywistości, która odpowiadałaby na wszystkie ich potrzeby i

rozwiązywałaby zidentyfikowane wcześniej problemy. Na tym etapie „nie ma rzeczy niemożliwych" – uczestnicy i uczestniczki zapominają na chwilę o ograniczeniach i kreślą odważną **wizję stanu idealnego dotyczącego warunków życia, usług, świadczeń i wsparcia dla osób niesamodzielnych w gminie A.** Każdy pomysł jest cenny, nawet jeśli jego realizacja może okazać się niemożliwa.

Przykładowe obszary dyskusji:

a) rodzaj i forma, w jakich powinno być prowadzone wsparcie dla osób niesamodzielnych w gminie A;
b) rodzaje usług, jakie powinny być oferowane osobom niesamodzielnym w gminie A;
c) modele kontaktu (współpracy) podmiotów świadczących różne formy i typy usług opiekuńczych dla mieszkańców z osobami niesamodzielnymi w gminie.

- Podobnie jak w poprzedniej fazie, wszystkie pomysły przedstawiane są na forum.

4. Faza realizacji (ok. 45 min.)

- Ostatnia faza umożliwia uczestnikom i uczestniczkom przekształcenie wizji na konkretne działania. Zastanawiamy się, jakie kroki należy podjąć, aby urzeczywistnić plany. Jakich zasobów potrzeba? Kto jest odpowiedzialny za zrealizowanie danego działania? W jakim czasie działanie powinno zostać zrealizowane? – to pytania, które pomogą ukonkretnić kolejne etapy prac dążących do osiągnięcia celu. **Celem jest zatem stworzenie bazy pomysłów uwzględniających interesy osób niesamodzielnych i możliwości podmiotów świadczących dla nich usługi.** Każda grupa wybiera jeden lub dwa przykłady dotycząca potrzeb osób niesamodzielnych w gminie A, i następnie opracowuje plan działania.

  Pytania ułatwiające porządkowanie pomysłów na konkretne działania/realizacje:

  a) co zrobić?
  b) dlaczego warto, należy to zrobić?
  c) kto powinien być za to działanie odpowiedzialny?
  d) kiedy warto, należy to zrobić?
  e) w jaki sposób?
  f) gdzie?

- Swoje pomysły uczestnicy i uczestniczki spisują i ponownie prezentują na forum całej grupy, gdzie odbywa się dyskusja o poszczególnych pomysłach.

Załącznik nr 1 A

TEMAT BADANIA

Gotowość mieszkańców do zaangażowania w działania na rzecz lokalnej społeczności (np. sąsiedztwa, osiedla, okolicy, wsi itp.)

CELE BADANIA

- Ocena poziomu zaangażowania mieszkańców terytorium X w działania na rzecz lokalnej społeczności w ciągu ostatnich 3 lat.
- Diagnoza gotowości mieszkańców do zaangażowania się w nowe działania.
- Identyfikacja czynników umożliwiających zwiększenie zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz lokalnej społeczności.

PYTANIA BADAWCZE

istnienie lub skala zjawiska (przedmiotu badania)

1. W jakim stopniu mieszkańcy X angażowali się w działania na rzecz swojej społeczności w ostatnich 3 latach?
   1.1. Jaki odsetek mieszkańców X brał udział w działaniach na rzecz swojej społeczności w ostatnich 3 latach?

cechy, przejawy zjawiska, procesu i ich ocena

   1.2. Jakie grupy mieszkańców angażowały się w działania na rzecz swojej społeczności?
   1.3. W jakiego typu działania mieszkańcy angażowali się w ostatnich 3 latach najchętniej, a w jakie najmniej chętnie?
   1.4. Jak mieszkańcy oceniają dotychczasowe działania realizowane w ich okolicy?

przyczyny zjawiska

   1.5. Jakie przyczyny decydują o braku zaangażowania części mieszkańców w działania na rzecz lokalnej społeczności?

istnienie lub skala zjawiska (przedmiotu badania)

2. W jakim stopniu mieszkańcy są gotowi do zaangażowania się w nowe działania na rzecz swojej społeczności?
   2.1. Jaki odsetek mieszkańców deklaruje gotowość do zaangażowania się w nowe działania?

cechy, przejawy zjawiska, procesu i wiedza o badanym zjawisku

   2.2. Jakie grupy mieszkańców deklarują gotowość do włączenia się w działania na rzecz swojej społeczności lokalnej?
   2.3. Jaki jest poziom wiedzy mieszkańców o działaniach realizowanych w najbliższej okolicy?
   2.4. W jakiego typu działania mieszkańcy włączyliby się najchętniej?
   2.5. Czy mieszkańcy mają własne pomysły na działania, które mogliby podjąć na rzecz swojej

społeczności?

powiązania badanego zjawiska z innymi

3. Jakie czynniki decydują o gotowości mieszkańców do podjęcia działań na rzecz swojej społeczności? (co podnosi ich zaangażowanie, a co zniechęca ich do działania)?
   3.1. W jaki sposób wiedza o realizowanych działaniach wpływa na zaangażowanie mieszkańców?
   3.2. W jaki sposób ocena tych działań wpływa na ich zaangażowanie?
   3.3. Jakie cechy społeczno-demograficzne (wiek, płeć, wykształcenie, sytuacja rodzinna, itp.) wpływają pozytywnie na zaangażowanie mieszkańców w działania realizowane w najbliższej okolicy, a jakie oddziałują negatywnie?

PRZEGLĄD I ANALIZA ISTNIEJĄCYCH, DOSTĘPNYCH ŹRÓDEŁ INFORMACJI

Źródła	Poszukiwane informacje
• Strona internetowa Urzędu Gminy • Strony internetowe organizacji pozarządowych działających na obszarze, którego dotyczy badanie • Strony internetowe, informatory i tablice ogłoszeń lokalnych instytucji publicznych (domy kultury, MOPS itp.), szkół i placówek oświatowych, lokalnych przedsiębiorców, klubów sportowych itp.	• Pozyskanie informacji na temat projektów realizowanych w ciągu ostatnich 3 lat umożliwiające sporządzenie ich katalogu ze wskazaniem obszarów, których dotyczyły (np. edukacja, rynek pracy, pomoc społeczna itp.), ewentualnie listy zaangażowanych podmiotów, liderów, • stworzenie listy potrzeb społeczności lokalnej, obszarów, działanie na rzecz których poprawiłoby sytuację mieszkańców

WYBÓR INFORMATORÓW

1. Mieszkańcy badanego obszaru
2. Lokalni liderzy:
   - Operatorzy/ grantodawcy, dysponujący środkami na realizację projektów i działań na rzecz lokalnej społeczności: władze samorządowe, kierownictwo instytucji publicznych, zarządy NGO'sów itp.
   - Bezpośredni realizatorzy projektów i działań na rzecz lokalnej społeczności

WYBÓR TECHNIKI BADAWCZEJ – ANKIETA PAPIEROWA, ROZDAWANA – ze względu na chęć zebrania dużej liczby informacji dotyczących faktów i opinii (nie wymagających od badanych dużego wysiłku, przemyśleń itp.), krótki czas realizacji i stosunkowo nieduże koszty.

DOBÓR PRÓBY

Jeśli nie dysponujemy wyczerpującą listą mieszkańców społeczności, a chcemy formułować wnioski o różnych kategoriach mieszkańców i możemy zbadać (ze względu na koszty) nie więcej niż 200 osób, możemy dobrać próbę:

1. Kwotową – reprezentatywną dla społeczności ze względu na wybrane kryteria, np. kryteria płci i wieku.

   Ponieważ chcemy, aby próba była reprezentatywna dla badanej społeczności, więc musimy w próbie stworzyć jej miniaturkę ze względu na wybrane cechy. Na podstawie danych np. GUS musimy sprawdzić, jakie są proporcje poszczególnych kategorii płci i wieku.

Np.: Struktura społeczności (w%):

Wiek	Płeć		Razem
	Kobiety	Mężczyźni	
18 - 34	13%	13%	26%
35 - 54	17%	17%	34%
55 +	23%	17%	40%
Razem	53%	47%	100%

Zakładamy przebadanie 200 osób, co oznacza poniższy skład próby:

Wiek	Płeć		Razem
	Kobiety	Mężczyźni	
18 - 34	26	26	52
35 - 54	34	34	68
55 +	46	34	80
Razem	106	94	200

2. Celową, według wybranych kryteriów, np. płci i wieku. Jeśli nie mamy dokładnych danych o strukturze społeczności, to żeby grupy były porównywalne, staramy się dobrać równe liczebności z poszczególnych kategorii, czyli zakładając, że badamy 200 osób:

Wiek	Płeć		Razem
	Kobiety	Mężczyźni	

18 - 34	33	33	66
35 - 54	33	33	66
55 +	33	33	66
Razem	99	99	198

PRZYGOTOWANIE NARZĘDZIA BADAWCZEGO

1. STRONA TYTUŁOWA:
   - Wprowadzenie

ANKIETA

Gotowość mieszkańców do zaangażowania się w działania na rzecz lokalnej społeczności

Organizacja X realizuje badania dotyczące zaangażowania mieszkańców obszaru B w różne działania na rzecz własnej społeczności. Posłużą one do rozpoznania możliwości i potrzeb mieszkańców w tym zakresie.

Został/a Pan/i wybrany/a do badania, ponieważ zależy nam, żeby mogły się w nim wypowiedzieć zarówno kobiety, jak i mężczyźni, osoby w różnym wieku, mające różnorodne opinie na ten temat.

Wypełnienie ankiety zajmie około 15 min.

Uzyskane od Pana/Pani informacje pozostaną poufne i będą wykorzystane wyłącznie do przygotowania raportu, który przedstawimy osobom przygotowującym projekty, które mają zostać zrealizowane w Państwa okolicy.

- Instrukcje wypełniania kwestionariusza:

Bardzo prosimy o uważne czytanie pytań i udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania kwestionariusza, za wyjątkiem tych, przed którymi pojawiają się specjalne instrukcje wskazujące, że należy je ominąć, tzn. komunikat: *Proszę przejść do pytania X*

Jeśli w pytaniu nie pojawia się instrukcja mówiąca, ile można wybrać odpowiedzi to oznacza, że należy wybrać tylko jedną odpowiedź.

Jeśli w pytaniu jest dodatkowa instrukcja określająca liczbę dozwolonych wyborów – można wybrać tyle odpowiedzi, ile ona wskazuje.
W pytaniach, w których pojawia się prośba o podanie własnej odpowiedzi, należy ją wpisać w wykropkowane pole.

2. CZĘŚĆ MERYTORYCZNA – BLOKI PYTAŃ

BLOK I – zgodnie z problematyką badawczą: Poziom zaangażowania mieszkańców w działania na rzecz swojej społeczności w ostatnich trzech latach.

1. **Czy w ostatnich 3 latach angażował/as się Pan/i w jakiekolwiek działania służące mieszkańcom Pani społeczności lokalnej (osiedla, wsi, gminy itp.)?**
    1. tak
    2. nie – *proszę przejść do pytania* 7
2. **Jakich obszarów dotyczyły działania, w które się Pan/i angażował/a?** *Proszę zaznaczyć wszystkie obszary, których dotyczyły Pana/Pani działania z ostatnich 3 lat*
    1. zagospodarowania przestrzeni publicznej (np. parki, place zabaw, siłownie zewnętrzne itp.)
    2. poprawy bezpieczeństwa mieszkańców (np. oświetlenie, progi spowalniające)
    3. edukacji dzieci i młodzieży (np. dodatkowe zajęcia)
    4. edukacji dorosłych mieszkańców (np. szkolenia, kursy)
    5. spędzania czasu wolnego (np. spotkania, imprezy integracyjne, rozwijanie zainteresowań)
    6. zmniejszenia patologii społecznych (np. wsparcie psychologiczne)
    7. usług społecznych (np. opieka nad osobami starszymi, niesamodzielnymi)
    8. integracji i aktywizacji mieszkańców (np. spotkania, wspólne projekty, warsztaty)
    9. kultury i sztuki (np. koncerty, przedstawienia, wystawy)
    10. sportu (np. zawody sportowe)
    11. innych – jakich?.....
3. **W jaki sposób angażował/a się Pan/i w te działania?** *Proszę zaznaczyć wszystkie odpowiedzi, które opisują Pana/Pani działania z ostatnich 3 lat*
    1. przekazywanie pieniędzy na lokalne inicjatywy
    2. zbieranie pieniędzy na lokalne inicjatywy (na rzecz gminy lub wsi)
    3. pomoc sąsiedzka, udzielanie wsparcia sąsiadom w codziennych aktywnościach

4. udział w imprezach sportowych i kulturalno-rozrywkowych integrujących mieszkańców
5. pomoc w organizacji wydarzenia/imprezy dla mieszkańców swojej społeczności
6. zakładanie organizacji, grupy, której celem byłoby rozwiązywanie lokalnych problemów
7. odpłatna praca w organizacji działającej na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów
8. nieodpłatna praca w organizacji pozarządowej lub grupie nieformalnej działającej na rzecz rozwiązywania lokalnych problemów
9. praca w instytucji działającej na rzecz mieszkańców (np. w Urzędzie Gminy, w GOPS, w GOK)
10. sprawowanie funkcji publicznej np. radny, sołtys, wójt
11. inne działania – jakie?.....

4. Czy kiedykolwiek zgłaszał(a) Pan(i) osobiście lub w porozumieniu z innymi mieszkańcami Pana(i) społeczności jakieś postulaty, prośby czy żądania do przedstawicieli władz lokalnych?

1. tak, osobiście
2. tak, wspólnie z innymi mieszkańcami
3. nie, nigdy nie zgłaszałem(am) żadnych postulatów czy żądań

5. Czy sami mieszkańcy Pana/Pani społeczności kiedykolwiek organizowali jakieś akcje czy protesty, aby zrealizować wspólny interes czy rozwiązać wspólny problem?

1. tak - zarówno akcje, jak i protesty
2. tak – tylko akcje
3. tak - tylko protesty
4. nie, nie organizowali ani akcji ani protestów

6. Jak Pani ocenia efekty działań, w których Pan/i uczestniczył/a?

1. bardzo dobrze – udało się zrobić prawie wszystko co zaplanowaliśmy i mieszkańcy odnieśli duże korzyści
2. raczej dobrze – nie wszystko udało się zrobić, ale mieszkańcy odnieśli pewne korzyści
3. mam mieszane uczucia – część rzeczy udało się zrobić, ale w części ponieśliśmy porażkę
4. raczej źle – niewiele udało się zrobić i mieszkańcy w zasadzie nie odnieśli korzyści
5. bardzo źle – niczego nie udało się zrealizować i mieszkańcy ponieśli tylko straty

Uwaga! Po udzieleniu odpowiedzi proszę przejść do pytania 8.

7. **Dlaczego nie uczestniczył/a Pan(i) w działaniach na rzecz mieszkańców swojej społeczności?** *Z podanej listy proszę wskazać nie więcej niż 2 odpowiedzi, które najlepiej opisują Pana/Pani sytuację:*
   1. nie miałem/nie miałam czasu na takie działania
   2. nie posiadam doświadczenia w takich działaniach, nie potrafię robić takich rzeczy
   3. nie byłem/nie byłam poinformowany(a) o tym, że jakieś działania były realizowane
   4. uważam, że inni członkowie społeczności na pewno sprawdzą się lepiej
   5. uważam, że te działania wcale nie pomagają mieszkańcom
   6. realizacją działań zawsze zajmują się te same osoby, a ja nie mogę się wykazać, chociaż chciał(a)bym
   7. z innego powodu – jakiego? ……..

BLOK II – Gotowość do zaangażowania się w nowe działania na rzecz swojej społeczności?

8. **Czy aktualnie w Pani okolicy są realizowane jakieś działania na rzecz mieszkańców, w które mógłby/mogłaby się Pan/i włączyć?**
   1. tak
   2. nie – *proszę przejść do pytania 11*
   3. nie wiem – *proszę przejść do pytania 11*
9. **Jakie to działania? Proszę je wymienić:**

   ……

   ……

   ……
10. **W jaki sposób zazwyczaj zdobywa Pan/i informacje o tego typu przedsięwzięciach?**
    1. sam/a organizuję tego typu działania
    2. dowiaduję się o nich od znajomych, członków rodziny, którzy je organizują
    3. dowiaduję się o nich od znajomych, członków rodziny, którzy biorą w nich udział
    4. dowiaduję się o nich z ulotek, plakatów, akcji informacyjnych
    5. przeglądam strony internetowych lub Facebooka organizatorów takich działań (organizacji, instytucji)
    6. szukam w innych źródłach – jakich?.....
11. **Czy są takie działania, które mogłyby się przysłużyć Pana/Pani społeczności, w które był(a)by Pan/i skłonny/się zaangażować?**
    1. tak

2. nie – *proszę przejść do metryczki*

12. Jakie to działania? Proszę je wymienić lub krótko opisać:

……

……

……

BLOK III

3. METRYCZKA – pytania o interesujące nas, ważne ze względu na badany problem, cechy społeczno-demograficzne – czynniki wpływające na gotowość mieszkańców do podjęcia działań na rzecz swojej społeczności

M1. Płeć

1. kobieta
2. mężczyzna

M2. W którym roku się Pan/i urodził(a)?

……

M3. Jakie ma Pan/i wykształcenie?

1. podstawowe lub gimnazjalne
2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne, pomaturalne
5. wyższe licencjackie, inżynierskie
6. wyższe magisterskie

M4. Jaka jest Pana/Pani aktualna sytuacja zawodowa? *Proszę zaznaczyć wszystkie określenia, które opisują Pana/Pani sytuację*

1. pracuję w pełnym wymiarze godzin (40 lub więcej godzin tygodniowo)
2. pracuję w niepełnym wymiarze godzin
3. uczę się/studiuję
4. jestem na urlopie macierzyńskim/ wychowawczym
5. jestem na emeryturze
6. jestem na rencie
7. jestem bezrobotna/bezrobotny

Bardzo dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza

Załącznik nr 1 B

TEMAT BADANIA

Gotowość mieszkańców do zaangażowania w działania na rzecz lokalnej społeczności (np. sąsiedztwa, osiedla, okolicy, wsi itp.) w opinii lokalnych liderów

CELE BADANIA

- Identyfikacja czynników sprzyjających lub niesprzyjających angażowaniu się mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej.
- Identyfikacja obszarów i form działań, w których realizację mieszkańcy chętniej lub mniej chętnie włączają się.
- Identyfikacja niewykorzystanych zasobów społeczności lokalnej.

PYTANIA BADAWCZE

1. Jakie czynniki (logistyczne, prawne, społeczne, polityczne, ekonomiczne itp.) sprzyjają włączaniu się mieszkańców w działania na rzecz lokalnej społeczności, a jakie czynniki stanowią ku temu bariery?
2. W działania o jakim charakterze (socjalnym, kulturowym, politycznym, religijnym itp.) mieszkańcy angażują się najchętniej, a w jakie mniej ich interesują?

   2.1 Jakich aspektów życia społeczności lokalnej (np. działania na rzecz ulepszania stanu infrastruktury, pomocy potrzebującym, funkcjonowania lokalnych instytucji) dotyczą owe działania i dlaczego?

   2.2 Jakie formy działań (np. zbiórki charytatywne, debaty publiczne, spotkania cykliczne, happeningi) spotykają się z większym, a jakie z mniejszym zainteresowaniem mieszkańców i dlaczego?
3. Jakie zasoby (ludzkie, rzeczowe, finansowe, przestrzenne, czasowe itp.) nie są w badanej społeczności zagospodarowane? Z jakich zasobów można byłoby skorzystać, by w większym stopniu zaangażować mieszkańców w działania na rzecz lokalnej społeczności?

WYBÓR TECHNIKI BADAWCZEJ

- **WYWIAD SWOBODNY Z LISTĄ DYSPOZYCJI** – ponieważ chcemy zebrać szczegółowe informacje na temat przyczyn angażowania się lub braku zaangażowania mieszkańców badanego obszaru w działania na rzecz lokalnej społeczności. Taki wybór jest również podyktowany faktem, że mamy nieco więcej czasu na realizację badania – tj. na dotarcie do badanych i przeprowadzenie z nimi indywidualnych rozmów, przepisanie nagranych wywiadów i ich analizę.

WYBÓR INFORMATORÓW I DOBÓR BADANEJ PRÓBY

- Badanych dobieramy w sposób celowy. Chcemy dotrzeć do osób, które naszym zdaniem będą w stanie dostarczyć nam najbardziej szczegółowych i wartościowych informacji nt. przyczyn (nie)angażowania się przez mieszkańców w działania na rzecz lokalnej społeczności. Skupimy się na przeprowadzeniu rozmów (wywiadów) z lokalnymi liderami – działaczami społecznymi, pracownikami lokalnych instytucji publicznych, religijnych, NGO'sów, wolontariuszami, władzami samorządowymi itp.
- Próba badana nie musi być reprezentatywna. Nie musi odpowiadać statystykom dotyczącym liczby mieszkańców (rozkładu ze względu na płeć, wiek, wykonywany zawód czy status materialny). Dobrze jest jednak zadbać o to, by dotrzeć do możliwie szerokiej grupy, która udzieli nam zróżnicowanych odpowiedzi i tym samym wzbogaci nasz zasób wiedzy. Dzięki temu planowanie konkretnych działań będzie dla nas znacznie łatwiejsze, zaś ich podjęcie będzie miało większe szanse powodzenia.
- W przypadku rozmów z lokalnymi liderami za „bezpieczny możemy przyjąć" pułap 20 wywiadów. Taka liczba powinna nam wystarczyć do dobrego rozeznania się w badanym temacie.

PRZYKŁAD NARZĘDZIA BADAWCZEGO

1. Wprowadzenie

Nazywam się … i reprezentuję organizację …, która realizuje badanie nt. zaangażowania mieszkańców obszaru B w różne działania na rzecz własnej społeczności. Celem badania jest ustalenie przyczyn podejmowania lub przeciwnie – niepodejmowania takich działań oraz brania lub nie brania w nich udziału przez lokalną społeczność.

***Zwracam się do Pani/Pana z prośbą o udział w badaniu, ponieważ jest Pani/Pan dla nas ekspertką/em i może nam udzielić wielu niezwykle ważnych informacji**. Na ich podstawie sformułowane zostaną zalecenia lokalnych instytucji/organizacji przygotowującym projekty społeczne, które mają zostać zrealizowane w Państwa okolicy.*

***Rozmowa nie powinna nam zająć dłużej niż 30-40 minut**.*

Zarówno nagranie, jak i wyniki badania, zostaną wykorzystane tylko do celów badawczych, a Pani/Pana wypowiedzi traktowane są jako poufne. Pani/Pana wypowiedzi nie będą przez nikogo oceniane. Badanie ma charakter całkowicie anonimowy, a zebrane dane i informacje posłużą opracowaniu zbiorczego raportu badawczego, w którym nie będzie możliwości

***zidentyfikowania Pani/Pana jako naszego rozmówcy**. Wszelkie dane „wrażliwe" (jak imiona, nazwiska, dane osobowe, nazwy miejsc mogące zdradzić, kto udzielał wywiadu) zostaną zmienione.*

Aby móc skupić się na naszej rozmowie, chciał(a)bym ją nagrać.** Nagranie nie zostanie nigdzie opublikowane, zapobiegnie natomiast utracie ważnych informacji, jakie mogą pojawić się w trakcie wywiadu – a wszystko, co Pani/Pan mówi jest dla nas bardzo ważne. **Czy wyraża Pani/Pan zgodę, by nasza rozmowa była nagrywana?

2. Dyspozycje do wywiadu z lokalnymi liderami

- **Dyspozycja 1**. Ustalić jakie działania podejmowała dotychczas badana instytucja/organizacja.

Przykładowe pytania:

1. Proszę opowiedzieć, czym zajmuje się reprezentowana przez Panią/Pana organizacja/instytucja?
2. W jakim zakresie Państwa instytucja/organizacja brała lub bierze udział w procesie projektowania i realizacji działań na rzecz społeczności lokalnej 2 miejscowości X?
3. Jakiego rodzaju działania prowadzili Państwo w tym kontekście?
    a. Jakie były ich cele?
    b. Jakich obszarów życia społeczności lokalnej dotyczyły?
    c. Jakie były formy tych działań?
    d. Jakie przyniosły rezultaty?
4. Czy w prowadzone przez Państwa działania na rzecz lokalnej społeczności angażowali się mieszkańcy?

- **Dyspozycja 2.** Zidentyfikować czynniki zniechęcające mieszkańców do angażowania się w działania na rzecz społeczności lokalnej.

Przykładowe pytania:

5. Jakie były przyczyny braku lub niedostatku zaangażowania mieszkańców w te działania?
6. Zgodnie z Pani/Pana obserwacjami i doświadczeniem, jakie działania/inicjatywy na rzecz lokalnej społeczności słabo sprawdzają się jeśli chodzi w kontekście angażowania mieszkańców?
    a. Dlaczego akurat te?
    b. Jakie formy działań nie sprawdzają się?
    c. Jakich obszarów funkcjonowania społeczności lokalnej dotyczą?

7. Jakie bariery współpracy z mieszkańcami w zakresie realizacji tych działań są Pani/Pana zdaniem najważniejsze?
    a. W jaki sposób można byłoby ograniczyć/zminimalizować owe bariery?
    b. Czy zgodnie z Pani/Pana wiedzą takie próby były już podejmowane?
        - Jeśli nie, to dlaczego?
        - Jeśli tak, to z jakim rezultatem?
        - Jeśli z miernym rezultatem, to co zdecydowało o niepowodzeniu?
8. Czy zgodnie z Pani/Pana stanem wiedzy inne organizacje/instytucje również doświadczają trudności we włączaniu mieszkańców w działania na rzecz lokalnej społeczności?
9. Jakie zagrożenia dostrzega Pani/Pan w związku z niskim stopniem aktywności obywatelskiej mieszkańców?

➢ **Dyspozycja 3.** Zidentyfikować czynniki sprzyjające angażowaniu się mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej.

Przykładowe pytania:

10. Zgodnie z Pani/Pana obserwacjami i doświadczeniem, jakie działania/inicjatywy na rzecz lokalnej społeczności sprawdzają się najlepiej jeśli chodzi o zaangażowanie mieszkańców?
    a. Dlaczego akurat te?
    b. Na czym polega ich sukces?
    c. Jakie formy działań najlepiej się sprawdzają?
    d. Jakich obszarów funkcjonowania społeczności lokalnej dotyczą?
    e. Czy podobne rozwiązania można byłoby zastosować w innych obszarach?
11. Jakie pozytywne skutki niosłoby ze sobą zwiększenie aktywności obywatelskiej dla lokalnej społeczności?

➢ **Dyspozycja 4.** Zebrać rekomendacje dotyczące zwiększania angażowania:

Przykładowe pytania:

12. Co można zrobić, by zachęcić mieszkańców do angażowania się w działania na rzecz lokalnej społeczności lub samodzielnego podejmowania takich działań?
    a. Czy zgodnie z Pani/Pana wiedzą takie próby były już podejmowane?
        - Jeśli nie, to dlaczego?
        - Jeśli tak, to z jakim rezultatem?
        - Jeśli z miernym rezultatem, to co zdecydowało o niepowodzeniu?
13. Jakie w Pani/Pana opinii zasoby lokalne można byłoby wykorzystać, by zaktywizować

mieszkańców?

a. Jakie grupy mieszkańców (np. młodzież szkolna, seniorzy, osoby bezrobotne, członkowie parafii) można byłoby zaangażować w działania na rzecz społeczności lokalnej?
b. Jakich obszarów funkcjonowania społeczności mogłyby te działania dotyczyć?
c. Jakie w Pani/Pana opinii są najpoważniejsze problemy w środowisku lokalnym, w których rozwiązanie powinni zaangażować się mieszkańcy?

14. Jakie wzory współpracy pomiędzy podmiotami środowiska lokalnego powinny zostać Pani/Pana zdaniem wdrożone, aby w szerokim zakresie angażować mieszkańców w działania na rzecz społeczności lokalnej?

➢ **Dyspozycja 5.** Zebrać informacje na temat innych podmiotów, z którymi warto byłoby przeprowadzić wywiad

Przykładowe pytania:

15. Z jakimi podmiotami dobrze współpracuje się Pani/Pana instytucji/organizacji w zakresie projektowania i wdrażania działań/inicjatyw na rzecz społeczności lokalnej?
16. Czy może Pani/Pan wskazać szczególnie aktywnych mieszkańców, z którymi warto byłoby porozmawiać (przeprowadzić wywiad) na interesujący nas temat?

3. Zamknięcie wywiadu

Wszystko, o czym Pani/Pan mówi jest bardzo cenne i z pewnością pomoże nam w realizacji celu badania. Ja nie mam już więcej pytań, ale może chciał(a)by Pani/Pan dodać coś jeszcze, o czym nie wspominaliśmy w trakcie naszej rozmowy, a co byłoby ważne dla jej tematu?

Dziękuję bardzo za rozmowę.

Załącznik nr 1 C

1. Wprowadzenie

ANKIETA

Badanie potrzeb osób niesamodzielnych w Gminie Ładzice

Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS oraz prowadzony przez Centrum OPUS Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej realizują badania dotyczące potrzeb osób niesamodzielnych, w szczególności osób starszych wymagających wsparcia ***w gminie Ładzice.*** *Posłużą one do rozpoznania potrzeb i zidentyfikowania aktualnych oraz oczekiwanych sposobów wsparcia ww grup osób.*

Został/a Pan/i wybrany/a do badania, ponieważ zależy nam, żeby mogły się w nim wypowiedzieć osoby, których bezpośrednio dotyczy tematyka potrzeb osób niesamodzielnych.

Wypełnienie ankiety zajmie około 15 min.

Uzyskane od Pana/Pani informacje pozostaną poufne i będą wykorzystane wyłącznie do przygotowania raportu, który przedstawimy osobom zajmującym się w Państwa gminie polityką społeczną i opieką nad osobami niesamodzielnymi.

Instrukcje wypełniania kwestionariusza

Bardzo prosimy o uważne czytanie pytań i udzielenie odpowiedzi na wszystkie pytania kwestionariusza, za wyjątkiem tych, przed którymi pojawiają się specjalne instrukcje wskazujące, że należy je ominąć, tzn. komunikat: Proszę przejść do pytania X.

Jeśli w pytaniu nie pojawia się instrukcja mówiąca, ile można wybrać odpowiedzi to oznacza, że należy wybrać tylko jedną odpowiedź. Jeśli w pytaniu jest dodatkowa

instrukcja określająca liczbę dozwolonych wyborów – można wybrać tyle odpowiedzi, ile ona wskazuje.

W pytaniach, w których pojawia się prośba o podanie własnej odpowiedzi, należy ją wpisać w wykropkowane pole.

2. Blok pytań

1. **Czy potrzebuje Pan/Pani wsparcia innych osób w wykonywaniu codziennych czynności (np. zakupy, gotowanie posiłków, sprzątanie)?**

a) tak

b) nie – *proszę przejść do pytania 3*

5. Jak często potrzebuje Pan/Pani takiego wsparcia?

a) codziennie

b) co najmniej co drugi dzień (3-4 razy w tygodniu)

c) 1 lub 2 razy w tygodniu

d) rzadziej niż raz w tygodniu

6. W jakich czynnościach dnia codziennego potrzebuje Pan/Pani pomocy? *Proszę zaznaczyć wszystkie te czynności, których nie jest Pan/Pani w stanie wykonać samodzielnie.*

a) zakupy

b) sprzątanie

c) przygotowanie posiłku

d) podanie i konsumpcja posiłku

e) wychodzenie z mieszkania

f) aplikowaniu leków/ wymiana opatrunku

g) inne, jakie …

……..

7. **Kto obecnie pomaga Panu/Pani w codziennych czynnościach?** ***Proszę zaznaczyć wszystkie odpowiedzi, które opisują Pana/Pani sytuację.***

a) małżonek
b) dzieci
c) rodzeństwo
d) inni krewni
e) sąsiedzi
f) pracownik ośrodka pomocy społecznej
g) inni, jacy……

10. **W jakich czynnościach otrzymuje Pan/Pani wsparcie obecnie?** ***Proszę zaznaczyć wszystkie odpowiedzi, które opisują Pana/Pani sytuację.***

a) zakupy
b) sprzątanie
c) przygotowanie posiłku
d) podanie i konsumpcja posiłku
e) pomoc z wychodzeniu z mieszkania
f) pomoc w aplikowaniu leków/ wymianie opatrunku
g) inne, jakie…….

11. **Jak ocenia Pan/Pani skalę wsparcia, którego będzie Pan/Pani potrzebował/a w najbliższych kilku miesiącach? Czy:**

a) będzie Pan/Pani potrzebował/a większego wsparcia
b) Pana/Pani potrzeby pozostaną na stałym poziomie
c) będzie Pan/Pani potrzebował/a mniejszego wsparcia

12. **Czy aktualnie mieszka Pan/Pani sam/a czy z innymi osobami?**

a) sama
b) z innymi osobami – *proszę przejść do pytania 9*

13. Czy bliskie Panu/Pani osoby lub członkowie Pana/Pani rodziny mieszkają:

a) w promieniu poniżej 5 kilometrów od Pana/Pani miejsca zamieszkania

b) od 5 do 10 kilometrów od Pana/Pani miejsca zamieszkania

c) od 11 do 20 kilometrów od Pana/Pani miejsca zamieszkania

d) w promieniu od 21 do 50 km od Pana/Pani miejsca zamieszkania

e) w promieniu powyżej 50 km od Pana/Pani miejsca zamieszkania

14. Kim są dla Pana/Pani te osoby?

a) mężem/żoną

b) dziećmi

c) rodzeństwem

d) innymi członkami rodziny – kim? ……

e) osobami spoza rodziny – kim?.....

15. **Czy ma Pan/ Pani ma sąsiadów/znajomych, którzy mogą udzielać Panu/Pani wsparcia:**

a) tak

b) nie

16. Jakich usług Pan/Pani potrzebuje?:

a) podawania leków

b) usług rehabilitacyjnych

c) inne jakie

……

17. Czy Pana/Pani zdaniem potrzeba wsparcia wynika z:

a) wieku

b) nagłej niedyspozycji

c) choroby przewlekłej

d) inne przyczyny jakie……..

4. Metryczka

M1. **Płeć**

3. kobieta
4. mężczyzna

M2. W którym roku się Pan/i urodził(a)?

……

Bardzo dziękujemy za wypełnienie kwestionariusza.

Załącznik nr 2

Model usług opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich

Opisy dobrych praktyk partnerów z Portugalii i Hiszpanii - wybranych i wykorzystanych w modelu (jako inspirujące wiedza i praktyka możliwa do adaptacji i wdrożenia w Polsce).

1 Projekt Integr@tención Ecosystem for Independent Living and Wellness

Rozwiązania dla niezależnego życia - Model opieki zorientowanej na osobę wspartej innowacyjnymi rozwiązaniami technologicznymi. W ramach modelu finansowanego z środków unijnych powstała platforma wspierająca innowacyjne rozwiązania świadczenia domowych usług opiekuńczych i opieki zdrowotnej oraz budowy sieci wsparcia w transgranicznym regionie północnej Portugalii i Kastylii i León.

Głównym celem projektu jest zachowanie jak najdłużej samodzielności i niezależności osób starszych zapewnienie im bezpieczeństwa we własnym domu, deinstytucjonalizacja usług opiekuńczych i wspierających, umożliwienie dzięki nowym technologią stałego kontaktu z podopiecznym zarówno rodzinie, opiekunom nieformalnym, sąsiadom, a przede wszystkim profesjonalistom świadczącym różnego rodzaju usługi wspierające i opiekuńcze (pielęgnacyjne, asystenckie, rehabilitacyjne, medyczne itp.) Osoba starsza dla której świadczone są usługi opiekuńcze jest w tym modelu decydentem mającym bezpośredni wpływ na osobisty plan wsparcia – długoterminowe usługi opiekuńcze + rozwiązania technologiczne. Modelu projektu Integr@tención jest w szczególności dedykowany osobom starszym mieszkającym samotnie na obszarach wiejskich – technologie pozwalają na pozostawanie w stałym kontakcie, monitoring oraz szybkie skuteczne reagowania w sytuacjach kryzysowych.

Model zakłada:

- Świadczenie usług opiekuńczych (*krótko i długoterminowych*) z wykorzystaniem modelu opieki skoncentrowanej na osobie (podmiotowy charakter klienta bez względu na stan jego zdrowia, stopnia niezależności i samodzielności)
- Stały monitoring i ocena - systematyczne badanie wpływu technologicznych i opiekuńczych innowacji na ekosystem podopiecznego oraz elastyczne reagowanie w celu jak najlepszego zachowania dobrostanu psychicznego i fizycznego klienta.
- Współpraca – stworzenie międzysektorowego Impact Hub w celu zwiększania kompetencji personelu i otoczenia społecznego klienta oraz w celu promowania jako innowacji oraz skutecznego i szerokiego ich wdrażania technologii umożliwiających niezależne życie we własnym domu osoby częściowo lub w stopniu zaawansowanym niesamodzielnej.

Prezentowany Model jest definiowany jako:

- długotrwały
- spersonalizowany
- dobrowolny
- inteligentny
- dostępny
- Zintegrowany

- Niedrogi
- Proaktywny

2. Tucuvi, tu cuidador virtual - Artificial Intelligence Tool for Healthcare

STARTUP z Hiszpanii: Narzędzie sztucznej inteligencji dla opieki zdrowotnej, Uzupełnienie i wzmocnienie opieki poprzez umożliwienie jej ciągłości dzięki nowym technologiom

Realizator: Tucuvi Care S.L.

tucuvi.com

Tucuvi to inteligentny wirtualny wirtualny opiekun, który wypełnia luki w opiece nad osobami starszymi. Jest oparty na sztucznej inteligencji i technologii głosowej, zdolny do ciągłego monitorowania w domu pacjentów starszych i przewlekle chorych poprzez automatyczne i spersonalizowane połączenia telefoniczne wykonywane przez naszego wirtualnego asystenta.

Projekt promuje się zwrotem „Bez nowych urządzeń, bez instalacji, bez aplikacji, bez konieczności korzystania z Wi-Fi. Po prostu podnieś telefon i zacznij mówić!"

Program Tucuvi wykorzystuje automatyczne rozpoznawanie mowy i naturalne przetwarzanie języka; oferuje osobom starszym stałą opiekę za pośrednictwem spersonalizowanej rozmowy telefonicznej. Tucuvi udostępnia przeanalizowane informacje z rozmowy telefonicznej opiekunom, prowadząc w ten sposób do zmiany paradygmatu z bieżącej opieki reaktywnej do opieki profilaktycznej i proaktywnej, pomagającej w utrzymaniu zdrowego życia we własnym domu. Jeśli chodzi o rodzaj wykonywanych połączeń to mamy opcje: prośbę, kontynuację, przypomnienie, stymulację poznawczą, ankietę satysfakcji, badanie dobrych nawyków. Aplikacja Tucuvi jest dostępna w opcji odbierania połączeń i dzwonienia przez cały tydzień 24 godziny

Projekt zakłada:

- Bezpieczeństwo i prywatność - Wszystkie dane są zgodne ze wszystkimi niezbędnymi środkami bezpieczeństwa. Tucuvi posiada certyfikat zgodności z RODO.
- Łatwy w użyciu - Działa przez połączenia telefoniczne, stacjonarne lub komórkowe, będąc bardzo łatwym w użyciu dla każdego
- Obszary wiejskie i miejskie - Nie potrzebujesz żadnej instalacji, urządzenia, pobierania aplikacji, światłowodowego Internetu ani Wi-Fi.
- Specjalizacja - Tucuvi ma różne specjalistyczne przypadki użycia połączeń, w zależności od potrzeb użytkownika i klienta.
- Personalizacja - Każde połączenie od każdego użytkownika jest w 100% spersonalizowane.
- Ciągłość - Tucuvi jest dostępny zarówno do odbierania, jak i wykonywania połączeń 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu, w razie potrzeby.
- Współpraca – jest połączony siecią współpracy z placówkami służby zdrowia, ubezpieczycielami (ZUS, KRUS), usługami teleopieki i pomocy domowej, organizacjami pacjenckimi itp.

Tucuvi dzieli się analizowanymi informacjami z rozmów telefonicznych z opiekunami, prowadząc w ten sposób do zmiany paradygmatu z obecnej

- **opieki reaktywnej** - brak zaangażowania pacjenta/klienta i jego otoczenia (czasami), bierny odbiór, korzystanie z gotowej oferty, brak wyboru
- **opiekę profilaktyczną i proaktywną, pomagającą w utrzymaniu zdrowego życia we własnym domu** – opieka spersonalizowana (medycyna spersonalizowana), pacjent/klient i jego

otoczenie bierze aktywny decyzyjny udział w działaniach opiekuńczych, wybiera z oferty istotne dla siebie propozycje, uczestniczy w kreowaniu oferty dla siebie

3 Aplikacja APSocial

Nowe technologie: Aplikacja dostępne usługi

Aplikacja odpowiada na potrzebę skoordynowania, scalenia rozproszonych usług opiekuńczych, z których korzysta osoba starsza, która ze względu na wiek i stan zdrowia wymaga opieki, ale jak najdłużej, do końca życia chce pozostać we własnym domu.

Aplikacja umożliwia śledzenie stanu zdrowia podopiecznego, umawianie i monitoring usług świadczonych osobie starszej.

Proponowane usługi pielęgnacyjne i wspierające poprzez aplikację:

- Transport - wizyty w instytucjach społecznych
- Higiena osobista
- Fryzjer
- Kosmetyka, manikiur, pedikiur, depilacja

Proponowane usługi opiekuńcze, specjalistyczne pielęgnacyjne i medyczne poprzez aplikację:

- Specjalistyczna opieka medyczna, pielęgniarstwo i konsultacje domowe
- Wsparcie dla osób leżących niechodzących z utrudnionym kontaktem
- rehabilitacja, fizjoterapia
- terapia zajęciowa i wsparcie psychologiczne
- wsparcie i szkolenia dla członków rodzin i opiekunów

Proponowane usługi wspierające codzienne czynności życiowe poprzez aplikację:

- zakup towarów i artykułów spożywczych
- wsparcie w przygotowaniu (deita) i podaniu posiłków, wsparcie podczas jedzenia
- Sprzątanie w domu (w tym także pranie / prasowanie, drobne naprawy itp.)

Inne usługi poprzez aplikację::

- wypełnianie czasu wolnego w tym rozmowa, czytanie, animacja społeczno-kulturalna
- asystentura i monitoring na spacerach
- Opieka nad zwierzętami

4 Aplikacja +Proximo

Nowe technologie: Aplikacja monitorująca stan zdrowia i podstawowe parametry zdrowotne osoby starszej (podopiecznego, pacjetna)

maisproximo.pt

Aplikacja pomaga w zbieraniu podczas monitorowania pacjentów danych pozwalających wykryć wczesne problemy oddechowe i inne powikłania. Pozwala to na stały kontakt z seniorem, który tylko doraźnie ma bezpośredni kontakt z pielęgniarką czy innym opiekunem. Dzięki aplikacji są oni informowani na bieżąco o sytuacjach wymagających interwencji.

Do wykorzystania przez rodziny i opiekunów nieformalnych w domach (np. osoby starszej mieszkającej samotnie), ale też w Domach Pomocy, sanatoriach, placówkach służby zdrowia.

Aplikacja wspiera system opieki nad osobami starszymi, który wykorzystuje inteligentne czujniki (zwane all-in-one, które mierzą obecność, temperaturę, wilgotność, jasność i mają czujnik podczerwieni PIR) oraz czujnik miernika mocy (do pomiaru zużycia energii elektrycznej) do ciągłego i inteligentnego zbierania zestawu zmienne przetwarzane w „mózgu" systemu. Produkt wykorzystuje algorytmy uczące się bez nadzoru maszyn, dzięki czemu system jest w stanie wykryć wzorce zachowań, w ramach których można świadczyć szeroki wachlarz usług.
Szanuje prywatność (nie nagrywa wideo ani dźwięku). Docelową populacją są osoby starsze i przewlekle chore, choć nie jest to ograniczone tylko do tego typu użytkowników.

5. Cafe Memoria – miejsce spotkań dla osób z problemami z pamięcią i ich rodzin.
cafememoria.pt
Ta dobra praktyka odpowiada na potrzebę tworzenia środowiska wsparcia dla osób dotkniętych problemami z pamięcią (Alzheimer, demencja, itp.).
Stworzone zostało lokalne nieformalne miejsce spotkań osób z problemami z pamięcią lub demencją, a także ich bliskich i opiekunów, w celu dzielenia się doświadczeniami i wzajemnego wsparcia, gdzie zapewnia się przyjazne, spokojne i bezpieczne środowisko oraz ułatwia interakcję między rówieśnikami. Uczestnicy spotkań otrzymują wsparcie emocjonalne, dostęp do aktualnych i przydatnych informacji. Zachęca się ich też do udziału w zabawnych i stymulujących zajęciach, przy wsparciu pracowników służby zdrowia lub specjalistów/animatorów działań społecznych.
Cafe Memoria ma charakter nieformalny. Jej misją jest udzielenie wsparcia w celu poprawienia jakości życia i redukcja izolacji społecznej osób z demencją i ich rodzin. A także uwrażliwienie społeczności na problematykę demencji.

6. Voluntariado de Proximidade **– czyli wolontariat „bliski domu".**
fea.pt/banco-voluntariado/2426-nucleos-de-voluntariado-deproximidade-de-evora
Projekt ten opiera się na praktyce wolontariatu w ujęciu terytorialnym, opartym na bliskość, zaufaniu i relacjach sąsiedzkich w celu zapewnienia wsparcia ludziom starszym i ich rodzinom, starając się udzielić odpowiedzi na problemy w domu i / lub w kontekście instytucjonalnym, które nie wymagają szczególnej interwencji o charakterze technicznym i / lub profesjonalnym.
Ta reakcja opiera się na współpracy między różnymi podmiotami publicznymi i pozarządowymi (wezwanie przez podmiot koordynujący), przy udziale doradców (wolontariuszy wskazanych i wybranych przez podmioty partnerskie), które usprawniają funkcjonowanie projektu kierując wolontariuszy w zależności od wymaganego wsparcia.
Grupą docelową lub odbiorcami wolontariatu w tym projekcie są osoby lub rodziny, które mają problemy natury osobistej i rodzinnej, na które nie ma odpowiedzi ze strony nieformalnej sieci solidarności (rodzina, przyjaciele ...) lub od usługodawców. Wśród nich są głównie osoby starsze osoby w izolacji, ale także rodziny z pozostającymi na utrzymaniu starszymi osobami starszymi, rodziny niepełne, między innymi rodziny z niesamodzielnymi osobami niepełnosprawnymi.
Projekt ma na celu stworzenie oddolnej bliskości, kooperacji między instytucjami pomocowymi. Stworzenie sieci współpracy, wymiany informacji i doświadczeń w sposób pozwalający lepiej wspierać osoby niesamodzielne.

7. Unidade de Apoio a Idosos da Casa do Povo de S. Martinho das Amoreiras

Dzienny i całodobowy dom pomocy i opieki

Celem przedsięwzięcia jest stworzenie centrum dziennego pobytu oraz mieszkań stałego pobytu dla osób starszych. Celem jest utrzymanie niezależności w funkcjonowaniu podopiecznych, organizacja im czasu, zapewnienie podstawowych usług opiekuńczo – rehabilitacyjnych.

Instytucja świadczy stałe usługi na rzecz osób starszych, w tym spersonalizowane leczenie i specjalna opieka dla osób przykutych do łóżka i półleżących. Osoby starsze mieszkają w 40 małych mieszkaniach, które dzięki umożliwieniu małych aranżacji i dekoracji przedmiotami należącymi do nich, zapewniają im poczucie podmiotowości, własnej wartości i autonomii.

8. FENPS- inteligentne wkładki

Nowe technologie: monitoring

FENPS to implementacja systemu monitoringu i systemu ostrzegania przed wczesnym upadkiem z wykorzystaniem inteligentnych wkładek, gdzie wykorzystując technologię NB-IoT, LoRaWAN, Sigfox czy 5G jest możliwe informowanie, czy użytkownik upadł lub triangulować jego lokalizację. To jest rozwiązanie, które pozwala zlokalizować osoby starsze, w sytuacji, w której chcemy wiedzieć, gdzie są i jaki jest stan ich zdrowia oraz kondycja. Aspekt innowacji: ta technologia wprowadza nowe podejście poprzez integrację urządzenia w samodzielnej wkładce, która działa bez użycia osób trzecich oraz sprzęt (smartfony, aparaty fotograficzne itp.). Ważną cechą jest to, że ma własne oprogramowanie do zarządzania danymi. Ten system jest przeznaczony dla osób starszych lub osoby z zaburzeniami poznawczymi, Dzięki tej technologii rodziny i opiekunowie otrzymują ostrzeżenia, które skracają czas reakcji w sytuacji awaryjnej.

9 Solutia Digital Health: Wirtualna opieka w domu

Nowe technologie: monitoring i wirtualny asystent

smartiotlabs.com

System opieki nad osobami starszymi, który wykorzystuje inteligentne czujniki. Wykorzystuje algorytmy uczące się bez nadzoru maszyny, jest to jedyne rozwiązanie, które oferuje prawdziwą wartość dla użytkowników w codziennych typowych zadaniach. Obserwuje i uczy się nawyków mieszkańców, oferując kilka proaktywnych i autonomicznych usług dostosowanych i przewidujących potrzeby odbiorcy. Poprzez użycie najnowocześniejszych algorytmów sztucznej inteligencji i wykorzystujące wszystkich danych oferowanych przez jego Super-Sensory, asystent „wyczuwa" dom, uczy się nawyków rodzinnych, i decyzji, jak postępować w oparciu o te konkretne nawyki każdej rodziny. Może oferować kilka usług związanych ze zdrowiem, oszczędzaniem energii, bezpieczeństwem lub komfortem za pośrednictwem własnego rynku usług domowych. Te umiejętności to wstępnie wyszkolona inteligencja dodawana do „mózgu" wirtualnego asystenta, korzystająca z tysięcy istniejących urządzeń na rynku. Jest:

- Łatwy w użyciu dla każdego, integruje się z Small Speakers i chatbotami.
- Łączy się z prawie każdym urządzeniem wykorzystującym standardy (ZigBee, Z-Wave, WiFi, Bluetooth)
- W pełni szanuje prywatność użytkowników, pracując nawet bez internetu
- łączność.

- Oferuje kilka usług w domu za cenę jednego produktu.

Załącznik nr 3

DOBRA PRAKTYKA – PARTNER Z POLSKI: KRĘGI WSPARCIA

REALIZACJA:

Model „Bezpieczna przyszłość osób z niepełnosprawnością intelektualną – testowanie modelu". Model realizowany w ramach projektu „Bezpieczna przyszłość Osób z niepełnosprawnością intelektualną – testowanie modelu" w ramach makroinnowacji Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Projekt realizowany w partnerstwie organizacji i instytucji ogólnopolskich: Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną (Lider) , Biura Obsługi Ruchu Inicjatyw Społecznych BORIS, Stowarzyszenia Tęcza oraz Uniwersytetu Warszawskiego.

Kontakt: Paweł Jordan, e-mail: pawelj@boris.org.pl

https://kregiwsparcia.pl/

Opis usługi (krótki opis na jakie potrzeby odpowiada usługa i dlaczego jest ważna)

Description of the service (a short description of the needs the service meets and why it is important)

ZAŁOŻENIA:

Rozwój kręgów wsparcia wokół osoby starszej, Planowanie skoncentrowane na osobie (PSNO)

Potrzebne jest stworzenie „szytego na miarę" zindywidualizowanego procesu wsparcia środowiskowego w oparciu o założenia Planowania skoncentrowanego na osobie. Głównym celem planowania jest dobre życie osoby starszej w społeczności lokalnej. Chodzi tu o dobrostan osoby, który wynika z jej potrzeb bytowych, podstawowych takich jak zabezpieczenie finansowe, mieszkaniowe, rehabilitacja i ochrona zdrowia jak również potrzeb wyższego rzędu jak: potrzeba kontaktu, przynależności, przydatności, rozwoju czy miłości.

Planowanie Skoncentrowane na Osobie jest procesem planowania i realizacji wsparcia dla osoby starszej uwzględniającym jej podmiotowość i poszanowanie jako niepowtarzalnej jednostki ludzkiej. Planowanie skupia się na stworzeniu wokół osoby indywidualnego planu wsparcia w oparciu o jej potrzeby i potencjały.

Proces planowania wykorzystuje zasoby środowiskowe zarówno ze sfery formalnej jak i nieformalnej łącząc je poprzez kręgi wsparcia. Rozwiązanie Kręgów Wsparcia zostało przetestowane w ramach projektu makroinnowacji, POWER, w projekcie „Bezpieczna Przyszłość osób z niepełnosprawnością

intelektualną", 2018-2021 (www.kregiwsparcia.pl). Ponieważ osoby starsze również wymagają wsparcia środowiskowego to doświadczenia tworzenia sieci społecznego wsparcia wokół osób z NI mają również zastosowanie do tej grupy.

Filary PSO

Osoba starsza jest podmiotem wsparcia i opieki. Każda osoba jest unikalną ludzką jednostką.

Proces planowania jest skoncentrowany na osobie. Kluczowe jest tu oparcie się na zasobach, możliwościach i potrzebach danej osoby. Wspieranie i wykorzystywanie zainteresowań, doświadczeń i historii, talentów w sposób doceniający i wzmacniający. Plan nie jest tworzony „dla", ale jest tworzony „z" osobą starszą.

Pozytywna komunikacja. Potrzeba dostosowania do osoby starszej komunikacji, która będzie wzmacniała pozytywnie i doceniająco tworzone wsparcie. Często osoby starsze mają poczucie niedocenienia przez otoczenia, co tworzy u nich poczucie osamotnienia i zniechęcenia do życia.

Potrzeba holistycznego widzenia wszystkich sfer życia czyli relacji rodzinnych i społecznych, stanu zdrowia, samodzielności w codziennych czynnościach, aktywności i rozwoju zainteresowań zarówno indywidualnie jak i w społeczności. Uwzględnianie zarówno aspektu sensu życia jak i codziennego funkcjonowania.

Partnerstwo w relacji. Włączenie osoby starszej w decydowanie co jest jej potrzebne do dobrego życia. Motywacja do pozytywnej zmiany, poszukiwanie sensu i ważnych dla osoby aspektów życia, które nadają kluczowe znaczenie dla holistycznego widzenia wsparcia.

Włączenie pozytywnych ludzi dookoła. Stworzenie sieci osób życzliwych (krąg wsparcia), które będą uczestniczyły w planowaniu oraz realizacji wsparcia.

Usługi środowiskowe dopasowane do osoby. Potrzeba dopasowania usług do konkretnej osoby zgodnie z jej potrzebami, możliwościami i zasobami. Ustalenie możliwości i zasobów środowiskowych oraz określenie celów i stworzenie planów wsparcia.

Łączenie sfery formalnej i nieformalnej. W planach wsparcia należy uwzględnić możliwości zapewnienia wsparcia ze strony usług publicznych tj. pracownik socjalny, opiekunka, zasiłki, usługi zdrowotne itp. oraz ze sfery nieformalnej: rodzina, przyjaciele, społeczność. Całość ma tworzyć duży krąg wsparcia danej osoby.

Sposób realizacji usługi (standard świadczenia z określeniem np. ilości godz. i form realizacji)

The method of providing the service (the standard of service, specifying e.g. the number of hours and forms of implementation)

Planowanie ma konkretne etapy, zaczynając od rozpoznania sytuacji osobistej, rodzinnej, kontekst społeczny, kluczowe potrzeby i wyznaczanie celów do realizacji, następnie monitoring i sprawdzenie rezultatów.

Praca odbywa się poprzez narzędzie Indywidualnego Planu Wsparcia Skoncentrowanego na Osobie (IPWSO)

Kluczowy jest specjalista ds. kręgów wsparcia który tworzy z każdą osobą IPWSO (osoba starsza może doprosić inne ważne dla niej osoby do planowania) oraz tworzy środowiskowy krąg wsparcia.

IPWSO zawiera kilka obszarów:

- Sytuacja osobista: co lubi robić, jakie ma zainteresowania, co jest dla niej / niego ważne w życiu.

- Rodzina. Czy ma rodzinę, gdzie, jaką, relacje z rodziną, czy rodzina jest włączona do wsparcia osoby, na jakich zasadach.

- Społeczność lokalna. Czy ma relacje w społeczności lokalnej, jakie, z kim. Na kim może polegać, stworzenie mapy relacji. Bierzemy pod uwagę relacje zarówno formalne jak i nieformalne.

- Potrzeby związane z różnymi aspektami życia:

- mieszkanie, warunki bytowe, (jakie są warunki do mieszkania, czy są potrzebne jakieś udogodnienia, zmiany)

- codzienne życie (zakupy, przygotowanie posiłków, higiena osobista)

- zasoby finansowe (czy zasoby finansowe są wystarczające do życia)

- rehabilitacja, ochrona zdrowia (czy jest potrzebna rehabilitacja i/ lub opieka zdrowotna, jaka?)

- relacje z rodziną (czy jest potrzeba utrzymywania i tworzenia relacji z rodziną?)

- relacje w społeczności (czy jest potrzeba utrzymywania i tworzenia relacji w społeczności?)

- Jakie są kluczowe obszary wsparcia? co jest potrzebne do dobrego życia? Główne cele na 6 miesięcy.

- Monitoring realizacji celów raz na miesiąc.

- Ewaluacja realizacji celów, ich korekta lub zmiana.

Kręgi Wsparcia wokół osoby starszej

Kluczowym narzędziem wsparcia jest stworzenie wokół osoby sieci wsparcia społecznego nazwanego Kręgiem wsparcia.

Są to osoby zarówno sfery nieformalnej: rodzina, sąsiedzi, znajomi ze społeczności oraz osoby ze sfery formalnej np. pracownik socjalny, pielęgniarka, lekarz. Są to konkretne osoby które mają wpływ na jakość życia w społeczności lokalnej.

Specjalista ds. kręgów wsparcia na pełnym etacie będzie obsługiwał około 20 osób w gminie tworząc dla każdej z nich Indywidualny Plan oraz Krąg Wsparcia. Przeciętnie ok. 8 godzin miesięcznie / na osobę starszą.

Kroki w tworzeniu usługi środowiskowej poprzez PSO i kręgi wsparcia

1 Uzyskanie zgody i akceptacja osoby starszej wejścia do systemu wspierania

2 Tworzenie profilu osoby starszej w oparciu o IPWSnO

3 Najważniejsze potrzeby związane z życiem codziennym

4 Wyznaczenie kluczowych celów do wsparcia i realizacji

5 Tworzenie kręgów wsparcia wokół osoby i jej potrzeb:

- Mapowanie ważnych ludzi dla osoby

- Mapowanie ważnych lokalnie osób, które wesprą w tworzeniu kręgu (autorytety)

- Wyznaczenie listy osób do kontaktu indywidualnego (ze sfery nieformalnej i formalnej)

- Rozmowy z poszczególnymi osobami w społeczności, rodzinie, w obszarze usług nt. uczestnictwa w kręgu wsparcia danej osoby starszej

- Utworzenie kręgu wsparcia, jasne zadania i relacje członków kręgu

6 Monitoring realizacji celów oraz działania kręgu wsparcia

Warunki świadczenia usługi (formalne i merytoryczne m.in. kompetencje osób prowadzących)

Conditions for the provision of the service (formal and substantive, including competences of the persons conducting)

Potrzebna będzie koordynacja usług i wsparcie ze strony władz gminy, która zapewni ścisłą współpracę w szczególności ze strony służb społecznych.

Specjalista ds. kręgów wsparcia musi dobrze znać zarówno sytuację osobistą jak również zasoby środowiskowe i gminne oraz uwarunkowania społeczne. Musi zostać przeszkolony z zakresu tworzenia Planu i Kręgów Wsparcia. Kluczowe są umiejętności społeczne i umiejętność tworzenia dobrych relacji. Konieczna jest ścisła współpraca z pracownikiem socjalnym.

Przy założeniu dołączenia pakietu Dobre Wsparcie również umiejętności obsługi aplikacji.

Wymogi techniczne świadczenia usługi.

Technical requirements for the provision of the service

Biuro, samochód, komputery, drukarki, umeblowanie, telefon,

Szacowany koszt usługi (prosimy o przedstawienie głównych kategorii kosztów w ramach usługi).

Estimated cost of the service (please provide the main cost categories for the service)

Tabela w ZAŁĄCZNIKU NR 3_5 BUDZETY USŁUG

Szacowana cena usługi (cena szacowana na osobę/godzinę/pakiet usług)

Estimated price of the service (price estimated per person / hour / package of services)

Koszty stałe miesięczne na osobę około 630 złotych (bez kosztów wstępnych i dodatkowych). Przy założeniu minimum 40 osób.

Ta kalkulacja nie uwzględnia usług specjalistycznych.

Ryzyka i sposób rozwiązania.

Risks and solutions

Ryzyko 1. Brak dodatkowych usług środowiskowych. Potrzebne będą dodatkowe środki na różne usługi specjalistyczne np. opiekuńcze czy też rehabilitacyjne.

Rozwiązanie: na etapie wstępnym należy to omówić z gminą.

Ryzyko 2. Brak danych i dynamiki procesu starzenia w gminie. Trudności w przekonaniu, że usługa środowiskowa jest potrzebna i się opłaca.

Rozwiązanie: Należy zebrać informację jaka jest aktualna sytuacja w gminie dotycząca dofinansowania pobytów osób starszych w DPS. Ile przeciętnie rocznie teraz trafia do DPS jakie to są koszty. Oraz jakie są przewidywane koszty w kolejnych latach w związku ze starzeniem się społeczeństwa. Należy utrzymywać i uzasadniać konieczność realizacji usługi jako inwestycji społecznej.

Ryzyko 3. Brak systemowej współpracy z ośrodkiem pomocy społecznej i pracownikami socjalnymi. Usługa środowiskowa jest traktowana jako konkurencja.

Rozwiązanie: Omówienie na początku z gminą konieczności współpracy. Prezentacja korzyści jako wsparcia pracy pracowników socjalnych. Omówienie na wejściu współpracy z zespołem ops.

Płatnik (kto płaci za usługę/źródło finansowania).

Payer (who pays for the service / financing source)

Gmina częściowo lub w całości

osoba częściowo/rodzina

Partnerzy (usługi uzupełniające oraz ich koszt).

Partners (complementary services and their cost)

Kluczowi partnerzy to Ośrodek Pomocy Społecznej i różne świadczenia opiekuńcze oraz Ośrodek Zdrowia. Należy również stworzyć lokalnie mapę zasobów instytucjonalnych, które świadczą różne usługi dla osób starszych np. organizacje pozarządowe, parafie, firmy.

ZAŁĄCZNIK NR 4

DOBRA PRAKTYKA – PARTNER Z POLSKI: DOBRE WSPARCIE

REALIZACJA:

Projekt „Region Dobrego Wsparcia” w zakresie wsparcia usług społecznych **Fundacji Nauka dla Środowiska.**

System Dobre Wsparcie dotyczący usług opiekuńczych to innowacyjne, uniwersalne rozwiązania zastosowane w systemie zostały docenione i nagrodzone przez Komisję Europejską tytułem RegioSTARS 2019, jako jeden z najlepszych projektów w Europie finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

kontakt: e mail: biuro@ndsfund.org

https://dobrewsparcie.org/

Opis usługi (krótki opis na jakie potrzeby odpowiada usługa i dlaczego jest ważna)

Description of the service (a short description of the needs the service meets and why it is important)

ZAŁOŻENIA:

Według danych z ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego 12,2% mieszkańców Polski posiadało ograniczone zdolności do wykonywania zwykłych czynności. Z badań Stanu zdrowia ludności w Polsce EHIS realizowanych przez GUS w 2018 r. wynika, że prawie 16% dorosłych co najmniej raz w tygodniu sprawowało długoterminową opiekę lub pomoc osobie niesamodzielnej. Z danych statystycznych wynika, że nie wszystkie osoby potrzebujące wsparcia znajdują się pod opieką Ośrodków Pomocy Społecznej i widnieją w systemie. Problem usług opiekuńczych narasta z roku na rok, głównie z powodu przemian demograficznych, a obecny stan epidemii uwidocznił wszystkie potrzeby wsparcia osób niesamodzielnych. Już w maju 2018 roku NIK wskazał, iż odsetek osób starszych objętych usługami opiekuńczymi wynosi tylko ok. 1% populacji powyżej 60 roku życia, bo gminy nie posiadały informacji o skali zapotrzebowania na takie usługi, a brak standaryzacji ograniczał współpracę z NGO, spółdzielniami socjalnymi oraz często powodował niską jakość świadczonych usług. Z badania przeprowadzonego przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych wynika, że w 2030r. ponad 53 proc. gospodarstw domowych w Polsce będzie prowadzonych przez "stare osoby, samotne". Potwierdza to konieczność budowania nieformalnych usług społecznych opartych na zasobach społeczności lokalnej jak np. pomoc sąsiedzka. Na takie wyzwania najskuteczniej odpowiadają lokalne organizacje społeczne. Takie są również oczekiwania społeczne, potwierdzone przez CBOS w 2018 roku „Pomoc społeczna w opinii Polaków. Komu i jak pomaga? wskazują, iż 39% respondentów oczekuje wsparcia od lokalnych NGO.

Sumując, w Polsce jest bardzo duża grupa odbiorców i niezagospodarowany rynek usług opiekuńczych oraz asystenckich. Samorządy będą pod coraz większą presją w spełnieniu wymagań mieszkańców

dotkniętych zmianą demograficzną i potrzebą wypełnienia ustawowych obowiązków. Jest też, potencjalnie duża grupa odbiorców indywidulanych, który mają zaufanie do podmiotów pozarządowych oraz oczekują oferty społecznej.

Uwaga:

a) należy zweryfikować konkretne dane dla danego regionu,

b) zweryfikować rynek potencjalnych klientów - osób indywidualnych

c) zweryfikować rynek zleceń samorządowych (poziom wsparcia, kwota zleceń, liczba osób objętych wsparciem w konfrontacji z ilością seniorów ogółem)

d) zweryfikować potencjalną konkurencję na lokalnym rynku

Sposób realizacji usługi (standard świadczenia z określeniem np. ilości godz. i form realizacji) The method of providing the service (the standard of service, specifying e.g. the number of hours and forms of implementation)

Usługi asystenckie mogą być świadczona przez:

a) asystenta osoby niepełnosprawnej (AON) – warunkiem zatrudnienia AON jest ukończone kształcenie w zawodzie asystenta osoby niepełnosprawnej zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia

w zawodach (Dz. U. poz. 184, z późn. zm.);

b) asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej (AOON) – warunkiem zatrudnienia kandydata jako AOON jest uzyskanie pozytywnej opinii psychologa na podstawie weryfikacji predyspozycji osobowościowych oraz kompetencji społecznych:

podstawowych: empatia, zrównoważenie emocjonalne, solidność, zaradność, cierpliwość, dyskrecja, odporność na stres, kultura osobista, motywacja do pracy;

pożądanych: umiejętność słuchania, umiejętność nawiązywania kontaktu z innymi, umiejętność zachowań asertywnych;

i. po uzyskaniu pozytywnej opinii psychologa, AOON mogą zostać kandydaci:

posiadający przynajmniej roczne doświadczenie w realizacji usług asystenckich, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste, wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego;

bez adekwatnego doświadczenia, którzy odbyli minimum 60-godzinne szkolenie asystenckie. Szkolenie składa się z minimum 20 godzin części teoretycznej z zakresu wiedzy ogólnej dotyczącej niepełnosprawności, udzielania pierwszej pomocy, pielęgnacji i obsługi sprzętu pomocniczego oraz z minimum 40 godzin części praktycznej w formie przyuczenia do pracy np. praktyki, wolontariat;

ii. wykształcenie zawodowe nie stanowi zasadniczego kryterium naboru kandydatów do pracy na stanowisku AOON.

Warunki świadczenia usługi (formalne i merytoryczne m.in. kompetencje osób prowadzących) Conditions for the provision of the service (formal and substantive, including competences of the persons conducting)

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być świadczona przez:

a) osobę, która posiada kwalifikacje do wykonywania jednego z zawodów: opiekun środowiskowy, AON, pielęgniarz, opiekun osoby starszej, opiekun medyczny, opiekun kwalifikowany w domu pomocy społecznej, a także ukończyła szkolenie

w zakresie udzielania pierwszej pomocy lub pomocy przedmedycznej;

b) osobę, która posiada doświadczenie w realizacji usług opiekuńczych, w tym zawodowe, wolontariackie lub osobiste wynikające z pełnienia roli opiekuna faktycznego i odbyła minimum 80-godzinne szkolenie z zakresu realizowanej usługi.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania mogą być świadczona przez osobę, która spełnia łącznie następujące warunki:

a) spełnia wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia

22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;

b) posiada zaświadczenie o ukończeniu szkolenia w zakresie udzielania pierwszej pomocy

lub pomocy przedmedycznej;

c) posiada zaświadczenie lekarskie stwierdzające brak przeciwwskazań do wykonywania pracy

w ramach świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania.

Sąsiedzkie usługi opiekuńcze mogą być świadczona przez osobę, która odbyła minimum

8-godzinne przygotowanie z zakresu realizacji usługi (np. przestrzegania zasad etycznych, zasad współżycia społecznego, dbałości o dobro osoby niesamodzielnej, w tym o jej mienie). Osobą świadczącą sąsiedzkie usługi opiekuńcze nie musi posiadać kwalifikacji wymaganych w usługach opiekuńczych, ale powinien być osobą zaufaną, zdolną do pracy na rzecz osoby niesamodzielnej i pozostającą w codziennym kontakcie z podopiecznym.

Wymogi techniczne świadczenia usługi

Wymagania wdrożeniowe DOBRE WSPRACIE:

A. Panel Zarządzania Dobra Opieka i Panel Zarządzania Dobry Sąsiad

1. Do korzystania z Panelu niezbędne jest posiadanie przez Użytkownika komputera lub innego Urządzenia końcowego z dostępem do sieci Internet, dowolnej przeglądarki internetowej z obsługą JavaScript oraz posiadania przez Użytkownika aktywnego konta poczty elektronicznej (e-mail).

B. Aplikacja mobilna Dobra Opieka, Aplikacja mobilna Dobry Sąsiad, Aplikacja Mobilna Dobre Wsparcie – Dobry Sygnał

1. Do korzystania z Aplikacji niezbędne jest spełnienie następujących wymagań technicznych:

a) wymagania dotyczące mobilnych Urządzeń końcowych: (i) system Android z minimalną wersją 5.0 Lollipop; (ii) prawidłowo działająca przeglądarka mobilna (iii) włączona transmisja danych lub wi-fi (połączenie z internetem);

b) poprawne użytkowanie którejkolwiek z wymienionych wyżej aplikacji wymaga stosowania się do minimalnych wymagań sprzętowych rekomendowanych przez producenta danej aplikacji;

c) do korzystania z wybranych Usług może być wymagana poprawnie działająca skrzynka pocztowa (adres e-mail);

d) Aplikacja może prezentować wybrane treści w formie powiadomień pojawiających się bezpośrednio na ekranie Urządzenia Końcowego (tzw. powiadomienia „push") – Użytkownik ma możliwość wyłączenia tych powiadomień w ustawieniach Aplikacji,

e) korzystanie z mechanizmów blokujących wyświetlanie reklam może powodować nieprawidłowe działanie Aplikacji lub może całkowicie uniemożliwić korzystanie z niej.

Możliwe jest dołączenie do oferty opasek monitorujących - Urządzenie mobilne działające w oparciu o karty SIM (miesięcznie: Internet – min. 1 GB, Telefon – minimum 100 min, SMS – minimum 300 sztuk) pozwalające na śledzenie bieżącej pozycji noszącej je osoby oraz posiadające przycisk SOS - uruchamiający specjalny alert oraz wysłanie specjalnego SMSa na zdefiniowane wcześniej numery alarmowe. Opaska powinna również zapewniać minimum: możliwość zdalnego pomiaru lokalizacji, pulsu, krokomierz, poziom naładowania baterii oraz być wyposażona w czujnik upadku.

1 sztuka opaski monitorującej to koszt = 400 zł brutto

1 sztuka karty SIM (miesięcznie: Internet – min. 1 GB, Telefon – minimum 100 min, SMS – minimum 300 sztuk) – to koszt ok. 8 zł brutto/miesiąc

TELECENTRUM NA SKALĘ POWIATU – SAMODZILENIE POROWADZONE

- W ramach CC możliwe będzie odbieranie połączeń przychodzących zarówno od podopiecznych (opaska) jak i od każdego kto będzie znał numer CC.

- Możliwa też będzie realizacja połączeń wychodzących na dowolny numer, ale też via interfejs graficzny można będzie się połączyć głosowo z opaską, która zgłasza jakiś rodzaj alarmu lub z każdą opaską z dowolnego powodu.

- Na ekranach umieszczonych na ścianie CC możemy prezentować dane sumaryczne z sytuacją podopiecznych, ale też dane szczegółowe konkretnych przypadków (aktualnie wyzwolone alerty).

- Ekrany naścienne pokazują aktualny status CC (ilość zalogowanych konsultantów, ilość zajętych konsultantów, ilość konsultantów w gotowości).

- Konsultanci odbierając połączenie od podopiecznego automatycznie dostaną wszelkie potrzebne dane na temat dzwoniącego/alertującego podopiecznego na ekran komputera.

- W przypadku zajętości wszystkich konsultantów połączenia przychodzące będą kierowane do kolejki. Możliwe w takiej sytuacji jest wyzwolenie alertu i powiadomienie przełożonych (telefon/SMS/E-mail).

- CC będzie nagrywało wszystkie rozmowy bez nagrywania pierwszych kilku sekund rozmowy w czasie, których odczytana będzie formuła informująca o nagraniu. Pytanie o zgodę na nagrywanie nie będzie dotyczyć użytkowników zarejestrowanych w systemie (podopiecznych). W takiej sytuacji nagrywanie będzie włączone od pierwszej sekundy.

- Dostęp do nagrań dla upoważnionych dostępny przez panel www.

- CC ma możliwość nadawania priorytetów rozmówcom. Wyższy priorytet dostanie dzwoniący z opaski. W skrajnej sytuacji możemy nawet przerwać połączenie o niższym priorytecie by zwolnić konsultanta dla osoby potrzebującej pomocy.

Callcenter dla 2 osób pracujących równocześnie. Do uruchomienia Callcenter potrzebne są:

- 2 Komputery specjalistyczne oprzyrządowanie 6000 PLN

- router DrayTek Vigor 2762ac 1100 PLN

- telewizor naścienny 1500 PLN

- 2x serwer Baza danych + aplikacja 5000 PLN

- 2x serwer/centrala. 5000 PLN

- 1x UPS (moc do dobrania) obwód zasilający urządzenia CC musi być

podłączony do UPS tak jak i wszystkie serwery oraz router.

Zaletą stosowanych rozwiązań jest fakt, że w 100% pracujemy na oprogramowaniu opensource, które sami konfigurujemy lub zmieniamy do wypracowanych wymagań. Skutkuje to pomniejszeniem kosztu całego projektu o ceny licencji, które w pewnych przypadkach mogą oscylować wokół 10 tyś za każdego użytkownika CallCenter.

Szacowany koszt usługi (prosimy o przedstawienie głównych kategorii kosztów w ramach usługi).

Estimated cost of the service (please provide the main cost categories for the service)

tabela w załaczniku

Szacowana cena usługi (cena szacowana na osobę/godzinę/pakiet usług)

Tabela w ZAŁĄCZNIKU NR 3_5 BUDZETY USŁUG

Płatnik (kto płaci za usługę/źródło finansowania)

Payer (who pays for the service / financing source)

- Klient indywidulany – osoba samotna
- Klient indywidulany – rodzina osoby wymagającej wsparcia
- Klient samorządowy – gmina, w zakresie minimalnym - dla wywiązania się ze zobowiązań ustawowych
- Klient korporacyjny – przyszłościowo – kooperacja z firmami ubezpieczeniowymi / funduszami / korporacjami oferującymi usługi opiekuńcze

Partnerzy (usługi uzupełniające oraz ich koszt)

Partners (complementary services and their cost)

- Transport osób niesamodzielnych
- Wyżywienie
- Niepubliczne przychodnie lekarskie
- Specjalistyczne usługi medyczne (np. protetyka) i pielęgnacyjne (np. podologia)
- Usługi wsparcia uaktywnienia w obszarze kultury i aktywności społecznej

ZAŁĄCZNIK NR 5

DOBRA PRAKTYKA – PARTNER Z POLSKI: MIESZKANIA CHRONIONE W KUTNIE

REALIZACJA:

Mieszkania chronione w Kutnie.

Miasto Kutno zapewnia 32 mieszkania chronione położone przy ul. Wyszyńskiego 11 w Kutnie, w tym 28 mieszkań jednopokojowych z aneksem kuchennym i łazienką oraz 4 mieszkania dwupokojowe z aneksem kuchennym i łazienką, stanowiące formę pomocy społecznej, o której mowa w art. 53 ust 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej

Realizator: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

kontakt: e mail: sekretariat@mops.kutno.pl

https://www.mops.kutno.pl/index.php?go=news&id=127

Opis usługi (krótki opis na jakie potrzeby odpowiada usługa i dlaczego jest ważna)

Description of the service (a short description of the needs the service meets and why it is important)

Mieszkania chronione w liczbie 32, skoncentrowane w dwóch pawilonach (w których 22 pełnią funkcję mieszkań treningowych oraz 10 - funkcję mieszkań wspieranych), jest formę pomocy społecznej, która jest bardzo atrakcyjna dla osób wymagających wsparcia w codziennych czynnościach, ponieważ łączy funkcję pobytu w samodzielnym mieszkaniu z funkcją terapeutyczną- opiekuńczą w ramach standardu mieszkań chronionych. Należy podkreślić, że powyższe przedsięwzięcie ukierunkowane jest na podniesienie jakości i standardu życia mieszkańców miasta Kutno, a w szczególności środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym w tym:

1. seniorów,

2. osób niepełnosprawnych intelektualnie,

3. osób z zaburzeniami psychicznymi,

4. rodzin przeżywających trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych,

5. osób doświadczających przemocy,

6. zdarzeń losowych,

7. interwencji kryzysowej.

Uzasadnieniem powyższego jest starzejące sie społeczeństwo naszego miasta, co potwierdza w demografii miasta Kutno, gdzie w ogólnej liczbie mieszkańców w 2019 r. - 43 911, 11 812 osób było w wieku poprodukcyjnym, co potwierdza wskaźnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku

poprodukcyknym na 1 osobę w wieku przedprodukcyjnym), który wzrasta sukcesywnie: w 2017 r. -1-1,67; w 2018 r. - 1-1.70; w 2019 r.. - 1-172.

Zakres rożnych form usług świadczonych w ramach zadań własnych gminy, w wyżej wskazywanych latach, ma tendencję wzrostową, bo: w 2017 r. - usłgi opiekuńcze nad chorym w domu realizowano dla 116 osób; w 2018 r. - dla 144 osób; w 2019 r. - dla 157 osób. Podobną tendencja występowała w specjalistycznych usługach opiekuńczych, gdzie realizowaliśmy w 15 rodzinach. Kolenja wzrostowa tendencja utrzymuje się w osobach, kierowanych i utrzymywanych przez gminę, do domów pomocy społecznej, tj. w 2017 r. - 90; w 2018 r. - 104; w 2019 r. - 109.

Należy także podkreślić wsparcie w Centrum Seniora, jako aktywizującą terapeutyczno-reitegracyjnego formę oddziaływania średnio dla 220 osób. Odpowiedzią na powyższe już w 2007 r. był projekt realizacji innowacyjnych programów terapeutycznych w mieszkaniach chronionych, by dłużej utrzymać osob w środowisku w oparciu o jej zasoby, tak własnej sprawczości w obrębie mieszkania jak i finansowe. Oferowane programy terapeutyczne osobom przebywającymw mieszkaniach chronionych przyczyniają się do:

1. budowania poczucia własnej wartości poprzez zdiagnozowania i budowanie predyspozycji osobowościowych osób potrzebujących wsparcia,

2. zwiększania akceptacji siebie,

3. podejmowania pozytywnej motywacji do zmian w sobie,

4. nabywania kompetencji poszukiwania pomocy w sytuacjach problemowych.

Sposób realizacji usługi (standard świadczenia z określeniem np. ilości godz. i form realizacji)

The method of providing the service (the standard of service, specifying e.g. the number of hours and forms of implementation)

Standardem na rzecz mieszkańców jest podejmowanie działań w zakresie:

1. prowadzenia treningów kompetencyjnych np. Samoobsługi, samodzielności życiowej, rozwijania kontaktów społecznych, zagospodarowanie czasu wolnego,

2. zajęć terapeutycznych indywidualnych i grupowych,

3. pielęgnacji i wsparcia procesie leczenia i prowadzenie działań prozdrowotnych,

4. spotkań tematycznych i okolicznościowych,

5. rozwijania więzi społecznych w ramach samopomocy sąsiedzkiej,

6.kształtowania właściwych postaw między społecznościami ludzi zdrowych, a osobami niepełnosprawnymi w celu przeciwdziałania izolacji wynikającej z niekorzystnych układów rodzinnych i środowiskowych.

Formy realizacji indywidualne i grupowe uwzględniające wsparcie terapeutyczne, psychologiczne, psychofizyczne i społeczne. Wymieniona wyżej kadra świadczy usługi 5 dni w tygodniu, po 8 godzin dziennie oraz w dni wolne od pracy 3 godziny dziennie, dla mieszkańca, któremu niezbędne są usługi pielęgnacyjno-gospodarcze (wcześniej zgłoszona i ustalona ich realizacja).

Wnioski/propozycje:

1. indywidualna i grupowa praca z mieszkańcem w deficytowych obszarach życia codziennego, np.:

- ustalenie zakresu możliwości własnych, przy radzeniu sobie w higienie osobistej, zakupach, przygotowaniu posiłków,

- załatwianiu spraw urzędowych, zdrowotnych, kulturalnych, towarzyskich na zewnątrz,

- odbudowywanie więzi rodzinnych, sąsiedzkich i innych,

- zasobów finansowych (gospodarowanie, pozyskiwanie ich),

- zabezpieczenie mieszkania bądź całodbowej opieki zgodnie z indywidualną potrzebą.

Warunki świadczenia usługi (formalne i merytoryczne m.in. kompetencje osób prowadzących)

Conditions for the provision of the service (formal and substantive, including competences of the persons conducting)

Formalny warunek- zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia z dnia 26.04.4.2018 r. oraz uchwały Rady Miasta Kutno z 2010 r. i inne wewnętrzne akty prawne (zarzadzenia, regulaminy dot. np. dot. zasad naboru i funkcjonowania mieszkań chronionych). Zakładane warunki świadczenia usługi:

1. mieszkania chronione są formą pomocy społecznej przygotowującą przebywające w nich pod opieką specjalistów osoby do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę,

2. mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku i integrację ze społecznością lokalną,

3. wsparcie w mieszkaniu chronionym może być przyznane osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje asysty w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą – w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy.

Kadra:

1. kierownik,

2. pracownik socjalny,

3. pielęgniarka,

4. terapeuta zajęciowy,

5. psycholog,

6. opiekun na potrzeby pielęgnacyjno-gospodarcze,

7. sprzataczka. Wymienione stanowiska spełniają wymagane wykształcenie specjalistyczne i doświadczenie zawodowe.

Wnioski/propozycje:

1. budowanie indywidalnego wsparcia z uwzględnieniem podmiotowości i posznowania osoby, rodziny w oparciu o wspólnie zbudowany i zaakceptowany plan wsparcia, z uwzglednieniem potrzeb i możliwości.

Szacowany koszt usługi (prosimy o przedstawienie głównych kategorii kosztów w ramach usługi).

Estimated cost of the service (please provide the main cost categories for the service)

Tabela w ZAŁĄCZNIKU NR 3_5 BUDZETY USŁUG

Na ponoszony przez gminę koszt usługi, składają się:

- ekwiwalenty i sprawy związane z bezpieczeństwem i higieną pracy;
- zakup materiałów i wyposażenia;
- zakup energii;
- zakup usług zdrowotnych;
- zakup usług pozostałych np. ochrona, wywóz nieczystości;
- opłaty z tytułu usług telekomunikacyjnych;
- podróże służbowe;
- Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych - 5 etatów;
- podatek od nieruchomości;
- koszty postępowania sądowego;
- szkolenia pracowników;
- dodatkowe wynagrodzenie roczne - 5 etatów;
- płace i pochodne - 5 etatów,

- dotacja roczna gminy, dla zarządcy budynku, tj. ZNM, jako rekompensata stawki czynszu za metr kwatwatrowy powierzchni mieszkania.

Łączny koszt poniesiony przez gminę w 2019 r. wyniósł 327.281, 99 zł, który należy pomniejszyć o wpływy z tytułu partcypacji mieszkańca w kosztach tj. 42.035,49zł., dla 42 osób/rodzin w których rzeczywista liczba osób wynosiła 49). Stworzona symulacja kosztów, na potrzeby porównania funkcjonowania 42 osób/ rodzin w mieszkania socjalnych, zabezpieczająca instytucjonalnie wyżej wymieniony katalog usług, wynosiłaby 516.220.60 zl., przy wpływie zwrotu do gminy 20.220.60zł.

Różnica w kosztach gminy na korzyść mieszkań chronionych wynosi rocznie 188.938,61zł.

Wnioski/propozycje:

1. Ta forma wsparcia, łącząca w sobie mieszane formy wsparcia(instytucjonalne/formalne i nieformalne/zasoboby ludzkie i możliwości w otoczeniu indywidualnej osoby/rodziny, jest tańsza dla gminy.

Szacowana cena usługi (cena szacowana na osobę/godzinę/pakiet usług)

Estimated price of the service (price estimated per person / hour / package of services)

Roczny, średni koszt ponoszony przez gmine, na przykładzie 2019 roku, na jednego mieszkańca wyniósł 6.700,00 zl.

Po stronie mieszkańca leżą koszty w obrębie ponoszenia wydatków za: 1. media (woda, co. energia, opłaty tv, wywóż śmieci) oraz odpatność za pobyt w mieszkaniu chronionym zgodnie z uchwałą Nr LIII/620?10 Rady Miasta Kutno z dnia 26.20.2010 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych w Kutnie. Na powyższy koszt, składają się, nakłady finansowe, wymienione w pkt. 4.

Wnioski/propozycje:

1/ jak w pkt.4. Ponadto kalkulacja w odrębnym arkuszu pt. "kalkulacja MCH" dla godziny jednej usługi w mieszkaniu chronionym.

Płatnik (kto płaci za usługę/źródło finansowania).

Payer (who pays for the service / financing source)

Płatnikiem powyższego zadania w całości jest gmina - Miasto Kutno, w ramach zadań własnych gminy, zgodnie z art. 17 ust.2, pkt. 4 w związku z art. 17 ust. 1, pkt.1 ustawy z dnia 12 03.2004 r. o pomocy społecznej.

Partnerzy (usługi uzupełniające oraz ich koszt).

Partners (complementary services and their cost)

W pracy terapeutycznej, szczególnie integracji ze społecznością lokalną, usługę uzupełniającą wnoszą takie podmioty: organizacje pozarządowe (np. Stowarzyszenie Diabetyków, Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku), instytucje kultury (np. Biblioteka Miejska, Muzeum Regionalne, KDK, CTMiT), oraz sąsiadujące w obrębie mieszkań chronionych ośrodki wsparcia takie jak. Świetlica "Rodzinka", Klub w Centrum Seniora czy Noclegownia. Powyższe usługi są bezkosztowe, realizowane o współpracę bądź wolontariat. W obrębie ochrony zdrowia, tj. potrzeby monitoringu, konsultacji i leczenia w tym także specjalistycznego, usługa realizowana jest w oparciu Narodowy Fundusz Zdrowia.

Wnioski/Propozycje:

1.Proponowane wsparcie instytucjonalne, skoncentrowane na indywidualnych potrzebach, jest najtańszą usługą dla klienta w skali miesiąca/roku.

Załącznik nr 3_5

Budżet – Dobre wsparcie

Analiza cen lokalnych usług opiekuńczych (poziom Powiatu)

Liczba pracowników - opiekunki (etaty)	5
Dzienny czas pracy (godz.), w tym	8
- realny czas dziennej pracy opiekuńczej (godziny)	6
- dojazdy (dziennie)	2
Liczba dni pracy miesięcznie	21

Koszty:

Wynagrodzenia pracowników	
Wartość wynagrodzenia brutto	2600
ZUS pracodawcy	533
Wartość łączna wynagrodzeń miesięcznie na osobę	3133
Liczba godzin pracy miesięcznie (średnio)	168
Godzina pracy pracownika na pełen etat	**18,65**

Koszty dojazdu pracowników	
Cena paliwa zł/l	4,5
Spalanie samochodu l/100km	8
Liczba km dojazdów dziennie na 1 osobę	30
Koszt dzienny paliwa (zł)	10,8
Koszt miesięczny paliwa (na osobę)	**334,8**

Stałe koszty stosowania narzędzi Dobrego Wsparcia	
Koszt miesięczny na pracownika (zł)	70

Wartość wynagrodzeń pracowników	15 665,00
Wartość kosztów dojazdu	1 674,00
Koszty stosowania Dobrego Wsparcia na osobę	350,00
Inne miesięczne koszyty działalności operacyjnej	**4 000,00**
Razem koszt miesięczny	**21 689,00**
Wartość pracy za godzinę	25,82

Liczba godzin pracy wszystkich pracowników miesięcznie	840
Liczba godzin realnej pracy opiekuńczej wszystkich pracowników	630
Wymagana liczba godzin projektowych miesięcznie na osobę podopieczną	62
Maksymalna liczba podopiecznych możliwych do obsłużenia	10

Maksymalna deklarowana liczba godzin dziennie	20
Ile chcę zarobić na godzinie? (zł)	15,00
Proponowana stawka w ofercie	40,82
Zarobek miesięczny	12 600,00
Zyskowność	36,7%

koszty jednorazowe (uwzględnić amortyzację)	
koszt opaski (24 miesiące) gwarancji - na odbiorcę	400
koszty komputera i oprogramowania biurowego	3500
koszty telefonu na pracownika	600
wyposażenie stanowiska pracy koordynatora (meble i inne)	1500
ew. rower elektryczny / skuter elektryczny - pracownik	6500
koszty szkoleń i przygotowania - na pracownik	1500

Inne miesięczne koszty działalności operacyjnej	**4 000**
1. Zużycie materiałów i energii	
- najem biura z opłatami bytowymi	1 200
- usługi serwisowe	250
- rezerwa na nieprzewidziane wydatki	250
- usługi księgowe i rodo	1 200
- nadzór techniczny i użytkowanie pojazdów	200
- pozostałe usługi (bankowe, pocztowe, itp.)	150
- reklama	500
- ubezpieczenia majątkowe	250

Budżet - mieszkania chronione

Analiza cen lokalnych usług dla MCH (poziom Powiatu)

Liczba pracowników - opiekunki (etaty)	5
Dzienny czas pracy (godz.), w tym	8
- realny czas dziennej pracy opiekuńczej (godziny)	6
- dojazdy (dziennie)	2
Liczba dni pracy miesięcznie	21

Koszty:

Wynagrodzenia pracowników

Wartość wynagrodzenia brutto	2800
ZUS pracodawcy	574
Wartość łączna wynagrodzeń miesięcznie na osobę	3374
Liczba godzin pracy miesięcznie (średnio)	168
Godzina pracy pracownika na pełen etat	**20,08**

Koszty dojazdu pracowników	
Cena paliwa zł/l	4,7
Spalanie samochodu l/100km	8
Liczba km dojazdów dziennie na 1 osobę	30
Koszt dzienny paliwa (zł)	11,28
Koszt miesięczny paliwa (na osobę)	**349,68**
Stałe koszty stosowania narzędzi MCH	
Koszt miesięczny na pracownika (zł)	70
Wartość wynagrodzeń pracowników	16 870,00
Wartość kosztów dojazdu	1 748,40
Koszty stosowania MCH na osobę	350
Inne miesięczne koszyty działalności operacyjnej	5 200,00
Razem koszt miesięczny	**24 168,40**
Wartość pracy za godzinę	28,77
Liczba godzin pracy wszystkich pracowników miesięcznie	840
Liczba godzin realnej pracy opiekuńczej wszystkich pracowników	630
Wymagana liczba godzin projektowych miesięcznie na osobę podopieczną	62
Maksymalna liczba podopiecznych możliwych do obsłużenia	10
Maksymalna deklarowana liczba godzin dziennie	20
Ile chcę zarobić na godzinie? (zł)	15
Proponowana stawka w ofercie	43,77
Zarobek miesięczny	12 600,00
Zyskowność	34,30%

koszty jednorazowe (uwzględnić amortyzację)	
koszt opaski (24 miesiące) gwarancji - na odbiorcę	400
koszty komputera i oprogramowania biurowego	3500
koszty telefonu na pracownika	600
wyposażenie stanowiska pracy koordynatora (meble i inne)	1500
ew. rower elektryczny / skuter elektryczny - pracownik	6500
koszty szkoleń i przygotowania - na pracownik	1500
	14000

Inne miesięczne koszty działalności operacyjnej	**5 200**
1. Zużycie materiałów i energii	
- najem biura z opłatami bytowymi	1 200
- usługi serwisowe	250
- rezerwa na nieprzewidziane wydatki	250
- usługi księgowe i rodo	1 200
- nadzór techniczny i użytkowanie pojazdów	200
- pozostałe usługi (bankowe, pocztowe, itp.)	150
- reklama	500
- ubezpieczenia majątkowe	250
-inne wydatki miesięczne	1 200

Budżet – Kręgi wsparcia

Koszty wejściowe na start	jednostka miary	koszt	ilość	całość
samochody	sztuka	30000	2	60000
komputery	sztuka	2500	3	7500
drukarki	sztuka	1000	1	1000
meble	zestaw	4000	1	4000
telefony	sztuka	1000	3	3000
				75500

Budzet na miesiąc pracy środowiskowej przyjmując założenia min. 40 osób objętych wsparciem	Jednostka miary	koszt	ilość	całość	
Koordynator 1/2 etatu	miesiąc	4000	1	4000	
Specjalista ds. Kregów	miesiąc	6500	1	6500	
Specjalista ds. Kręgów	miesiąc	6500	1	6500	
Księgowość	miesiąc	2000	1	2000	
Biuro	miesiąc	3000	1	3000	
Samochody	miesiąc / ryczałt	3000	1	3000	
Abonament telefony	miesiąc	200	1	200	
				25200	630

Załącznik nr 6

MODEL BIZNESOWY "OPIEKA I WSPARCIE" (opieka, profilaktyka i wsparcie osób starszych, ich rodzin i opiekunów na terenach wiejskich).

Punktem wyjścia do opracowania Modelu PS wsparcia osób starszych na terenach wiejskich była praca zespołu roboczego, doświadczenia portugalskie i hiszpańskie oraz diagnoza i analiza realizowanego wsparcia osób starszych w województwie łódzkim.

Wstępne założenia odnośnie Modelu to;

1. wartości humanistyczne,
2. trendy technologiczne,
3. warunki ekonomiczne.

Podmiotami, które łączą w sobie potencjał realizacji w/w założeń są podmioty ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstwa społeczne, które integrują w sobie działania ekonomiczne z oraz wartości humanistyczne, społeczne.

Zgodnie z definicją (Krajowy Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej) przedsiębiorstwem społecznym jest podmiot prowadzący działalność gospodarczą, spełniający kryteria małego lub średniego przedsiębiorstwa, działający jako wyodrębniona pod względem organizacyjnym i rachunkowym część organizacji obywatelskiej lub założony przez tę organizację, grupę osób bądź jednostkę samorządu terytorialnego w formie spółki lub spółdzielni, który:

- *realizuje cel społeczny poprzez zatrudnianie co najmniej 50% osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub 30% niepełnosprawnych, albo realizuje usługi społeczne użyteczności publicznej, przez co należy rozumieć usługi o charakterze socjalnym, edukacyjnym, kulturalnym, rozwoju lokalnego;*
- *nie dystrybuuje zysku lub nadwyżki bilansowej pomiędzy udziałowców, ale przeznacza go na wzmocnienie potencjału przedsiębiorstwa jako kapitał niepodzielny, oraz w określonej części na reintegrację zawodową i społeczną–w przypadku przedsiębiorstw o charakterze zatrudnieniowym, lub na działalność pożytku publicznego prowadzoną na rzecz społeczności lokalnej, w której działa przedsiębiorstwo;*
- *jest zarządzany na zasadach demokratycznych, albo co najmniej konsultacyjno-doradczych z udziałem pracowników i innych interesariuszy, zaś wynagrodzenia kadry zarządzającej są ograniczone limitami.*

Forma prawna PS, to zgodnie z definicją fundacja, stowarzyszenie, spółka non-profit oraz spółdzielnia osób fizycznych lub spółdzielnia osób prawnych. Forma prawna powinna wyniknąć z analizy zasobów i potencjału gminy.

Istotą proponowanego modelu usług opiekuńczych jest jak najdłuższe zatrzymanie osoby starszej w miejscu zamieszkania i jak najszersze zaspokojenie jego potrzeb, z uznaniem godności i szacunku dla niej, w efekcie poprawienie jej dobrostanu psychofizycznego.

Oferowana usługa będzie sprzedawana jednostkom samorządu terytorialnego jako **pakiety wsparcia i profilaktyki zdrowotnej dla osób starszych pn. OPIEKA I WSPARCIE.** Będzie to również przedmiotem animacji Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej, ze względu na nowość i innowacyjność pomysłu.

Wstępne założenia do modelu biznesowego dla tego przedsiębiorstwa to:

- usługa animacyjna jest integralną usługą w oferowanym pakiecie (nie można sprzedać pakietu usług, bez niej)
- minimalna sprzedaż pakietu jest na poziomie 5 pakietów
- odległość pomiędzy gminami to maks. 50 km

OPIS USŁUG PS

Warunki do realizacji tego działania będzie tworzyć usługa animacyjna, która jest integralną częścią pakietu usług. Polegać będzie na tworzeniu wokół osoby starszej, wymagającej wsparcia, kręgów osób i instytucji wspierających ją w samodzielnym, funkcjonowaniu w swoim mieszkaniu i otoczeniu. Będzie to wartość dodana do naszej oferty, która przełoży się w przyszłości na wzmocnienie społeczności lokalnej. Metodologię pracy animacyjnej oparto o **Kręgi Wsparcia**- szczegółowy opis w załączniku nr 3.

Poniżej opis usług:

1. Pakiet usług 1 PODSTAWOWY:

- **usługi animacyjne**
- **usługi opiekuńcze (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 120 godzin)**
- **usługi asystenckie (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 40 godzin/osoba)**

Usługa animacyjna jest świadczona na modelu Kręgów Wsparcia. Jest integralną częścią Pakietu zarówno podstawowego jak i Podstawowego +. Planowanie Skoncentrowane na Osobie ma konkretne etapy, zaczynając od rozpoznania sytuacji osobistej, rodzinnej, kontekstu społecznego, kluczowych potrzeb i wyznaczania celów do realizacji, następnie monitoring i sprawdzenie rezultatów. Praca odbywa się poprzez narzędzie Indywidualnego Planu Wsparcia Skoncentrowanego na Osobie (IPWSO). Kluczowy jest specjalista ds. kręgów wsparcia/animator który tworzy z każdą osobą IPWSO (osoba starsza może doprosić inne ważne dla niej osoby do planowania) oraz tworzy środowiskowy krąg wsparcia. IPWSO zawiera kilka obszarów:

- Sytuacja osobista: co lubi robić, jakie ma zainteresowania, co jest dla niej / niego ważne w życiu.
- Rodzina. Czy ma rodzinę, gdzie, jaką, relacje z rodziną, czy rodzina jest włączona do wsparcia osoby, na jakich zasadach.

- Społeczność lokalna. Czy ma relacje w społeczności lokalnej, jakie, z kim. Na kim może polegać, stworzenie mapy relacji. Bierzemy pod uwagę relacje zarówno formalne jak i nieformalne.
- Potrzeby związane z różnymi aspektami życia:
- Mieszkanie, warunki bytowe, (jakie są warunki do mieszkania, czy są potrzebne jakieś udogodnienia, zmiany)
- Codzienne życie (zakupy, przygotowanie posiłków, higiena osobista)
- Zasoby finansowe (czy zasoby finansowe są wystarczające do życia)
- Rehabilitacja, ochrona zdrowia (czy jest potrzebna rehabilitacja i/ lub opieka zdrowotna, jaka?)
- Relacje z rodziną (czy jest potrzeba utrzymywania i tworzenia relacji z rodziną?)
- Relacje w społeczności (czy jest potrzeba utrzymywania i tworzenia relacji w społeczności?)

Kluczowym narzędziem wsparcia jest stworzenie wokół osoby sieci wsparcia społecznego nazwanego Kręgiem Wsparcia. Są to osoby zarówno sfery nieformalnej: rodzina, sąsiedzi, znajomi ze społeczności oraz osoby ze sfery formalnej np. pracownik socjalny, pielęgniarka, lekarz. Specjalista ds. kręgów wsparcia/animator na pełnym etacie będzie obsługiwał około 25 osób w pakiecie tworząc dla każdej z nich Indywidualny Plan Wsparcie Skoncentrowany na Osobie oraz Krąg Wsparcia. Do zadań Specjalisty ds. kręgów wsparcia/animatora w bieżącej działalności będzie koordynowanie poszczególnych działań a także współpraca ze społecznością lokalną w celu realizacji „usług sąsiedzkich" oraz animacji innych form wsparcia dla osób starszych, np. kawiarenki pamięci, podtrzymywanie relacji społecznych i uczestnictwa osób starszych w życiu społ.- kulturalnym społeczności, organizacja wolontariatu lokalnego.

Usługa opiekuńcza- realizowana dla osób, które nie są w pełni samodzielne i które wymagają pomocy w codziennych czynnościach, typu umycie, przebranie, przygotowanie i podanie posiłku. Zakładamy, że wstępny Indywidualny Plan Wsparcia (IPW) określi, na jakim poziomie potrzebne jest wsparcie dla danej osoby oraz w ramach usługi animacyjnej i zbudowanego otoczenia wspierającego zostanie dostarczona usługa zgodnie z potrzebą osoby (z katalogu poszczególnych usług). Zakładamy, że osoby zatrudnione na stanowisku animatora będą miały również kompetencje w zakresie wykonywania podstawowych czynności opiekuńczych, typu sprzątanie, przygotowanie posiłku, przyniesienie opału, napalenie w piecu, zrobienie zakupów, itp. Do tego typu prac tworzona będzie również sieć samopomocy oparta na pomocy sąsiedzkiej i wolontariatu. Zakładamy, że w przypadku niektórych osób podopiecznych zakres tego wsparcia nie będzie wymagał zaangażowania profesjonalnych opiekunek/opiekunów medycznych. Elementem technologii będzie system wsparcia pn. Dobra Opieka/Dobre Wsparcie, tj. system monitoringu i zarządzania realizacją usług opiekuńczych dla podmiotów realizujących tę usługę (opis w załączniku).

Wg Standardu Usług Opiekuńczych – Sopot usługi opiekuńcze obejmują:

- pomoc w czynnościach gospodarczych i utrzymywaniu w czystości najbliższego otoczenia świadczeniobiorcy tj. pokoju, w którym przebywa, kuchni i pomieszczeń sanitarnych, z których korzysta. Okna myte są wyłącznie u osób samotnych, nie posiadających rodziny dwa razy w roku.
- pomoc w dokonywaniu zakupów w najbliższej okolicy i dostarczanie ich do domu.
- pomoc w realizacji recept .
- przyrządzanie posiłków zgodnie z zasadami dietetyki .

- dostarczanie gotowych posiłków.
- drobne przepierki .
- odnoszenie bielizny do pralni.
- pozostawianie posiłków na czas nieobecności opiekunki .
- w przypadku niesamodzielności pojenie i karmienie świadczeniobiorcy.
- mycie naczyń stołowych i kuchennych używanych przez podopiecznego.
- pomoc w ogrzewaniu mieszkania, przynoszenie węgla i palenie w piecu tylko u osób samotnie zamieszkujących.
- pomoc w regulowaniu rachunków i opłat .

Niektóre z tych czynności przyporządkowaliśmy do tzw. usług asystenckich(np. regulowanie rachunków i opłat). Niektóre mogą być zlecone w ramach tzw. usługi sąsiedzkiej lub wolontariatu, np. robienie zakupów. Całość realizowanych usług uzupełniona jest o system monitoringu w ramach systemu Dobre wsparcie – Moduły systemu Dobre Wsparcie.docx (załącznik nr 4). Podstawą do planowania i oferowania usług jest Indywidualny Plan Wsparcia Skoncentrowany na Osobie (IPWSO), który opracowuje animator wraz z najbliższym otoczeniem osoby starszej.

Założyliśmy, przy wstępnych kalkulacjach, że **Pakiet usług musi być sprzedany łącznie dla 5 gmin**. Liczba godzin usług opiekuńczych i asystenckich w 5 pakietach to 600 godzin (co wymaga zatrudnienia min. 5 osób). Biorąc pod uwagę model biznesowy (uwzględniający również usługę animacyjną) i planowane działania przyjęliśmy zatrudnienie 6 osób oraz koordynatora, przy czym animatorzy mogą również pełnić rolę asystentów lub w prostych czynnościach opiekunów.

Usługa asystencji realizowana dla osób, nie w pełni samodzielnych i które wymagają pomocy i wsparcia w zakresie załatwiania spraw typu: ustalanie wizyt lekarskich oraz towarzyszenie osobie starszej podczas wizyt, jeżeli zachodzi taka potrzeba; realizacja recept lekarskich; załatwianie spraw urzędowych lub towarzyszenie podczas wizyt w urzędach lub innych instytucjach i organizacjach; pomoc w czynnościach regulowania opłat; pomoc w organizacji czasu wolnego; zgłaszanie do naprawy urządzeń i instalacji domowych.

Łącznie dla 5 gmin liczba godzin usług asystenckich to 200 godzin na miesiąc. Biorąc pod uwagę, że część tych usług realizowana będzie przez sąsiadów, szacujemy, że konieczne będzie zatrudnienie min. 1 osoby, by realizowała tego rodzaju usługi (1 animator/opiekun).

Koszt pakietu podstawowego to 17 tys./mc., rocznie jest to kwota 204 tys. zł (jest to cena o połowę niższa niż koszt pobytu 11 osób w Domu Opieki (przykład Gmina Kluki, w: diagnoza).

2. **Pakiet usług PODSTAWOWY +** różni się liczbą godzin na osobę (opis usług powyżej):

- **usługi opiekuńcze- (1 gmina/min. 10 osób: wymiarze 280 godzin na miesiąc)**
- **usługi asystenckie- (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 120 godzin na miesiąc)**
- **usługa animacyjna**

Zakładając, że na terenie gminy będą przebywać osoby, które wymagają większej liczby godzin, będzie możliwe zakupienie tych godzin. Kalkulacja ceny dla JST będzie wykonywana indywidualnie.

Założeniem modelu biznesowego jest sprzedaż pakietów usług w „paczkach" dla 5 gmin łącznie, gdzie odległość między nimi nie przekracza 50 km. Taki model biznesowy zapewnia stałe finansowanie i mimo dużych kosztów np. stałych ale i zmiennych, np. koszty dojazdu, daje możliwość utrzymania przedsiębiorstwa.

Ze względu na konieczność dywersyfikacji źródeł przychodów planujemy by PS realizował również usługi dla osób fizycznych – tj. bezpośrednio do osób starszych oraz ich rodzin, które szukają tego rodzaju wsparcia dla swoich rodziców czy dziadków. Dzięki tego rodzaju usługom możemy stopniowo dywersyfikować źródła przychodów i rozwijać inne obszary biznesowe.

Są to:

Usługa opiekuńcza dla osób indywidualnych- realizowana w taki sam sposób, jak opisany wyżej. Zakładamy na początku sprzedaż tego typu usług na poziomie 10 os./mies. Cena pojedynczej wizyty przy założeniu 3 wizyt na tydzień to 40 zł. Zakładamy cenę za "wizytę", ze względu na dopasowanie czasu obecności u osoby do jej potrzeb. Ze względu na stały monitoring tych usług w oparciu o Dobre Wsparcie, możliwe będzie sprawdzenie stanu zaspokojenia potrzeby danej osoby.

Usługa monitoringu: zbudowana w oparciu o system opasek monitorujących- polegać będzie na zakupie urządzenia monitorującego dla osoby fizycznej i włączenie jej w system monitoringu obsługujący PS. Planujemy, że tutaj zysk możliwy będzie do osiągnięcia na sprzedaży opasek i stałym abonamencie + dodatkowo płatnych usługach dodatkowych, gdy będzie to potrzebne. Na początku zakładamy sprzedaż na poziomie 10 osób/mies.

Wynajem sprzętu rehabilitacyjnego (drobnego, balkoniki, kule, laski): usługa również skierowana do osób fizycznych, które znalazły się w sytuacji przejściowego ograniczenia samodzielności. Można założyć, że na terenie 5 gmin (z możliwością poszerzenia terenu) możemy na początku wynajmować sprzęt na poziomie 10 szt./mc

Wynajem łóżek rehabilitacyjnych- jw. zakładamy wynajem na poziomie 2 szt./mc w cenie 100 zł/mc.

Sprzedaż opasek monitorujących- umożliwiają bieżące monitorowanie stanu osoby podopiecznej i reagowanie na sytuacje wymagające interwencji. Przychód zapewni marża na sprzedaży zakupionych od dostawcy opasek.

Model biznesowy został opracowany dla gmin z terenu Powiatu Radomszczańskiego oraz Bełchatowskiego. Z diagnozy wynika, że są to miejscowości odległe o maksymalnie 50 km. Najmniej liczne gminy, to 4-5 tysięcy mieszkańców (Dobryszyce, Lgota Wielka). Ze statystyk wynika, że ok 20% mieszkańców to osoby 60+. Jest ich więc, nawet w małych gminach 800-1000 osób. Szacując, że tylko co setny 60+ wymaga opieki, daje nam to potencjalne zapotrzebowanie na poziomie 10 osób w gminie. Jeśli w Gminie zapotrzebowanie okaże się większe, to gmina może zakupić wielokrotność pakietu lub poprzez zwiększenie ceny zwiększyć liczbę osób w pakiecie (negocjacje na poziomie gminy). Szacujemy, że każdy wzrost liczby pakietów ponad 5 będzie wymagał zatrudnienia kolejnych osób (np. trzech). W przypadku większego zainteresowania w odleglejszych miejscach konieczna będzie multiplikacja przedsiębiorstwa (filie lub niezależne podmioty).

Kalkulacja cen

NAZWA USŁUGI/PRODUKTU	JEDNOSTKA	CENA (zł)
Pakiet 1- **PODSTAWOWY** (pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 3 godziny dla osoby/tydzień+ 1 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 120 godzin u. opiek.; 40 godzin u. asystenckiej)	pakiet	17 000
Pakiet 2- **"PODSTAWOWY +"** ((pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 6 godzin dla osoby/tydzień+ 3 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 280 godzin u. opiek.; 120 godzin u. asystenckiej)	pakiet	25 000
usługa opiekuńcza - osoby indywidualne- ryczałt- stawka za wizytę (umycie, nakarmienie, przebranie, itp..)	wizyta	40
usługa monitoringu: opaska, monitoring i dodatkowo płatne- interwencje wymagające dodatkowych kosztów- ABONAMENT + INTERWENCJE	miesiąc/osoba	450
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- wózki, kule, itp..	sztuka/miesiąc	20
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- łóżka rehabilitacyjne	sztuka/miesiąc	100
sprzedaż opasek (zakup karty sim i urządzenie - klient)	sztuka/miesiąc	400

*ceny określono na podstawie oszacowania kosztów stałych i zmiennych oraz w przypadku oferty dla osób indywidualnych na podstawie cen rynkowych.

KLIENCI USŁUG PROFILAKTYKI I WSPARCIA OSÓB STARSZYCH I SPRZEDAŻ

Klientem na pakiety usług opisanego przedsiębiorstwa społecznego są jednostki samorządu terytorialnego, **gminy wiejskie i miejsko- wiejskie**. Obecnie w większości gmin wiejskich i miejsko wiejskich opisane usługi nie są realizowane, są realizowane w niewielkim zakresie lub osoby z problemami w codziennym funkcjonowaniu są umieszczane w placówkach całodziennego pobytu (szczegółowa diagnoza w opisie Modelu). Analiza wskazała, że każda z gmin wydatkowała z budżetu środki na obejmowanie opieką DPS-ów swoich mieszkańców, przy czym wysokość kosztów utrzymania osoby w DPS wynosiła ponad **4000 zł miesięcznie** (dane za 2019 rok). Jak zatem łatwo policzyć roczny koszt utrzymania osoby w DPS, to 48 tysięcy złotych. Porównanie kwot przeznaczonych przez Gminę Kluki wskazuje, że na usługi opiekuńcze przeznaczono **13.992,02** zł, zaś na utrzymanie mieszkańców w Domu Pomocy Społecznej za okres 12 miesięcy 2019 roku wyniosły 433.573,67 zł – za 11 osób. To porównanie wskazuje na znaczne możliwości obniżenia kosztów dla gmin w przypadku zwiększenia dostępności usług opiekuńczych i wydłużenia możliwości samodzielnego i wspomaganego funkcjonowania osoby w miejscu zamieszkania.

Istotą proponowanego modelu usług opiekuńczych jest jak najdłuższe zatrzymanie osoby starszej w miejscu zamieszkania i jak najszersze zaspokojenie jego potrzeb, z uznaniem godności i szacunku dla niej, w efekcie poprawienie jej dobrostanu psychofizycznego.

Proponowane pakiety usług adresowane są do osób starszych (slow go), które z jakichś powodów-choroby, niepełnosprawności częściowo utraciły samodzielność. Celem oferowanych usług jest to, by osoby te mogły wrócić do aktywności, lub utrzymały bieżącą aktywność jak najdłużej we własnym otoczeniu. Zakładamy, że ten czynnik będzie **korzyścią dla gminy**, dla której ponoszenie kosztów związanych z umieszczeniem osoby w DPS jest ogromne i kilkukrotnie większe niż zlecenie tych usług lokalnemu PS. Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są aż czterokrotnie tańsze od usług stacjonarnych, przez co dają możliwość objęcia nimi większej liczby osób potrzebujących, nie są też ograniczone możliwościami lokalowymi samorządu lokalnego.

Przy włączeniu usług animacyjnych i sąsiedzkich poprawi się również współpraca i relacje sąsiedzkie w gminie a także wzrośnie akceptacja dla samopomocy i samoorganizacji, co przy wzroście liczby osób wymagających wsparcia jest efektem, bez którego nie będzie możliwe zadbanie o te osoby na godnym poziomie.

Ze względu system **Dobra Opieka/Dobre Wsparcie** gmina ma możliwość monitorowania jakości realizowanych usług, co zwiększa zaufanie i stopień posiadanej kontroli. Dodatkowo włączone usługi animacyjne przyniosą efekty w postaci zwiększenia kapitału społecznego w gminie, co w efekcie przełoży się na poprawienie jakości życia, poprzez zwiększenie kontaktów i sieci społecznych.

Obecnie gminy zlecają realizację usług opiekuńczych w ramach zadań związanych z pomocą społeczną (art.50 Dz.U.2020.0.1876 t.j. - Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej). Rada Gminy podejmuje uchwałę o wysokości stawek godzinowych tych usług, określając jednocześnie wysokość dofinansowania z budżetu gminy i kategorie osób, którym to dofinansowanie przysługuje.

Pabianice (30 zł): http://dziennik.lodzkie.eu/eli/POL_WOJ_LD/2020/1710/ogl/pol/pdf

gm. Bolimów (21 zł) : http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2021/99/akt.pdf

gm. Zgierz (23,60zł): file:///C:/Users/mmirys/AppData/Local/Temp/sesja_xxix_2020_projekt_uchwaly_10_3.pdf

gm. Regnów(20zł): https://www.bip.ugregnow.pl/plik,2593,uchwala-nr-xi-66-19-rady-gminy-regnow-z-dnia-29-listopada-2019r-zmieniajaca-uchwale-w-sprawie-okreslenia-szczegolowych-warunkow-przyznawania-i-odplatnosci-za-uslugi-opiekuncze-i-specjalistyczne-uslugi-opiekuncze-z-wylaczeniem.pdf

Ze względu na przyjęte założenia i wstępne kalkulacje koszt godziny usług w ramach pakietu wynosi 106,00 zł. Z naszego rozeznania wysokości stawek w gminach (określone w uchwałach) wahają się między 20,00 a 35,00 zł. W takiej sytuacji sprzedaż oferowanego produktu w proponowanym kształcie nie jest możliwa. Konieczne jest pilotażowe wdrożenie proponowanego Modelu, oraz doprecyzowanie jego działania.

Proponujemy następujące rozwiązania:

1. Zachęcenie jst do poszukiwania rozwiązań problemu związanego ze starzeniem się społeczeństwa- realizacja oferowanych usług finansowana ze źródeł zewnętrznych, pilotażowo.
2. Lobbowanie (zarówno wśród osób decyzyjnych- wójtów, burmistrzów, jak i radnych, którzy będą musieli się zgodzić na proponowane rozwiązania) za przyjęciem do realizacji i finansowania oferowanych usług w ramach **Programu Specjalnego**, finansowanego np. ze środków na profilaktykę zdrowotną lub ochronę zdrowia (szczegółowe informacje w załączniku nr 7) oraz zlecanie zamówienia z uwzględnieniem klauzul społecznych. Sposób taki pozwoli na sprzedaż usług nie wpisując ich bezpośrednio w usługi opiekuńcze, których ceny są w gminach na bardzo niskich poziomach.
3. Oferowanie korzyści ekonomicznych, społecznych i technologicznych (w zestawieniu z kosztami utrzymania osób starszych w Domach Pomocy Społecznej).
4. **Należy utrzymywać i uzasadniać konieczność realizacji usługi jako inwestycji społecznej.**

Jednostki samorządu terytorialnego są klientem wymagającym i trudnym. Animacja (OWES), w pierwszej kolejności, potem sprzedaż (PS) powinna opierać się na przedstawieniu korzyści głównie ekonomicznych (porównanie kosztu utrzymania osoby starszej w domu pomocy społecznej w przeciwieństwie do kosztu zaopiekowania się nią i wsparcie jej w domu. Warunkiem, który może pomóc w rozmowach z jst jest **wymóg deinstytucjonalizacji** usług opiekuńczych oraz poszukiwanie nowych form, wspartych technologią, by narastający problem związany ze starzeniem się społeczeństwa rozwiązać. Wraz z wymaganiami dotyczącymi deinstytucjonalizacji zwiększy się dostępność środków pozagminnych na uruchomienie tego typu usług. Animator OWES powinien mieć orientację odnośnie źródeł finansowania podobnych działań i oferować wsparcie w przygotowaniu wniosku i zaplanowaniu działań. Najlepszym argumentem byłoby powołanie przedsiębiorstwa i realizacja usług pilotażowo, w celu pokazania korzyści i oszczędności. Podmiotem, który mógłby uruchomić opisane usługi może być działająca na terenie organizacja (fundacja lub stowarzyszenie), która w swojej misji ma wsparcie osób starszych. JST może zachować kontrolę nad PS poprzez utworzenie spółdzielni osób prawnych (z organizacją lub inną gminą). Takie rozwiązanie może wzmocnić

chęć podjęcia działań w obszarze wskazanych usług. Z naszych doświadczeń wynika, że takie rozwiązanie jest najkorzystniejsze.

Obecnie w fazie konsultacji jest ustawa o przedsiębiorczości społecznej, która określi warunki i miejsce przedsiębiorstw społecznych w systemie, m.in. zlecania usług społecznych tym podmiotom, wzmacniając je w tym obszarze.

Sprzedaż powinna odbywać się bezpośrednio, w trakcie rozmów z osobami decyzyjnymi, z przedstawieniem wyliczeń i sposobu realizacji usługi. Promocja i informacja powinna odbywać się również przy wsparciu OWES, poprzez seminaria, konferencje i pokazywanie korzyści proponowanych usług. Kanałem informacji i promocji musi być również strona internetowa, foldery z opisem usług, podkreślające eksperckość i profesjonalizm.

WIELOWARIANTOWOŚĆ

W planowanym przedsięwzięciu PS może rozwijać nowe usługi, np. usługi remontowe- pomoc w przystosowaniu mieszkania osoby starszej do jej potrzeb z uwzględnieniem jej ograniczeń, drobne usługi remontowe i usługi tzw. „złotej rączki", usługa wytchnieniowa, poradnictwo dietetyczne, itp.. W przypadku zainteresowania, PS może uzupełnić swoją ofertę o usługę opiekuńczą z zamieszkaniem lub całodobową (w domu). W przypadku dobrej współpracy interesariuszy (JST) i dostępności środków finansowych PS może również przystąpić do partnerstwa publiczno- prywatnego z realizacją usługi zarządzania opieką i funkcjonowania mieszkań wspomaganych i/lub chronionych, opisanych w (załączniku nr 5).

KONKURENCJA NA RYNKU

Rynek usług opiekuńczych jest bardzo trudnym rynkiem, ze względu na szarą i czarną strefę usług. Szukając firm, które takie usługi oferują trafialiśmy wyłącznie na strony dużych firm oferujących takie usługi na terenie całego kraju. Jest 5 grup konkurentów:

1. firmy ogólnopolskie: np. https://domyopieki.pl/prezentacja/dom-sw-barbary,2042138.html

- Dom Św. Barbary w Kleszczowie- oferuje również usługi opiekuńcze w domu, brak informacji o cenach. https://www.domyseniora.pl/kleszczow_2,apartamenty_senioralne.html
- https://servitum.pl/cennik/ Firma oferuje usługę pakietowo w rozliczeniu miesięcznym (od 600 zł- 3 wizyty tygodniowo- 12 wizyt/mies.- 50 zł/wizyta). Na terenie dużych miast dojazd gratis. Każda oferta wyceniana jest indywidualnie. Lista usług jest ustalana wspólnie z rodziną na podstawie informacji zebranych przez pielęgniarkę w trakcie pierwszej wizyty w domu Podopiecznego. Pierwsza wizyta jest GRATIS.
- Centrum Opieki Seniora https://uslugiopiekunczewdomu.pl/ Firma nie podaje oferty cenowej. Podmiot oferuje opiekę godzinową, dzienną i z zamieszkaniem.
- Opieka LUX http://opiekalux.pl/opieka-nad-osobami-starszymi-5/ Firma prowadzi rekrutację i nabór opiekunek dla osób zainteresowanych zatrudnieniem takiej osoby, na terenie całego kraju. Głównie są to opiekunki z terenu Białorusi i Ukrainy. Brak oferty cenowej.

- Be To Care http://www.betecare.pl/cennik/- Firma oferuje opiekę godzinową, dzienną, całodobową z zamieszkaniem, świąteczną i doraźną. (cena od 18 zł/godz.)
- Good Care: https://www.goodcare.com.pl/oferta - szeroka oferta usług, elastyczna, opieka z zamieszkaniem, godzinowa, drobne usługi remontowe, transport, zakupy, szkolenia dla osób opiekujących się osobą starszą. Na stronie firma zamieszcza opinie i rekomendacje klientów. Angażuje się w działania Miasta Łodzi na rzecz seniorów. Nie ma oferty cenowej na stronie.
- Szubert- Med: https://szubert-med.pl/opieka/opieka-godzinowa . Strona firmy zawiera dużo informacji, podana jest oferta cenowa, firma ma szeroki zakres usług- opieka godzinowa, opieka z zamieszkaniem, transport medyczny, wynajem sprzętu i wyposażenia rehabilitacyjnego oraz rehabilitację i lekarzy. Jest to propozycja, która naszym zdaniem jest najbliżej oferty i modelu biznesowego opisanego przedsiębiorstwa. Opieka godzinowa skonstruowana jest tak, że w miarę wzrostu liczby godzin na miesiąc cena za godzinę spada (2 godziny na dobę przez 20 dni w miesiącu- 1000 zł- 25 zł/godzina; przy 8 godzinach stawka godzinowa wynosi- 20 zł). Wynajem łóżek i sprzętu z dowozem płatnym poza Łódź- 50 zł + 1,5 zł/km.
- Polskie Centrum Opieki Domowej: https://pcod.pl/cennik-2/ : firma ogólnopolska, szeroki zakres usług- cena wizyty usługi opiekuńczej 25-35 zł, indywidualnie wyceniana.

2. Małe jednoosobowe firmy lokalne: np. https://www.gleauty.com/PL/Zgierz-gmina/409532319406900/Vigor-Med . Opierają się głównie na poleceniach, nie mają strony internetowej. Obecne są również na Facebooku.

3. Organizacje pozarządowe- głównie kościelne: prowadzą własne domy opieki, korzystają z dotacji jednostek samorządu oraz z opłat osób indywidualnych.

4. Opiekunki- osoby pracujące na „czarno". Trudno znaleźć informacje na ten temat w internecie. Takie osoby ogłaszają się na OLXie, Gumtree i innych tego typu portalach, które oferują usługę pośredniczenia między klientem i osobą szukającą tego typu pracy lub też są polecane przez klientów: https://www.opiekaseniora.pl/?gclid=Cj0KCQjw--GFBhDeARIsACH_kdauM2WcSIHdmdG6d_CibOeycQ2Yt4YSFKfgstC5ZJYF5HJttO2mJcEaAtiZEALw_wcB

5. Opiekunki środowiskowe zatrudniane przez OPSy http://www.cennik-uslug.pl/aktualnosci/190-o-cenach-uslug-opiekunek . Wynagrodzenie opiekunki zależy od kilku podstawowych czynników – rejonu kraju, posiadanych umiejętności, doświadczenia i kompetencji, pory dnia lub nocy oraz tego, czy osoba starsza lub niepełnosprawna jest w stanie chodzić. Opieka nocna nad osobą chodzącą kosztuje od poniedziałku do piątku od 13 do 16 zł za godzinę, a w weekendy i święta od 15 do 20 zł. Koszt opieki nocnej nad osobą leżącą jest nieco wyższy. Za opiekę dzienną od poniedziałku do piątku trzeba zapłacić od 13 do 15 zł za godzinę, a w weekendy i święta od 15 do nawet 21 zł. Koszt opieki nocnej od poniedziałku do piątku waha się w granicach 15-23 zł za godzinę, a w weekendy i święta wynosi od 17 do 25 zł za godzinę. W dni powszednie wynosi od 32 do 45 zł za godzinę, zaś w weekendy i święta 50-60 zł. Całodobowa, ale dorywcza opieka nad ciężko chorym seniorem to wydatek od 200 do 350 zł za dobę. Zarobki opiekuna osoby starszej przedstawiamy na podstawie 20 tys. ogłoszeń internetowych w zamieszczonych na polskich stronach. W artykule za wynagrodzenie uznajemy kwotę za godzinę pracy zamieszczoną w ogłoszeniach. Można założyć, że kwoty te stanowią przybliżone wartości jakie są

otrzymywane przez autorów ogłoszeń. Pensja jest ustalana indywidualnie z pracodawcą czy opiekunem prawnym starszej osoby. Średnie godzinowe zarobki dla całej Polski w podziale na płeć, wynoszą 17,4 zł/godz. dla kobiet i 18,3 zł/godz. netto dla mężczyzn. Również prawo jazdy znacząco podnosi wynagrodzenie opiekuna.

Podsumowując rynek usług opiekuńczych jest bardzo zróżnicowanym i wymagającym rynkiem, ze względu na trudność realnej oceny poziomu cen za te usługi (brak informacji na stronach, uzgadnianie cen indywidualnie oraz dosyć duży rynek usług oferowanych w czarnej lub szarej strefie.

Na tle przeanalizowanych ofert oferta PS kompleksowej, opartej na animacji usługi wsparcia i opieki jest ofertą niszową i jako taka wymaga precyzyjnego dotarcia do klienta i oferowania wartości w sposób niestandardowy. Oferta ta wyróżnia się zindywidualizowanym i kompleksowym podejściem do osoby starszej, wspierając ją w miejscu zamieszkania, w usługach od dostosowania mieszkania, po zabezpieczenie kontaktów społecznych i miejsca w społeczności. Angażuje również innych mieszkańców do pomocy i współpracy przy realizowaniu tego wsparcia. Włączenie do tego procesu nowych technologii (System Dobre Wsparcie) z jednej strony podnosi efektywność i jakość oferowanej usługi z drugiej buduje zaufanie ze strony klienta (JST). Jest ofertą niszową ale również droższą, dlatego wymaga poszukania rozwiązań do wdrożenia jej na terenach wiejskich.

ANALIZA SWOT PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE	
MOCNE STRONY	**SŁABE STRONY**
kompleksowość wsparcia	trudności kadrowe
niższe ceny opieki niż w DDP i DPS	problemy z pracownikami
system monitoringu usług i odbiorców	brak wyspecjalizowanej kadry
wysoka efektywność systemu monitorującego	stosunkowo wysoka cena
wiedza na temat potrzeb końcowych odbiorców	
wysoka organizacja zarządzania zaspokajaniem potrzeb	
UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE	
SZANSE	**ZAGROŻENIA**

deinstytucjonalizacja	brak środków w budżecie gminy
pojawienie się mechanizmów deinstytucjonalizacyjnych	"szara" i "czarna" strefa usług
zwiększająca się liczba osób starszych wymagających wsparcia	niechęć sąsiadów do włączenia się
zmieniające się trendy w myśleniu o usługach społecznych	niewydolność systemu usług publicznych
doświadczenia wolontariatu międzypokoleniowego	specyfika lokalna- nieprzychylność władz
aktywizacja lokalnych społeczności do samopomocy	Słaba dostępność do korzystania z nowych technologii w gminach

KADRA PLANOWANEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

1. Animator/ka- Specjalista ds. kręgów wsparcia- 2 osoby zatrudnione na umowę o pracę w wymiarze jednego etatu.

Wykształcenie min. średnie. Posiada wiedzę i kompetencje z zakresu zasobów środowiskowych gminy, sytuacji osobistej osób oraz uwarunkowania społeczne. Konieczne jest przeszkolenie z zakresu tworzenia Indywidualnej Ścieżki Wsparcia i Planu Wsparcia oraz tworzenia otoczenia wsparcia (Kręgów Wsparcia). Kluczowe są umiejętności społeczne i umiejętność tworzenia dobrych relacji. Konieczna jest ścisła współpraca z interesariuszami procesu wsparcia, w tym z osobą opiekującą osobą starszą (opiekunką lub/i „sąsiadem"). Przy założeniu dołączenia pakietu Dobre Wsparcie również umiejętności obsługi aplikacji oraz kompetencje cyfrowe do edukacji osób starszych.

Zadania animatora/animatorki: wykonywanie IŚWSO i IPWSO, współpraca z najbliższym otoczeniem- rodzina, instytucje, społeczność lokalna, koordynacja i monitoring realizowanego wsparcia w stosunku do danej osoby. Jedna osoba opiekuje się tworząc krąg wsparcia wokół 25 osób.

2. Opiekun/ka: 4 osoby zatrudnione na umowę o pracę w wymiarze 1 etatu. Kwalifikacje min. przebyte szkolenie dla opiekunek środowiskowych organizowane np. przez Urząd Pracy. Szkolenie podstawowe (przed przystąpieniem do pracy) około 30 godz. zakres usług i realizacja zadań, zniedołężnienie, udary, zaburzenia psychiczne. Szkolenie zaawansowane (100 godz.) lub wykształcenie zawodowe/policealne, dyplom zawodowy uprawniający do posługiwania się tytułem opiekunki środowiskowej , asystenta osoby niepełnosprawnej, asystenta medycznego, pielęgniarki.

3. Koordynator/ka Usług: zatrudniony na umowę o pracę w wymiarze 1 etatu- wykształcenie wyższe, zarządzanie, kierunkowe + zarządzanie, umiejętności menedżerskie, sprzedażowe, znajomość obsługi Centrum Monitorującego, umiejętności zarządzania personelem.

Zadania: koordynacja systemu wsparcia, przydzielanie zadań, obsługa systemu Dobre Wsparcie, nadzór nad pracą opiekun/ek/ów i animator/ek/ów, pozyskiwanie zleceń i zamówień.

Zatrudnienie na w/w poziomie określono na poziomie minimalnym przy sprzedaży min. 5 pakietów/mies. i zleceń indywidualnych na poziomie 10 os/mc. W przypadku zaplanowania innych usług konieczne będzie zwiększenie liczby osób zatrudnionych, do min. 10 osób.

PLAN INWESTYCYJNY:

Planowane wydatki finansowe			
Rodzaj wydatku	**Cena jednostkowa (zł)**	**Ilość**	**Suma (zł)**
Oprzyrządowanie specjalistyczne (do obsługi Call Center)	3000	2	6000
Router DrayTek Vigor 2762ac	1100	1	1100
Telewizor naścienny	1500	1	1500
Serwer Baza Danych+ aplikacja	2500	2	5000
x serwer/centrala	2500	2	5000
Samochód leasing/skutery	30000	2	60000
Komputer biurowy+ laptopy	10000	1	10000
Drukarka biurowa- sztuka	2000	1	2000
Meble biurowe- komplet	5000	1	5000
Odzież robocza- komplet	2000	1	2000
Wyposażenie pielęgnacyjne (środki dez. czystości, apteczki, itp.)- komplet	5000	1	5000
Łóżko rehabilitacyjne (z materacem)	3100	4	12400

Drobne wyposażenie (kule, balkoniki, itp.)- komplet	5000	1	5000
razem			120000

*Ceny są cenami brutto. Zakup samochodów można zastąpić np. leasingiem samochodów i/lub zakupem jeszcze dodatkowo rowerów lub skuterów, które sprawdziłyby się w dojazdach na krótsze odległości.

ANALIZA KOSZTÓW

W planowanym przedsięwzięciu największe koszty generuje zatrudnienie osób (koszty stałe) oraz paliwo na dojazdy (koszty zmienne).

Koszty stałe/koszty osobowe:

Koszty zatrudnienia	*koszt w skali miesiąca (zł)*	*ilość miesięcy w 2021*	*Koszty w 2021*
Koszty wynagrodzeń - Animator	5 000,00	3	15 000,00
Koszty wynagrodzeń - Animator	5 000,00	3	15 000,00
Koszty wynagrodzeń - Opiekun/ka	4 000,00	3	12 000,00
Koszty wynagrodzeń - Opiekun/ka	4 000,00	3	12 000,00
koszty wynagrodzeń- Opiekun/ka	4 000,00	3	12 000,00
koszty wynagrodzeń- Opiekun/ka	4 000,00	3	12 000,00
koszty wynagrodzeń- Opiekun/ka	4 000,00	0	-
Koszty wynagrodzeń - Koordynator	6 000,00	3	18 000,00
Razem	36 000,00	3	96 000,00

*koszt wynagrodzenia obejmuje kwoty brutto/brutto. Wynagrodzenia dla personelu są na poziomie wyższym niż płaca minimalna, ze względu na trudności z pozyskaniem kompetentnej kadry w tej branży oraz modelu biznesowego, który zakłada usługi na wysokim poziomie merytorycznym i konieczności stałego podnoszenia kwalifikacji w kontekście korzystania z nowych technologii.

Inne koszty stałe:

Nazwa kosztu	*koszt w skali miesiąca (zł)*	*ilość miesięcy w 2021*	*Koszty w 2021 (zł)*
Koszty lokalu najem wraz z mediami (	2 000,00	3	6 000,00
Koszty mediów (np. woda, energia, wywóz śmieci, środki czystości)	1 000,00	3	3 000,00
Koszty telekomunikacyjne (np. Internet, telefon, serwer)	500,00	3	1 500,00
Koszty obsługi księgowej	1 500,00	3	4 500,00
Koszty obsługi bankowej	100,00	3	300,00
Koszty pocztowe/kurierskie	30,00	3	90,00
Koszty materiałów biurowych	100,00	3	300,00
Koszty ubezpieczeń majątkowych	200,00	3	600,00
Koszty amortyzacji	0	3	-
Koszty promocji i reklamy	250,00	3	750,00
koszt abonamentu Dobrego Wsparcia	790,00	3	2 370,00
leasing - samochody (3 samochody)	-	3	-
Razem	**6 470,00**		**19 410,00**

*koszty wyliczono w oparciu o ceny rynkowe poszczególnych kategorii

Koszty zmienne:

- Koszt jednostkowy Pakietu Podstawowego wyliczono, szacując poszczególne koszty z przyjęciem cen rynkowych, tj. Np. koszt paliwa oszacowano: 5 osób x średnia liczba dzienna km x średnie spalanie (8l) x cena litra (5,43) x 21 dni w miesiącu
- Przyjęto szacowanie kosztu Pakietu Podstawowego + o 120% wyższe niż w przypadku Pakietu Podstawowego
- Koszt usługi opiekuńczej (koszt dojazdu+ koszty środków higieniczno- sanitarnych)
- Koszt usługi monitoringu (koszt dostępu do systemu opasek, wsparcie systemu+ koszt ewentualnych interwencji- 50 zł)
- Koszt wynajmu sprzętu obejmuje naprawę, konserwację, dowóz, ewentualnie wymianę uszkodzonych elementów
- Sprzedaż opasek (koszt urządzenia + karta sim)

Koszty zmienne w 2021

Nazwa kosztu	*koszt jednostkowy*	*ilość sprzedaży w 2021*	*Koszty w 2021*
Pakiet 1- PODSTAWOWY (pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 3 godziny dla osoby/tydzień+ 1 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 120 godzin u. opiek.; 40 godzin u. asystenckiej)	7 166,00	15	107 490,00
Pakiet 2- "PODSTAWOWY+" ((pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 7 godziny dla osoby/tydzień+ 3 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 280 godzin u. opiek.; 120 godzin u. asystenckiej)	15 765,20	0	-
usługa opiekuńcza - osoby indywidualne- ryczałt- stawka za wizytę (umycie, nakarmienie, przebranie, itp..)	25,00	840	21 000,00
usługa monitoringu: opaska, monitoring i dodatkowo płatne- interwencje wymagające dodatkowych kosztów- ABONAMENT+ INTERWENCJE	411,62	30	12 348,60
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- wózki, kule, itp..	5,00	30	150,00
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- łóżka rehabilitacyjne	50,00	6	300,00
sprzedaż opasek (zakup karty sim i urządzenie - klient)	300,00 zł	5	1 500,00
razem			142 788,60

W kolejnych latach przyjęliśmy 10% wzrost kosztów i cen oraz sprzedaży.

PROGNOZA SPRZEDAŻY

	Rok n (rozpoczęcia działalności)

Produkt / usługa / towar	*IV kw*
Pakiet 1- PODSTAWOWY (pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 3 godziny dla osoby/tydzień+ 1 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 120 godzin u. opiek.; 40 godzin u. asystenckiej)	15
Pakiet 2- "PODSTAWOWY+" ((pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 7 godziny dla osoby/tydzień+ 3 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 280 godzin u. opiek.; 120 godzin u. asystenckiej)	0
usługa opiekuńcza - osoby indywidualne- ryczałt- stawka za wizytę (umycie, nakarmienie, przebranie, itp..)	840
usługa monitoringu: opaska, monitoring i dodatkowo płatne- interwencje wymagające dodatkowych kosztów- ABONAMENT+ INTERWENCJE	30
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- wózki, kule, itp..	30
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- łóżka rehabilitacyjne	6
sprzedaż opasek (zakup karty sim i urządzenie - klient)	5

*W pierwszym roku działania nie założyliśmy sprzedaży Pakietu Podstawowego + Sprzedaż tej usługi wymusi zatrudnienie kolejnych osób- założyliśmy wzrost kosztów w stosunku do Pakietu Podstawowego o 120%

PROGNOZA PRZYCHODÓW/3 miesiące 2021

Produkt / usługa / towar	*Suma roku n*
Pakiet 1- PODSTAWOWY (pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 3 godziny dla osoby/tydzień+ 1 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 120 godzin u. opiek.; 40 godzin u. asystenckiej)	255 000,00
Pakiet 2- "PODSTAWOWY+" ((pakiet obejmuje: usługę asystencką, opiekuńczą i animacyjną- 1 gmina- 10 osób: w pakiecie 7 godziny dla osoby/tydzień+ 3 godzina asystenta na miesiąc: łącznie 280 godzin u. opiek.; 120 godzin u. asystenckiej)	-
usługa opiekuńcza - osoby indywidualne- ryczałt- stawka za wizytę (umycie, nakarmienie, przebranie, itp..)	33 600,00

usługa monitoringu: opaska, monitoring i dodatkowo płatne- interwencje wymagające dodatkowych kosztów- ABONAMENT+ INTERWENCJE	13 500,00
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- wózki, kule, itp..	600,00
wynajem sprzętu rehabilitacyjnego- łóżka rehabilitacyjne	600,00
sprzedaż opasek (zakup karty sim i urządzenie - klient)	2 000,00
razem	305 300,00

ZAŁĄCZNIK NR 7

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA (OPZ) do modelu pn Model usług opieki i wsparcia osób starszych w ich środowisku ze szczególnym uwzględnieniem terenów wiejskich

Oznaczenie sprawy: ……

WARUNKI ZAMÓWIENIA (WZ)
Świadczenie usług opiekuńczych podstawowych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania – specjalistyczny program wsparcia profilaktycznego dla seniorów w miejscu zamieszkania
ZAMAWIAJĄCY: Ośrodek Pomocy Społecznej w …….. e-mail: …….. fax …….. tel. ……

Postępowanie prowadzone jest na podstawie przepisów określonych w Dziale II, rozdział 6 „Zamówienia na usługi społeczne i inne szczególne usługi" ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (t. j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 ze zm.), zwanej dalej ustawą Pzp, zgodnie z art. 138g ustawy Pzp, o wartości powyżej 750 000 euro.

ROZDZIAŁ I. Opis przedmiotu zamówienia oraz zakres zamówienia
1) przedmiotem zamówienia są usługi.
2) kod i nazwa wg Wspólnego Słownika Zamówień (CPV):
główny przedmiot:
kod CPV: 85312000-9 - nazwa: Usługi opieki społecznej nieobejmujące miejsc noclegowych
3) opis przedmiotu zamówienia

Przedmiotem zamówienia jest świadczenie usług opiekuńczo-asystenckich oraz budowania i wzmacniania sieci wsparcia dla osób starszych zagrożonych wykluczeniem społecznym ze wzgl. na stan zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem mieszkańców terenów wiejskich, oraz do przygotowania, organizacji i wdrożenia przyjętych rozwiązań w miejscu zamieszkania na podstawie art. 50 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t. j. Dz. U. z 2017r. poz. 1769).

CZĘŚĆ I – usługi podstawowe

- **Usługi animacyjne -** Kluczowym **narzędziem wsparcia** jest stworzenie wokół osoby sieci wsparcia społecznego nazwanego Kręgiem Wsparcia. Są to osoby zarówno sfery nieformalnej: rodzina, sąsiedzi, znajomi ze społeczności oraz osoby ze sfery formalnej np. pracownik socjalny, pielęgniarka, lekarz. Specjalista ds. kręgów wsparcia/animator na pełnym etacie będzie obsługiwał około 25 osób w pakiecie tworząc dla każdej z nich Indywidualny Plan Wsparcie Skoncentrowany na Osobie oraz Krąg Wsparcia. Do zadań Specjalisty ds. kręgów wsparcia/animatora w bieżącej działalności będzie koordynowanie poszczególnych działań a

także współpraca ze społecznością lokalną w celu realizacji „usług sąsiedzkich" oraz animacji innych form wsparcia dla osób starszych, np. kawiarenki pamięci, podtrzymywanie relacji społecznych i uczestnictwa osób starszych w życiu społ.- kulturalnym społeczności, organizacja wolontariatu lokalnego

- **usługi opiekuńcze (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 120 godzin) –**
- pomoc w czynnościach gospodarczych i utrzymywaniu w czystości najbliższego otoczenia świadczeniobiorcy tj. pokoju, w którym przebywa, kuchni i pomieszczeń sanitarnych, z których korzysta. Okna myte są wyłącznie u osób samotnych, nie posiadających rodziny dwa razy w roku.
- pomoc w dokonywaniu zakupów w najbliższej okolicy i dostarczanie ich do domu.
- pomoc w realizacji recept .
- przyrządzanie posiłków zgodnie z zasadami dietetyki .
- dostarczanie gotowych posiłków.
- drobne przepierki .
- odnoszenie bielizny do pralni.
- pozostawianie posiłków na czas nieobecności opiekunki .
- w przypadku niesamodzielności pojenie i karmienie świadczeniobiorcy.
- mycie naczyń stołowych i kuchennych używanych przez podopiecznego.
- pomoc w ogrzewaniu mieszkania, przynoszenie węgla i palenie w piecu tylko u osób samotnie zamieszkujących.
- pomoc w regulowaniu rachunków i opłat

- **usługi asystenckie (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 40 godzin/osoba) -** realizowana dla osób, nie w pełni samodzielnych i które wymagają pomocy i wsparcia w zakresie załatwiania spraw typu: ustalanie wizyt lekarskich oraz towarzyszenie osobie starszej podczas wizyt, jeżeli zachodzi taka potrzeba; realizacja recept lekarskich; załatwianie spraw urzędowych lub towarzyszenie podczas wizyt w urzędach lub innych instytucjach i organizacjach; pomoc w czynnościach regulowania opłat; pomoc w organizacji czasu wolnego; zgłaszanie do naprawy urządzeń i instalacji domowych

CZĘŚĆ II – Pakiet usług PODSTAWOWY + różni się liczbą godzin na osobę (opis usług powyżej):

- **usługi opiekuńcze- (1 gmina/min. 10 osób: wymiarze 280 godzin na miesiąc)** - realizowana w taki sam sposób, jak opisany wyżej. Zakładamy na początku sprzedaż tego typu usług na poziomie 10 os./mies. Cena pojedynczej wizyty przy założeniu 3 wizyt na tydzień to 40 zł. Zakładamy cenę za "wizytę", ze względu na dopasowanie czasu obecności u osoby do jej potrzeb. Ze względu na stały monitoring tych usług w oparciu o Dobre Wsparcie, możliwe będzie sprawdzenie stanu zaspokojenia potrzeby danej osoby
- **usługi asystenckie- (1 gmina/min. 10 osób: w wymiarze 120 godzin na miesiąc)**
- **usługa animacyjna**

- **Usługa monitoringu**: zbudowana w oparciu o system opasek monitorujących- polegać będzie na zakupie urządzenia monitorującego dla osoby fizycznej i włączenie jej w system monitoringu obsługujący PS. Planujemy, że tutaj zysk możliwy będzie do osiągnięcia na sprzedaży opasek i stałym abonamencie + dodatkowo płatnych usługach dodatkowych, gdy będzie to potrzebne. Na początku zakładamy sprzedaż na poziomie 10 osób/mies.
- **Wynajem sprzętu rehabilitacyjnego** (drobnego, balkoniki, kule, laski): usługa również skierowana do osób fizycznych, które znalazły się w sytuacji przejściowego ograniczenia samodzielności. Można założyć, że na terenie 5 gmin (z możliwością poszerzenia terenu) możemy na początku wynajmować sprzęt na poziomie 10 szt./mc
- **Wynajem łóżek rehabilitacyjnych**- jw. zakładamy wynajem na poziomie 2 szt./mc w cenie 100 zł/mc.
- **Sprzedaż opasek monitorujących**- umożliwiają bieżące monitorowanie stanu osoby podopiecznej i reagowanie na sytuacje wymagające interwencji. Przychód zapewni marża na sprzedaży zakupionych od dostawcy opasek.

WYMAGANIA:

1. Zamawiający stawia wymóg ciągłości wykonywanych usług w środowiskach, w ten sposób środowiska objęte będą opieką przez te same osoby za wyjątkiem sytuacji szczególnych uzgodnionych przez strony.
2. Usługi będą świadczone na rzecz osób wskazanych przez Zamawiającego, zamieszkałych na terenie ……., w mieszkaniu osoby objętej usługami, we wszystkie dni tygodnia w tym w dni świąteczne w godzinach między ……..
3. Przewidywana liczba godzin w czasie realizacji zamówienia …… godzin.
Oznaczenie sprawy: ……
4. Ilość godzin świadczonych usług uzależniona będzie od liczby podopiecznych i ich potrzeb i będzie się zmieniać w trakcie obowiązywania umowy.
5. Wykonawca będzie pełnił całodobowy dyżur telefoniczny w celu przyjmowania zgłoszeń o konieczności objęcia usługami w sytuacjach nagłych oraz zgłoszeń i uwag pokontrolnych.
6. Przez godzinę świadczenia usług zamawiający rozumie godzinę zegarową świadczoną u podopiecznego.
7. Dopuszcza się rozliczenie usług w zaokrągleniu do 30 minut.
8. Maksymalny okres od momentu zgłoszenia do objęcia podopiecznego usługą wynosi do …… dni.
9. Usługi świadczone będą przez osoby, które ukończyły kurs, szkolenie w zakresie podstawowych umiejętności koniecznych do sprawowania opieki nad osobami starszymi bądź niepełnosprawnymi, potwierdzony odpowiednimi zaświadczeniem.
10. Wykonawca zapewni co najmniej ……. osób zatrudnionych w wymiarze nie większym niż ……. godzin dziennie.
11. Wykonawca zobowiązuje się do zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na minimum…….. etatu co najmniej na …… miesiące …….. osób wskazanych przez Zamawiającego oraz do przeprowadzenia dla nich kursu, szkolenia w zakresie podstawowych umiejętności koniecznych do sprawowania opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi.
12. Wykonawca winien mieć do dyspozycji koordynatora usług.

13. Wykonawca będzie prowadził bieżącą kontrolę usług w środowiskach w godzinach, w których są one świadczone.
14. Wykonawca dokona przejęcia środowisk, a po zakończeniu obowiązującej umowy dokona przekazania środowiska kolejnemu wykonawcy.
15. Usługi opiekuńcze podstawowe mają być świadczone zgodnie z harmonogramem.
a) Harmonogram świadczenia wsparcia będzie uzgadniany pomiędzy wykonawcą oraz podopiecznym. Dopuszcza się możliwość udziału zamawiającego przy uzgodnieniu harmonogramu.
b) W przypadku usług pierwszorazowych uzgodniony godzinowo harmonogram świadczenia usług wraz z imieniem i nazwiskiem opiekuna należy przesłać w wersji mailowej zamawiającemu reprezentowanemu przez koordynatora zadania w terminie do ……. dni od otrzymania przez Wykonawcę zgłoszenia wraz z opisem środowiska i zakresem usług.
c) W przypadku osób już korzystających z usług dopuszcza się zmiany w harmonogramie w zależności od okoliczności i niezaplanowanych sytuacji życiowych osób korzystających z usług lub opiekunek.
d) Zmiany u osób już korzystających z usług winny być zgłoszone do …….. od powzięcia wiadomości na skrzynkę e-mail zamawiającego.
e) Wykonawca do każdego 2 roboczego dnia miesiąca będzie wysyłał zamawiającemu zbiorczy aktualny harmonogram uwzględniający wszystkich zgłoszonych podopiecznych.
16. Zamawiający będzie kontrolował jakość świadczonych usług.
Przedmiot zamówienia określa również wzór umowy – załącznik nr ……., w szczególności: zakres usług asystencko-opiekuńczych podstawowych – załącznik nr ……. do umowy oraz zakres usług asystencko-opiekuńczych rozszerzonych – załącznik nr …….. do umowy.

Wykonawca może złożyć ofertę na 1 część niniejszego zamówienia lub na obie części wspólnie.
Zamawiający na podstawie art. 67 ust. 1 pkt 6) ustawy Pzp przewiduje udzielenie zamówień polegające na powtórzeniu podobnych usług będących przedmiotem zamówienia podstawowego do wysokości 20 % jego wartości na każdą z części.

ROZDZIAŁ II. Okres, w którym realizowane będzie zamówienie

Okres, w którym realizowane będzie zamówienie: ……. do …….

ROZDZIAŁ III. Opis warunków udziału w postępowaniu oraz podstawy wykluczenia, o których mowa w art. 24 ust. 5 ustawy Pzp

1. O udzielenie zamówienia mogą ubiegać się Wykonawcy, którzy nie podlegają wykluczeniu na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 12-23 oraz ust. 5 pkt 1 oraz pkt 4 ustawy Pzp
a) wykluczenie Wykonawcy następuje zgodnie z art. 24 ust. 7 ustawy Pzp;
b) Wykonawca, który podlega wykluczeniu na podstawie art. 24 ust. 1 pkt. 13 i 14, 16 - 20 oraz ust. 5 pkt. 1 i pkt. 4 ustawy Pzp może przedstawić dowody na to, że podjęte przez niego środki są wystarczające do wykazania jego rzetelności, w szczególności udowodnić naprawienie szkody wyrządzonej przestępstwem lub przestępstwem skarbowym, zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę lub naprawienie szkody, wyczerpujące wyjaśnienie stanu faktycznego oraz współpracę z

organami ścigania oraz podjęcie konkretnych środków technicznych, organizacyjnych i kadrowych, które są odpowiednie dla zapobiegania dalszym przestępstwom lub przestępstwom skarbowym lub nieprawidłowemu postępowaniu Wykonawcy. Przepisu zdania pierwszego nie stosuje się, jeżeli wobec Wykonawcy, będącego podmiotem zbiorowym, orzeczono prawomocnym wyrokiem sądu zakaz ubiegania się o udzielenie zamówienia oraz nie upłynął określony w tym wyroku okres obowiązywania tego zakazu;
c) Wykonawca nie podlega wykluczeniu, jeżeli Zamawiający, uwzględniając wagę i szczególne okoliczności czynu Wykonawcy, uzna za wystarczające dowody przedstawione na podstawie lit. b;
d) Zamawiający może wykluczyć Wykonawcę na każdym etapie postępowania o udzielenie zamówienia;

2. **O udzielenie zamówienia mogą ubiegać się Wykonawcy, którzy spełniają warunki udziału w postępowaniu, określone zgodnie z art. 22 ust. 1b ustawy Pzp, dotyczące**:
a) **kompetencji lub uprawnień do prowadzenia określonej działalności zawodowej, o ile wynika to z odrębnych przepisów**;
Zamawiający nie określa niniejszego warunku udziału w postępowaniu.
b) **sytuacji ekonomicznej lub finansowej;**
Zamawiający uzna ten warunek za spełniony, jeżeli Wykonawca wykaże, że posiadają środki finansowe lub zdolność kredytową w wysokości: w przypadku ubiegania się o CZĘŚĆ I – ……..,00 zł (…….. 00/100); w przypadku ubiegania się o CZĘŚĆ II – ……..,00 zł (…… 00/100);
c) **zdolności technicznej lub zawodowej,**
Zamawiający uzna ten warunek za spełniony, jeżeli Wykonawca wykaże, że:
c1) wykonał należycie, a w przypadku świadczeń okresowych lub ciągłych również wykonywanych, w okresie ostatnich 3 lat przed upływem terminu składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie - usługi asystencko-opiekuńcze w miejscu zamieszkania (niezależnie od części) co najmniej 12 (dwunasto) -miesięcznym (liczonym jako czasookres) doświadczeniem w zakresie usług opiekuńczych podstawowych i/lub specjalistycznych usług opiekuńczych pielęgnacyjnych
c2) dysponuje lub będzie dysponował osobami skierowanymi do realizacji zamówienia, w tym: w przypadku ubiegania się o CZĘŚĆ I – co najmniej ……. osobami, które ukończyły kurs, szkolenie w zakresie podstawowych umiejętności koniecznych do sprawowania opieki nad osobami starszymi oraz/i niepełnosprawnymi,
w przypadku ubiegania się o CZĘŚĆ II – co najmniej …… takimi osobami,

Dla obu części:
Osoby świadczące usługi mają być sprawne fizycznie i intelektualnie, dyspozycyjne, kulturalne, posiadać umiejętność utrzymywania prawidłowych kontaktów interpersonalnych, powinny posiadać predyspozycje psychiczne do pracy z osobami starszymi i niepełnosprawnymi w tym chorymi na ZZA, zespoły otępienne, SM, chorobę Alzheimera.

2. Wykonawca może w celu potwierdzenia spełniania warunków udziału w postępowaniu, w stosownych sytuacjach oraz w odniesieniu do konkretnego zamówienia, polegać na zdolnościach technicznych lub zawodowych lub sytuacji finansowej lub ekonomicznej innych podmiotów, niezależnie od charakteru prawnego łączących go z nimi stosunków prawnych.
W przypadku na poleganiu na zdolnościach podmiotu trzeciego przez Wykonawcę należy:
a) przedstawić zobowiązanie tych podmiotów do oddania mu do dyspozycji niezbędnych zasobów na potrzeby realizacji zamówienia – zobowiązanie powinno być podpisane przez osoby upoważnione do reprezentowania tych podmiotów i należy je złożyć wraz z ofertą – dokument sporządzony przez Wykonawcę samodzielnie lub na wzorze stanowiącym załącznik nr …… do WZ;
b) wykazać brak podstaw do wykluczenia z postępowania podmiotów trzecich.
3. Wykonawcy ubiegający się wspólnie o udzielenie zamówienia. Warunki udziału w postępowaniu określone w ust. 1 musi spełniać co najmniej jeden albo wszyscy Wykonawcy łącznie oraz żaden z tych Wykonawców nie może podlegać wykluczeniu.

ROZDZIAŁ IV. Wykaz oświadczeń lub dokumentów, potwierdzających spełnienie warunków udziału w postępowaniu oraz brak podstaw wykluczenia

1. Wykonawców zobowiązany jest złożyć wraz z ofertą, sporządzoną według wzoru stanowiącego **załącznik nr 1 do WZ**, następujące dokumenty i oświadczenia stosownie do oferowanej części zamówienia aktualne na dzień składania ofert:
a) **oświadczenie Wykonawcy o spełniania warunków udziału w postępowaniu** – sporządzony według wzoru stanowiącego **załącznik nr 2 do WZ** *(Oświadczone winno być złożone w oryginale, w przypadku Wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia, każdy z Wykonawców musi złożyć niniejsze oświadczenie);*
b) **oświadczenie Wykonawcy o braku podstaw do wykluczenia z postępowania** – sporządzony według wzoru stanowiącego **załącznik nr 3 do WZ** *(Oświadczone winno być złożone w oryginale, w przypadku Wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia bądź podmiotów trzecich, każdy z Wykonawców musi złożyć niniejsze oświadczenie);*
c) **wykaz wykonanych usług**, w przypadku świadczeń okresowych lub ciągłych również wykonywanych, w okresie ostatnich 3 lat przed terminem składania ofert, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy – w tym okresie wraz z podaniem ich wartości, przedmiotu, dat wykonania i podmiotów, na rzecz których usługi zostały wykonane, – wykaz należy sporządzić według wzoru stanowiącego **załącznik nr 6 do WZ** oraz załączeniem dowodów czy te usługi zostały wykonane lub są wykonywane należycie; przy czym dowodami, o których mowa są:
i) referencje bądź inne dokumenty wystawione przez podmiot, na rzecz którego usługi były wykonywane, a w przypadku świadczeń okresowych lub ciągłych są wykonywane,
ii) oświadczenie Wykonawcy, jeżeli z uzasadnionej przyczyny o obiektywnym charakterze Wykonawca nie jest w stanie uzyskać tych dokumentów
iii) w przypadku świadczeń okresowych lub ciągłych nadal wykonywanych referencje bądź inne dokumenty potwierdzające ich należyte wykonanie powinny być wydane nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem terminu składania ofert;

d) **wykaz osób**, skierowanych przez Wykonawcę do realizacji przedmiotowego zamówienia, w szczególności odpowiedzialnych za świadczenie usługi wraz z informacjami na temat ich kwalifikacji zawodowych, uprawnień, doświadczenia i wykształcenia niezbędnych do wykonania zamówienia publicznego, a także zakresu wykonywanych przez nie czynności oraz informacją o podstawie do dysponowania tymi osobami – wykaz należy sporządzić według wzoru stanowiącego **załącznik nr 7 do WZ**,

e) **informacja banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej** potwierdzająca wysokość posiadanych środków finansowych lub zdolność kredytową wykonawcy, wystawiona nie wcześniej niż 1 miesiąc przed upływem terminu składania ofert. Wykonawca powołujący się przy wykazaniu spełnienia warunków udziału w postępowaniu na zdolność finansową lub ekonomiczną podmiotów trzecich, przedkłada powyższy dokument dotyczący tego podmiotu,

f) **zobowiązanie podmiotu** do oddania do dyspozycji Wykonawcy niezbędnych zasobów tego podmiotu na potrzeby realizacji zamówienia - dokument sporządzony przez Wykonawcę samodzielnie lub na wzorze stanowiącym **załącznik nr 5 do WZ,**

g) **odpis z właściwego rejestru lub centralnej ewidencji i informacji o działalności gospodarczej**, jeżeli odrębne przepisy wymagają wpisu do rejestru lub ewidencji, w celu potwierdzenia braku podstaw wykluczenia na podstawie art. 24 ust. 5 pkt. 1 ustawy Pzp;

h) **zaświadczenia właściwego naczelnika urzędu skarbowego** potwierdzającego, że Wykonawca nie zalega z opłacaniem podatków, wystawionego nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem terminu składania ofert, lub innego dokumentu potwierdzającego, że Wykonawca zawarł porozumienie z właściwym organem podatkowym w sprawie spłaty tych należności wraz z ewentualnymi odsetkami lub grzywnami, w szczególności uzyskał przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie lub rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości decyzji właściwego organu;

i) **zaświadczenia właściwej terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego** albo innego dokumentu potwierdzającego, że Wykonawca nie zalega z opłacaniem składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne wystawionego nie wcześniej niż 3 miesiące przed upływem terminu składania ofert, lub innego dokumentu potwierdzającego, że Wykonawca zawarł porozumienie z właściwym organem w sprawie spłat tych należności wraz z ewentualnymi odsetkami lub grzywnami, w szczególności uzyskał przewidziane prawem zwolnienie, odroczenie lub rozłożenie na raty zaległych płatności lub wstrzymanie w całości decyzji właściwego organu,

2. W przypadku wspólnego ubiegania się o zamówienie przez Wykonawców, Wykonawcy ustanawiają pełnomocnika do reprezentowania ich w postępowaniu o udzielenie zamówienia albo reprezentowania w postępowaniu i zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego.

3. Zamawiający żąda, aby Wykonawca, który zamierza powierzyć wykonanie części zamówienia podwykonawcom, w celu wykazania braku istnienia wobec nich podstaw wykluczenia z udziału w postępowaniu zamieścili informacje o podwykonawcach w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 1 pkt b.

4. Wykonawca, który powołuje się na zasoby innych podmiotów, w celu wykazania braku istnienia wobec nich podstaw wykluczenia oraz spełnienia – w zakresie, w jakim powołuje się na ich zasoby – warunków udziału w postępowaniu zamieszcza informacje o tych podmiotach w oświadczeniach, o których mowa w ust. 1 pkt 1-2.

5. **Dokumenty dotyczące przynależności do tej samej grupy kapitałowej.**
Wykonawca w terminie **3 dni** od dnia zamieszczenia na stronie internetowej Zamawiającego informacji z otwarcia ofert, o której mowa w art. 86 ust. 5 ustawy Pzp, przekaże Zamawiającemu **oświadczenie o przynależności albo braku przynależności do tej samej grupy kapitałowej**, o której mowa w art. 24 ust. 1 pkt. 23 ustawy Pzp - sporządzone według wzoru stanowiącego **załącznik nr 4 do WZ**. W przypadku przynależności do tej samej grupy kapitałowej Wykonawca może złożyć wraz z oświadczeniem dowody, że powiązania z innym Wykonawcą nie prowadzą do zakłócenia konkurencji w postępowaniu o udzielenie zamówienia.

6. Zamawiający przewiduje, że najpierw dokona oceny ofert w poszczególnych częściach zamówienia wg przyjętych kryteriów oceny, a następnie tylko zbada czy Wykonawca, którego oferta została oceniona jako najkorzystniejsza, nie podlega wykluczeniu oraz spełnia warunki udziału w postępowaniu.

7. Oświadczenia, o których mowa w niniejszych WZ dotyczące Wykonawcy i innych podmiotów, na których zdolnościach lub sytuacji polega Wykonawca na zasadach określonych w art. 22 ustawy Pzp oraz dotyczące podwykonawców, składane są w oryginale.

8. Dokumenty, o których mowa w niniejszych WZ, inne niż oświadczenia o których mowa w ust. 7, składane są w oryginale lub kopii poświadczonej za zgodność z oryginałem. Poświadczenia za zgodność z oryginałem dokonuje odpowiednio Wykonawca, podmiot, na którego zdolnościach lub sytuacji polega Wykonawca, Wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia publicznego albo podwykonawca, w zakresie dokumentów, którego każdego z nich dotyczą. Poświadczenie za zgodność z oryginałem następuje w formie pisemnej.

9. W przypadku wskazania przez Wykonawcę dostępności oświadczeń lub dokumentów, o których mowa w niniejszym Rozdziale w formie elektronicznej pod określonymi adresami internetowymi ogólnodostępnych i bezpłatnych baz danych, Zamawiający pobiera samodzielnie z tych baz danych wskazane przez Wykonawcę oświadczenia lub dokumenty. W takim przypadku Zamawiający może żądać od Wykonawcy przedstawienia tłumaczenia na język polski wskazanych przez Wykonawcę i pobranych samodzielnie przez Zamawiającego dokumentów.

10. W przypadku wskazania przez Wykonawcę oświadczeń lub dokumentów, o których mowa w niniejszym Rozdziale, które znajdują się w posiadaniu Zamawiającego, w szczególności oświadczeń lub dokumentów przechowywanych przez Zamawiającego zgodnie z art. 97 ust. 1 ustawy Pzp, Zamawiający w celu potwierdzenia okoliczności, o których mowa a art. 25 ust. 1 ustawy Pzp, korzysta z posiadanych oświadczeń lub dokumentów, o ile są one aktualne.

11. Jeżeli Wykonawca nie złoży wymaganych oświadczeń i dokumentów potwierdzających spełnianie warunków udziału w postępowaniu lub braku podstaw do wykluczenia, lub innych dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia niniejszego postępowania, oświadczenia lub dokumenty są niekompletne, zawierają błędy lub budzą wskazane przez Zamawiającego wątpliwości, Zamawiający wezwie do ich złożenia, uzupełnienia lub poprawienia lub do udzielenia wyjaśnień w terminie przez siebie wskazanym, chyba że mimo ich złożenia, uzupełnienia lub poprawienia lub udzielenia wyjaśnień oferta Wykonawcy podlega odrzuceniu albo konieczne byłoby unieważnienie postępowania.

12. Pełnomocnictwo do dokonywania czynności, w niniejszym postępowaniu, w tym czynności o których mowa w ust. 2, powinno mieć formę dokumentu stwierdzającego ustanowienie pełnomocnika, podpisanego przez uprawnionych do ich reprezentacji przedstawicieli wszystkich pozostałych Wykonawców. W zakresie formy, pełnomocnictwo musi odpowiadać wymogom określonym w Rozdziale VIII ust. 7 WZ.

13. Wykonawcy występujący wspólnie ponoszą solidarna odpowiedzialność za wykonanie umowy.

14. Oferta musi być podpisana w taki sposób, by wiązała wszystkich Wykonawców występujących wspólnie.

15. Zamawiający wymaga, żeby składać pisemnie**:** ofertę, dokumenty i oświadczenia wymienione w niniejszym Rozdziale.

ROZDZIAŁ V Informacje o sposobie porozumiewania się Zamawiającego z Wykonawcami oraz przekazywania oświadczeń lub dokumentów, a także wskazanie osób uprawnionych do porozumiewania się z Wykonawcami

1. Postępowanie prowadzone jest w języku polskim.
2. Komunikacja między Zamawiającym a Wykonawcą odbywać się będzie: za pośrednictwem operatora pocztowego, osobiście, za pośrednictwem posłańca, faksu lub przy użyciu środków komunikacji elektronicznej.
3. Jeżeli Zamawiający lub Wykonawca przekazują oświadczenia i dokumenty, o których mowa w ust. 2 pkt b, każda ze stron na żądanie drugiej niezwłocznie potwierdza fakt ich otrzymania.
4. Wykonawca może zwrócić się do Zamawiającego o wyjaśnienie treści niniejszych WZ. Zamawiający jest obowiązany udzielić wyjaśnień niezwłocznie, jednak nie później niż na 2 dni przed upływem terminu składania ofert pod warunkiem, że wniosek o wyjaśnienie treści WZ wpłynął do Zamawiającego nie później niż do końca dnia, w którym upływa połowa wyznaczonego terminu składania ofert.
5. Jeżeli wniosek o wyjaśnienie treści WZ wpłynie po upływie terminu, o którym mowa w ust. 4 lub dotyczy udzielonych wyjaśnień, Zamawiający może udzielić wyjaśnień albo pozostawić wniosek bez rozpoznania.

6. Przedłużenie terminu składania ofert nie wpływa na bieg terminu składania wniosku, o którym mowa w ust. 4.
7. Zamawiający jednocześnie przekazuje treść zapytań wraz z wyjaśnieniami bez ujawniania źródła zapytania Wykonawcom oraz zamieszcza na stronie internetowej: stronie BIP Zamawiającego.
8. W uzasadnionych przypadkach Zamawiający może przed upływem terminu składania ofert, zmienić treść WZ. Dokonaną zmianę treści WZ Zamawiający udostępnia na swojej stronie internetowej stronie BIP Zamawiającego.
9. Jeżeli w wyniku zmiany treści WZ będzie niezbędny dodatkowy czas na wprowadzenie zmian w ofertach, Zamawiający przedłuży termin składania i otwarcia ofert oraz zamieści informację na stronie internetowej BIP Zamawiającego.
10. Zamawiający nie zamierza zwoływać zebrania Wykonawców.
11. Osobami uprawnionymi do porozumiewania się z Wykonawcami są:
a) ……., faks nr: ……, - w sprawach merytorycznych
b) ……., faks nr: ……., - w sprawach proceduralnych

ROZDZIAŁ VI Wymagania dotyczące wadium
Zamawiający nie wymaga wniesienia wadium.

ROZDZIAŁ VII Termin związania ofertą

1. Termin związania ofertą wynosi 60 dni.
2. Bieg terminu związania ofertą rozpoczyna się wraz z upływem terminu składania ofert.
3. Wykonawca samodzielnie lub na wniosek Zamawiającego może przedłużyć termin związania ofertą z tym, że Zamawiający może tylko raz, co najmniej na 3 dni przed upływem terminu związana oferta, zwrócić się do Wykonawców o wyrażenie zgody na przedłużenie tego terminu o oznaczony okres, nie dłuższy jednak niż 60 dni.

ROZDZIAŁ VIII Opis sposobu przygotowania ofert

1. Wykonawca może złożyć tylko jedną ofertę na jedną część zamówienia lub ofertę łączną. Złożenie większej liczby ofert przez jednego Wykonawcę, spowoduje odrzucenie wszystkich złożonych przez niego ofert.
2. Ofertę należy sporządzić w języku polskim, w sposób czytelny i trwały, z zachowaniem formy pisemnej, pod rygorem nieważności. Treść oferty musi odpowiadać wymaganiom określonym w WZ. Zamawiający nie przewiduje możliwości składania ofert wariantowych.
3. Ofertę należy sporządzić według wzoru – Formularza Ofertowego, stanowiącego **załącznik nr 1 do WZ**. *W przypadku składania oferty przez Wykonawców ubiegających się wspólnie o udzielenie zamówienia, wykonawcy składają jeden formularz ofertowy.*
4. Dokumenty sporządzone w języku obcym składane są wraz z tłumaczeniem na język polski. Tłumaczenie każdego dokumentu misi być pełne (tj. obejmować całą treść dokumentu wraz z oznaczeniami, pieczęciami i innymi elementami).

5. Ofertę oraz wymagane w WZ oświadczenia i dokumenty muszą być podpisane przez osobę/y uprawnioną/e do reprezentowania Wykonawcy na zewnątrz, zgodnie z zasadami reprezentacji Wykonawcy wynikającymi z przepisów prawa, z danych ujawnionych we właściwym rejestrze albo przez osobę/y osiadającą/e stosowne pełnomocnictwo.
6. W przypadku składania oferty przez Wykonawców ubiegających się wspólnie o udzielenie zamówienia, oferta może być podpisana przez nich wszystkich lub przez pełnomocnika.
7. **Pełnomocnictwo** do podpisywania oferty winno być dołączone do oferty w oryginale lub kserokopii poświadczonej notarialnie, o ile nie wynika z innych dokumentów załączonych do oferty.
8. Podpis pod ofertą (formularzem ofertowym) powinien jednoznacznie identyfikować osobę, która go złożyła.
9. Wszystkie miejsca, w których Wykonawca naniósł poprawki, muszą być zaparafowane przez osobę podpisującą ofert.
10. Ofertę należy złożyć w zamkniętej kopercie uniemożliwiającej zapoznanie się z jej treścią przed terminem otwarcia ofert. Kopertę należy opatrzyć opisem:
"Oferta w postępowaniu pod nazwą:
Świadczenie usług opiekuńczych podstawowych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania – specjalistyczny program wsparcia profilaktycznego dla seniorów w miejscu zamieszkania
Nie otwierać przed ……. r. godz. ……".
11. Wszelkie koszty związane z przygotowaniem oraz dostarczeniem oferty ponosi Wykonawca.
12. Wykonawca może przed upływem terminu składania ofert zmienić lub wycofać ofertę. Zmiana, jak i wycofanie oferty wymagają zachowania formy pisemnej. W celu dokonania zmiany oferty, Wykonawca złoży Zamawiającemu kolejną zamkniętą kopertę, oznaczona jak w ust.10, z dodatkowym opisem „Zmiana". w celu wycofania oferty, Wykonawca przed terminem składania ofert wysyła informacje do Zamawiającego o wycofaniu swojej oferty, pod warunkiem, że informacja ta dotrze do Zamawiającego przed upływem terminu składania ofert.
13. Wykonawca nie może wycofać oferty ani wprowadzić jakichkolwiek zmian w treści oferty po upływie terminu składania ofert.
18. Jeżeli oferta zawiera informacje stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa w rozumieniu przepisów ustawy z 16 kwietnia 1993r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003r. Nr 153, poz. 1503 z zm.), wykonawca winien zastrzec, które spośród zawartych w ofercie informacji stanowią tajemnicę przedsiębiorstwa. **Wykonawca zastrzegając określoną informacje jako tajemnicę przedsiębiorstwa musi wykazać, że:**
- informacja ta ma charakter techniczny, technologiczny, organizacyjny przedsiębiorstwa lub posiada wartość gospodarczą,
- nie została ujawniona do wiadomości publicznej,
- podjęto w stosunku do niej niezbędne działania w celu zachowania poufności.
Dokumenty stanowiące tajemnicę przedsiębiorstwa wraz z oświadczeniem o tajemnicy przedsiębiorstwa o treści **Załącznika nr 10 do WZ**, należy umieścić w osobnej, wewnętrznej kopercie, odrębnie od pozostałych informacji zawartych w ofercie i oznaczyć klauzulą
„TAJEMNICA PRZEDSIĘBIORSTWA".

ROZDZIAŁ IX Miejsce oraz termin składania i otwarcia ofert

1. Miejsce składania ofert.
……,
Zgodnie z art. 10 c ust. 2 ustawy Pzp składanie oferty odbywa się za pośrednictwem operatora pocztowego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe (t. j. Dz. U z 2016 r. poz. 1113 ze zm.), osobiście lub za pośrednictwem posłańca. Decyduje data i godzina wpływu do siedziby Zamawiającego.
2. Termin składania ofert.
Do dnia …… r. do godziny ……..
3. Otwarcie ofert jest jawne. Wykonawcy mogą być obecni przy otwarciu ofert.
Miejsce otwarcia ofert: …….. Termin otwarcia ofert: …….
4. Bezpośrednio przed otwarciem ofert Zamawiający poda kwotę, jaką zamierza przeznaczyć na sfinansowanie całego zamówienia.
5. Podczas otwarcia ofert Zamawiający poda nazwy (firmy) oraz adresy Wykonawców, informacje dotyczące ceny ofert stosownie do zaoferowanej części zamówienia.

ROZDZIAŁ X Opis sposobu obliczenia ceny

1. W ofercie Wykonawca podaje cenę w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt.1 i ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz. U. z 2014 r., poz. 915 ze zm.) za wykonanie całości oferowanej części przedmiotu zamówienia, z wyszczególnieniem wartości brutto oraz stawki podatku od towarów i usług VAT.
2. Wszystkie kwoty wskazane w ofercie należy podać w zaokrągleniu do pełnych groszy (do dwóch miejsc po przecinku) zgodnie z zasadą "końcówki poniżej 0,5 grosza pomija się, a końcówki 0,5 grosza i wyższe zaokrągla się do 1 grosza".
3. Cenę oferty Wykonawca musi obejmować całkowity koszt wykonania przedmiotu zamówienia oraz wszelkie koszty towarzyszące, konieczne do poniesienia przez Wykonawcę z tytułu wykonania przedmiotu zamówienia (w tym koszty zabezpieczenia odzieży ochronnej i rękawiczek jednorazowych, koszty związane z przejazdem opiekunów świadczących usługi opiekuńcze między miejscami wykonywania tych czynności) i uwzględnić wszystkie czynności związane z prawidłową, terminową realizacją przedmiotu zamówienia.
4. Cena określona przez Wykonawcę w ofercie nie może ulec zmianie w czasie trwania umowy z zastrzeżeniem art. 144 ust. 1 ustawy Pzp.
5. Rozliczenia między Zamawiającym a Wykonawcą będą prowadzone w walucie polskiej (PLN).
6. Jeżeli zaoferowana cena lub jej istotne części składowe wydają się rażąco niskie w stosunku do przedmiotu zamówienia i budzą wątpliwości Zamawiającego co do możliwości wykonania przedmiotu zamówienia zgodnie z wymaganiami określonymi przez Zamawiającego lub wynikającymi z odrębnych przepisów, Zamawiający zwróci się o udzielenie wyjaśnień, w tym złożenie dowodów, dotyczących wyliczenia ceny. Obowiązek wykazania, że oferta nie zawiera rażąco niskiej ceny, spoczywa na Wykonawcy.

7. Jeżeli Wykonawca składa ofertę, której wybór prowadziłby do powstania u zamawiającego obowiązku podatkowego zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług, zamawiający w celu oceny takiej oferty doliczy do przedstawionej w niej ceny podatek od towarów i usług, który miałby obowiązek rozliczyć zgodnie z tymi przepisami.

ROZDZIAŁ XI Opis kryteriów, którymi zamawiający będzie się kierował przy wyborze oferty wraz z podaniem wag tych kryteriów i sposobu oceny ofert

1. Zamawiający wybierze ofertę najkorzystniejszą w każdej części zamówienia na podstawie następujących kryteriów oceny ofert:
a) **cena -** waga …….%
b) doświadczenie – waga ….%
c) inne, w tym np. status przedsiębiorstwa społecznego, **umowa o pracę -** waga ……%
2. Ocena ofert zostanie przeprowadzona w oparciu o przedstawione wyżej kryteria oraz ich wagę dla każdej z części osobno. Oferty oceniane będą punktowo. Maksymalna ilość punktów, jaką po uwzględnieniu wagi kryteriów, może osiągnąć oferta wynosi 100 pkt.
3. Każda z ofert będzie oceniana według powyższych kryteriów zgodnie z poniższymi wzorami:
P = Pc + Pd + Pz
gdzie:
P – łączna ilość punktów
Pc – ilość punktów w kryterium cena
Pd – ilość punktów w kryterium doświadczenie
Pz – ilość punktów w kryterium inne
Opis sposobu oceny ofert dla kryterium cena:
Pc=((Cmin/Cof)xWa)x100 pkt
gdzie:
Cmin - najniższa cena
Cof - cena badanej oferty
Wa - waga w kryterium cena
Oferta w tym kryterium może otrzymać maksymalnie ……. pkt. Otrzymany wynik zaokrągla się do dwóch miejsc po przecinku.
Opis sposobu oceny ofert dla kryterium doświadczenie:
Pd=((Dmin/Dof)xWa)x100 pkt
gdzie:
Dmin – lata doświadczenia
Dof - doświadczenie badanej oferty
Wa - waga w kryterium doświadczenie
Oferta w tym kryterium może otrzymać maksymalnie ……. pkt. Otrzymany wynik zaokrągla się do dwóch miejsc po przecinku
Opis sposobu oceny ofert dla kryterium inne:
Zamawiający ocenia ilość pracowników Wykonawcy zatrudnionych na umowę o pracę w pełnym wymiarze godzin zawartą w trybie Kodeksu pracy, wykonujących usługi opiekuńcze podstawowe

i specjalistyczne usługi opiekuńcze pielęgnacyjne dla realizacji niniejszego zamówienia
Pz=((Zof/Zmax)xWb)x100 pkt
gdzie:
Zof – wynik ilości osób zatrudnionych na umowę o pracę badanej oferty dzielonej przez wszystkie osoby wykazane w wykazie osób i mnożony przez 100 (wynik zaokrąglony do dwóch miejsc po przecinku)
Zmax – najwyższy wynik ilości osób zatrudnionych na umowę o pracę dzielonej przez wszystkie osoby wykazane w wykazie osób i mnożony przez 100 (wynik zaokrąglony do dwóch miejsc po przecinku)
Wb - waga w kryterium umowa o pracę
Oferta w tym kryterium może otrzymać maksymalnie …….. pkt. Otrzymany wynik zaokrągla się do dwóch miejsc po przecinku.
4. Za ofertę najkorzystniejszą w danej części zamówienia uznana zostanie oferta, której zostanie przyznana najwyższa ilość punktów (P) na podstawie ww. kryteriów.
5. W sytuacji, gdy Zamawiający nie będzie mógł wybrać najkorzystniejszej oferty z uwagi, że dwie lub więcej ofert przedstawia taki sam bilans ceny i innych kryteriów oceny ofert, Zamawiający spośród tych ofert wybierze ofertę z najniższą ceną, a jeżeli zostały złożone oferty o takiej samej cenie, Zamawiający wezwie Wykonawców, którzy złożyli te oferty, do złożenia w terminie określonym przez Zamawiającego ofert dodatkowych.
6. Wykonawcy, składając oferty dodatkowe, nie mogą zaoferować cen wyższych niż zaoferowane w złożonych ofertach.
7. Zamawiający w toku badania i oceny ofert poprawi w ofercie oczywiste omyłki pisarskie, oczywiste omyłki rachunkowe, z uwzględnieniem konsekwencji rachunkowych dokonanych poprawek oraz inne omyłki polegające na niezgodności oferty z WZ, nie powodujące istotnych zmian w treści oferty.
8. Zamawiający odrzuci ofertę Wykonawcy w przypadkach określonych w art. 89 ustawy Pzp.

ROZDZIAŁ XII Informacja o formalnościach, jakie powinny zostać dopełnione po wyborze oferty w celu zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego

1. Z Wykonawcą, który przedstawi najkorzystniejszą ofertę w danej części zamówienia, Zamawiający zawrze umowę w sprawie zamówienia publicznego, której wzór stanowi **załącznik nr 8 do WZ**, w terminie nie krótszym niż 10 dni od dnia przesłania faksem lub przy użyciu środków komunikacji elektronicznej zawiadomienia o wyborze najkorzystniejszej oferty.
2. Zamawiający może zawrzeć umowę w sprawie zamówienia publicznego przed upływem terminów, o których w ust.1, jeżeli złożono tylko jedną ofertę w danej części.
3. Wykonawca zobowiązany jest do przedłożenia najpóźniej w dniu zawarcia umowy dokumentu potwierdzającego, że jest ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej, w szczególności z tytułu szkód, które mogą zaistnieć w związku z określonymi zdarzeniami losowymi oraz od odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej związanej z przedmiotem zamówienia na cały okres realizacji przedmiotu umowy, na sumę nie niższą niż ……,00 zł (…….. 00/100).

4. W przypadku, gdy ubezpieczenie o którym mowa w ust. 3, nie będzie obejmowało całego okresu realizacji umowy Wykonawca zobowiązany będzie do przedłożenia Zamawiającemu polisy lub innego dokumentu ubezpieczenia, oraz dokumentu potwierdzającego opłacanie kolejnych składek z tytułu tego ubezpieczenia w zakresie określonym w ust. 3 na dalszy okres.
5. Wykonawca zobowiązany jest do wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy.
6. W przypadku wyboru oferty złożonej przez Wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia, przed dniem zawarcia umowy w sprawie zamówienia publicznego, Zamawiający wymaga dostarczenia umowy regulującej współpracę tych Wykonawców.
7. Wykonawca zobowiązany jest do podpisania umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych o treści załącznika nr 11 do WZ.
8. Jeżeli Wykonawca, o którym mowa w ust. 1, uchyla się od zawarcia umowy lub uchyla się od zawarcia umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych lub nie wnosi zabezpieczenia należytego wykonania umowy, Zamawiający zbada czy spełnia warunki udziału w postępowaniu Wykonawca, który złożył ofertę najwyżej ocenianą spośród pozostałych ofert i udzieli jemu zamówienia.

ROZDZIAŁ XIII Wymagania dotyczące zabezpieczenia należytego wykonania umowy

1. Zamawiający wymaga wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy.
2. Wykonawca, którego oferta zostanie wybrana jako najkorzystniejsza, jest zobowiązany wnieść zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wysokości: 5,00 % ceny całkowitej podanej w ofercie,
3. Zabezpieczenie należytego wykonania umowy należy wnieść w jednej lub kilku formach określonych w art. 148 ust. 1 ustawy Pzp.
4. Zamawiający nie dopuszcza możliwości wniesienia zabezpieczenia należytego wykonania umowy w formach określonych w art. 148 ust. 2 ustawy Pzp.
5. Zabezpieczenie należytego wykonania umowy wnoszone w postaci poręczenia lub gwarancji musi zawierać sformułowanie Gwaranta lub Poręczyciela do nieodwołalnego i bezwarunkowego zapłacenia kwoty zobowiązania na pierwsze żądanie zapłaty, gdy wykonawca nie wykonał przedmiotu zamówienia lub wykonał z nienależytą starannością. Gwarant (Poręczyciel) nie może uzależniać dokonania zapłaty od spełnienia jakichkolwiek dodatkowych warunków lub od przedłożenia jakiejkolwiek dokumentacji.
6. Termin ważności zabezpieczenia należytego wykonania umowy musi obejmować cały okres wykonywania przedmiotu umowy oraz 30 dni po jego zakończeniu.
7. W przypadku przedłożenia poręczenia, gwarancji nie zawierającej wymienionych w pkt 5 i 6 elementów bądź posiadającej jakiekolwiek dodatkowe zastrzeżenia, zamawiający uzna, że wykonawca nie wniósł zabezpieczenia należytego wykonania umowy.
8. zabezpieczenie należytego wykonania umowy wnoszone w pieniądzu należy wpłacić przelewem na rachunek bankowy nr …… - potwierdzenie przelewu (kopię potwierdzoną za zgodność z oryginałem przez osobę uprawnioną do podpisywania oferty) należy przekazać zamawiającemu przed podpisaniem umowy. Jeżeli wykonawca wyrazi zgodę, zamawiający może zaliczyć wadium wpłacone w pieniądzu na poczet zabezpieczenia należytego wykonania umowy, zamawiającemu przed podpisaniem umowy.

ROZDZIAŁ XIV Unieważnienie postępowania

1. Zamawiający unieważnia postępowanie o udzielenie zamówienia w danej części zamówienia, jeżeli:
a) nie złożono żadnej oferty niepodlegającej odrzuceniu,
b) cena najkorzystniejszej oferty lub oferta z najniższą ceną przewyższa kwotę, którą Zamawiający zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia, chyba że Zamawiający podejmie decyzję o zwiększeniu tej kwoty do ceny najkorzystniejszej oferty;
c) w przypadku, o których mowa w Rozdziale XI ust. 5 zostały złożone oferty dodatkowe o takiej samej cenie,
d) wystąpiła istotna zmian okoliczności powodująca, że przeprowadzenie postępowania lub wykonanie zamówienia nie leży w interesie publicznym, czego nie można było wcześniej przewidzieć,
e) postępowanie obarczone jest niemożliwą do usunięcia wadą uniemożliwiającą zawarcie umowy w sprawie niniejszego zamówienia publicznego.

ROZDZIAŁ XV Istotne dla stron postanowienia, które zostaną wprowadzone do treści zawartej umowy w sprawie zamówienia publicznego, ogólne warunki umowy albo wzór umowy

1. Wzór umowy w sprawie zamówienia publicznego stanowi **załącznik nr 8 do WZ**.
2. Osoby reprezentujące Wykonawcę przy podpisywaniu umowy powinny posiadać ze sobą dokumenty potwierdzające ich umocowanie do podpisywania umowy, o ile umocowanie to nie będzie wynikać z innych dokumentów załączonych do oferty.
3. Zmiany do umowy możliwe są:
a) w trybie art. 144 ustawy Prawo zamówień publicznych,
b) w przypadku wystąpienia okoliczności o których mowa w § 4 ust. 4 wzoru umowy,
c) w przypadku przedłużających się procedur wyłonienia Wykonawcy mogą ulec zmianie terminy rozpoczęcia oraz zakończenia wykonania zamówienia (odpowiednio z zachowaniem 24 miesięcy świadczenia usług).

ROZDZIAŁ XVI Pouczenie o środkach ochrony prawnej przysługujących wykonawcy w toku postępowania o udzielenie zamówienia

Wykonawcy, a także innemu podmiotowi, jeżeli ma lub miał interes w uzyskaniu niniejszego zamówienia oraz poniósł lub może ponieść szkodę w wyniku naruszenia przez Zamawiającego przepisów Ustawy Pzp przysługują środki ochrony prawnej określone w Dziale VI ustawy Pzp jak dla postępowań powyżej kwoty określonej w przepisach wykonawczych wydanych na podstawie art. 11 ust. 8 ustawy Pzp.

ROZDZIAŁ XVII Informacja dotycząca ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych

Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27

kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1), dalej „RODO", informuję, że:

1. Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest …….
2. Inspektorem ochrony danych osobowych jest p. …… e-mail ……..
3. Pani/Pana dane osobowe przetwarzane będą na podstawie art. 6 ust. 1 lit. c RODO w celu związanym z postępowaniem o udzielenie zamówienia publicznego numer sprawy: ……..
prowadzonym w trybie: przetarg nieograniczony na podstawie art. 39 - 46 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1579 z późn. zm.) zwanej dalej "ustawą Pzp".
4. Odbiorcami Pani/Pana danych osobowych będą osoby lub podmioty, którym udostępniona zostanie dokumentacja postępowania w oparciu o art. 8 oraz art. 96 ust. 3 ustawy Pzp.
5. Pani/Pana dane osobowe będą przechowywane, zgodnie z art. 97 ust. 1 ustawy Pzp, przez okres 4 lat od dnia zakończenia postępowania o udzielenie zamówienia, a jeżeli czas trwania umowy przekracza 4 lata, okres przechowywania obejmuje cały czas trwania umowy.
6. Obowiązek podania przez Panią/Pana danych osobowych bezpośrednio Pani/Pana dotyczących jest wymogiem ustawowym określonym w przepisach ustawy Pzp, związanym z udziałem w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego; konsekwencje niepodania określonych danych wynikają z ustawy Pzp.
7. W odniesieniu do Pani/Pana danych osobowych decyzje nie będą podejmowane w sposób zautomatyzowany, stosowanie do art. 22 RODO.
8. Posiada Pani/Pan:
− na podstawie art. 15 RODO prawo dostępu do danych osobowych Pani/Pana dotyczących;
− na podstawie art. 16 RODO prawo do sprostowania Pani/Pana danych osobowych*;
− na podstawie art. 18 RODO prawo żądania od administratora ograniczenia przetwarzania danych osobowych z zastrzeżeniem przypadków, o których mowa w art. 18 ust. 2 RODO**;
− prawo do wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych, gdy uzna Pani/Pan, że przetwarzanie danych osobowych Pani/Pana dotyczących narusza przepisy RODO.
9. Nie przysługuje Pani/Panu:
− w związku z art. 17 ust. 3 lit. b, d lub e RODO prawo do usunięcia danych osobowych;
− prawo do przenoszenia danych osobowych, o którym mowa w art. 20 RODO;
− na podstawie art. 21 RODO prawo sprzeciwu, wobec przetwarzania danych osobowych, gdyż podstawą prawną przetwarzania Pani/Pana danych osobowych jest art. 6 ust. 1 lit. c RODO.

* Wyjaśnienie: skorzystanie z prawa do sprostowania nie może skutkować zmianą wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego ani zmianą postanowień umowy w zakresie niezgodnym z ustawą Pzp oraz nie może naruszać integralności protokołu oraz jego załączników.

** Wyjaśnienie: prawo do ograniczenia przetwarzania nie ma zastosowania w odniesieniu do przechowywania, w celu zapewnienia korzystania ze środków ochrony prawnej lub w celu ochrony praw innej osoby fizycznej lub prawnej, lub z uwagi na ważne względy interesu publicznego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego.

Załączniki:

1a) Załącznik nr 1a – formularz ofertowy – część I,
1b) Załącznik nr 1b – formularz ofertowy – część II,
2) Załącznik nr 2 – oświadczenie Wykonawcy dotyczące spełniania warunków udziału postępowaniu,
3) Załącznik nr 3 – oświadczenie Wykonawcy dotyczące przesłanek wykluczenia z postępowania,
4) Załącznik nr 4 – oświadczenie Wykonawcy dotyczące przynależności lub braku przynależności do grupy kapitałowej,
5) Załącznik nr 5 – zobowiązanie podmiotu trzeciego
6) Załącznik nr 6 – wykaz usług
7a) Załącznik nr 7a – wykaz osób – część I
7b) Załącznik nr 7b – wykaz osób – część II
8a) Załącznik nr 8a – wzór umowy – część I,
8b) Załącznik nr 8b – wzór umowy – część II,
9) Załącznik nr 9 – wzór umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych.
10) Załącznik nr 10 – informacja o tajemnicy przedsiębiorstwa,

Dyrektor Jednostki
.....
(data i podpis osoby upoważnionej)__

Załącznik nr 8

Sposób finansowania przez jednostki samorządowe MODELU USŁUG OPIEKI I WSPARCIA DLA OSÓB STARSZYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH

Finansowanie zabezpieczenia społecznego polskich obywateli jest konsekwencją zapisów w prawie krajowym jak i w ustawodawstwie międzynarodowym, przede wszystkim unijnych traktatów i dyrektyw. Schodząc na poziom krajowy przede wszystkim gwarantuje nam to konstytucja RP, która w swoich paragrafach określa to następująco:

Art. 67.
1. Obywatel ma prawo do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego. Zakres i formy zabezpieczenia społecznego określa ustawa.

2. Obywatel pozostający bez pracy nie z własnej woli i niemający innych środków utrzymania ma prawo do zabezpieczenia społecznego, którego zakres i formy określa ustawa.

Art. 69.
Osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczaniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

Finansowanie polityki społecznej – niezależnie od zobowiązań konstytucyjnych – ma swoje bezpośrednie odniesienia do międzynarodowych aktów prawnych ratyfikowanych przez Polskę, takich jak Europejska Karta Społeczna czy Europejska Karta Samorządu Lokalnego[1]. Zobowiązania wpisane w ratyfikowane przez Polskę akty prawa międzynarodowego pociągają za sobą koszty. Stosowanie prawa musi kosztować. Dotyczy to zwłaszcza **Karty Samorządu Lokalnego**, w której artykuł 9 ustala zasady finansowania społeczności lokalnych. Mają one prawo do posiadania wystarczających zasobów finansowych, częściowo opartych na lokalnych opłatach i podatkach[2].
Zasady finansowania społeczności lokalnych są podane w Europejskiej Karcie Samorządu Terytorialnego[3]:

[1] Nazwa sprostowana w 2006 r. z Europejskiej Karty Samorządu Terytorialnego na Europejską Kartę Samorządu Lokalnego.
[2] Uszczegółowienie sposobów gospodarowania samorządowym zakładem budżetowym znajduje się w ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2009 r. nr 157, poz. 1240).
[3] Europejska Karta Samorządu Terytorialnego sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r. (Dz.U. z 1994 r. nr 124, poz. 607).

„1. Społeczności lokalne mają prawo, w ramach narodowej polityki gospodarczej, do posiadania własnych wystarczających zasobów finansowych, którymi mogą swobodnie dysponować w ramach wykonywania swych uprawnień.
2. Wysokość zasobów finansowych społeczności lokalnych powinna być dostosowana do zakresu uprawnień przyznanych im przez Konstytucję lub przez prawo.
3. Przynajmniej część zasobów finansowych społeczności lokalnych powinna pochodzić z opłat i podatków lokalnych, których wysokość społeczności te mają prawo ustalać, w zakresie określonym ustawą.
4. Systemy finansowe, na jakich opierają się zasoby pozostające do dyspozycji społeczności lokalnych, powinny być wystarczająco zróżnicowane i elastyczne, aby mogły w miarę możliwości odpowiadać rzeczywistym zmianom zachodzącym w poziomie kosztów związanych z wykonywaniem uprawnień.
5. Ochrona społeczności lokalnych, finansowo słabszych, wymaga zastosowania procedur wyrównawczych lub działań równoważących, mających na celu korygowanie skutków nierównego podziału potencjalnych źródeł dochodów, a także wydatków, jakie te społeczności ponoszą. Procedury lub działania tego typu nie powinny ograniczać swobody podejmowania decyzji przez społeczności lokalne w zakresie ich uprawnień własnych.
6. Społeczności lokalne powinny być konsultowane, w odpowiednim trybie, co do form przyznania im zasobów pochodzących z redystrybucji dochodów.
7. O ile jest to możliwe, subwencje przyznane społecznościom lokalnym nie powinny być przeznaczane na finansowanie specyficznych projektów. Przyznanie subwencji nie może zagrażać podstawowej wolności społeczności lokalnej do swobodnego prowadzenia własnej polityki w zakresie przyznawanych jej uprawnień.
8. Dla potrzeb finansowania nakładów inwestycyjnych społeczności lokalne powinny mieć dostęp do krajowego rynku kapitałowego, w granicach określonych prawem.”[4]

Samorząd lokalny rozumiany jest jako zdolność społeczności lokalnych, w granicach określonych prawem, do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych na ich własną odpowiedzialność i w interesie ich mieszkańców. Pozwala to na „zdejmowanie” z państwa wielu zadań, które są łatwiejsze do realizacji w środowiskach lokalnych.[5]
Oczywiście diagnoza obecnej sytuacji pozwala postawić hipotezę, że wiele z tych zapisów albo nie jest realizowana albo samorządy realizują je w pewnej niewielkiej części. Z jednej strony docenia się zasadę pomocniczości, w której biorą udział głównie samorządy oraz organizacje pozarządowe, ale z drugiej strony obserwujemy wciąż centralizację decyzji finansowych dotyczących polityki społecznej. Tworzy to nowe sytuacje – potencjalnie konfliktowe – pomiędzy państwem, samorządem i organizacjami pozarządowymi. Dotyczą one konsultacji, kompetencji oraz skali finansowania. Obserwacja życia zbiorowego wskazuje, że większość problemów socjalnych ma lokalny charakter i powinna być rozwiązywana w miejscu ich powstawania.[6]

[4] Za: „Finansowanie polityki społecznej” Julian Auleytner; Warszawa 2017
[5] tamże
[6] tamże

Mówiąc o uregulowaniu systemu pomocy społecznej w Polsce musimy się odnieść do regulacji krajowych. Zasadniczym źródłem uregulowania zagadnień z zakresu pomocy społecznej jest ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 (ustawa z dnia 15 kwietnia 2021 o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o zmianie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy o ochronie zdrowia psychicznego).

Najważniejsze zapisy tej ustawy odnoszące się do możliwości finansowania przez samorząd:

Art. 25. 1. Organy administracji rządowej i samorządowej, zwane dalej „organami", mogą zlecać realizację zadania z zakresu pomocy społecznej, udzielając dotacji na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zleconego zadania organizacjom pozarządowym, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 tej ustawy, prowadzącym działalność w zakresie pomocy społecznej, zwanych dalej „podmiotami uprawnionymi".

6. Zlecenie realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, o którym mowa w ust. 1, nie wyłącza możliwości zawierania umów o partnerstwie publiczno-prywatnym w rozumieniu ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 711), których przedmiotem jest budowa, remont, utrzymanie lub wyposażenie domów pomocy społecznej. Do średniego miesięcznego kosztu utrzymania w domu pomocy społecznej nie wlicza się wynagrodzenia partnera prywatnego za budowę, remont, utrzymanie i wyposażenie domu pomocy społecznej.

Art. 50.
1. Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.
2. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.
3. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

6. Rada gminy określa, w drodze uchwały, szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również tryb ich pobierania.

Rada Gminy podejmuje uchwałę o wysokości stawek godzinowych tych usług, określając jednocześnie wysokość dofinansowania z budżetu gminy i kategorie osób, którym to dofinansowanie przysługuje. Przykładowe uchwały podejmowane przez gminy w woj. łódzkim:

Pabianice (30 zł): http://dziennik.lodzkie.eu/eli/POL_WOJ_LD/2020/1710/ogl/pol/pdf

gm. Bolimów (21 zł) : http://dziennik.lodzkie.eu/WDU_E/2021/99/akt.pdf

gm. Zgierz (23,60zł): file:///C:/Users/mmirys/AppData/Local/Temp/sesja_xxix_2020_projekt_uchwaly_10_3.pdf

gm. Regnów(20zł): https://www.bip.ugregnow.pl/plik,2593,uchwala-nr-xi-66-19-rady-gminy-regnow-z-dnia-29-listopada-2019r-zmieniajaca-uchwale-w-sprawie-okreslenia-szczegolowych-warunkow-przyznawania-i-odplatnosci-za-uslugi-opiekuncze-i-specjalistyczne-uslugi-opiekuncze-z-wylaczeniem.pdf

Art. 51. 1. Osobom, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, mogą być przyznane usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze lub posiłek, świadczone w ośrodku wsparcia.

Według analizy zapisanej w raporcie Najwyższej Izby Kontroli[7] usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania są aż czterokrotnie tańsze od usług stacjonarnych, przez co dają możliwość objęcia nimi większej liczby osób potrzebujących, nie są też ograniczone możliwościami lokalowymi samorządów w placówkach stacjonarnych.

Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania to relatywnie najmniej kosztowna i zarazem najbardziej pożądana przez seniorów forma pomocy, a obowiązek organizowania i świadczenia usług należy do zadań własnych samorządów gminnych o charakterze obowiązkowym. W związku z tym zasadne jest podjęcie przez gminy działań ukierunkowanych na:

- wypełnianie ustawowego obowiązku organizowania i świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób potrzebujących takiej pomocy, przez gminy, w których zadanie to nie jest realizowane;
- diagnozowanie i analizowanie potrzeb osób starszych, w sposób umożliwiający prawidłowe planowanie zapotrzebowania na pomoc dla seniorów, a także monitorowanie sytuacji tych osób oraz szerokie informowanie o możliwości uzyskania wsparcia;
- określanie dla każdej osoby starszej szczegółowego, zindywidualizowanego zakresu usług opiekuńczych;
- zmiana zasad rozliczania wykonanych usług opiekuńczych – z opartego wyłącznie na rozliczaniu czasu udzielanej pomocy na szczegółowe wykazywanie zakresu świadczonych usług oraz liczby przepracowanych godzin;
- umożliwienie pracownikom OPS organizującym i świadczącym bezpośrednią pomoc osobom starszym, uczestnictwa w szkoleniach podnoszących ich kwalifikacje zawodowe w zakresie

[7] USŁUGI OPIEKUŃCZE ŚWIADCZONE OSOBOM STARSZYM W MIEJSCU ZAMIESZKANIA. Informacja o wynikach kontroli, DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SPOŁECZNYCH I RODZINY NIK, 2017.

pracy z seniorami, uwzględniających specyfikę wieku i związanych z nim problemów natury fizycznej i psychicznej.[8]

Pewne konkretne dane finansowe pokazuje cytowany raport Najwyższej Izby Kontroli w „USŁUGI OPIEKUŃCZE ŚWIADCZONE OSOBOM STARSZYM W MIEJSCU ZAMIESZKANIA. Informacja o wynikach kontroli".

„Przeciętny, roczny koszt wsparcia usługami jednej osoby wynosił w latach 2014–2016 około 5 tys. zł, a w I półroczu 2017 r. nieco ponad 3,5 tys. zł. Wyższe, niemal dwukrotnie, koszty ponosiły gminy, które w OPS zatrudniały pracowników do wykonywania usług. W przypadku tych ośrodków, w latach 2014–2016 roczny koszt objęcia usługami jednej osoby wyniósł ponad 8,5 tys. zł, a w I półroczu 2017 r. prawie 5,5 tys. zł. W przypadku samorządów zlecających realizację usług wykonawcy zewnętrznemu, w latach 2014–2016 koszt ten wyniósł około 4 tys. zł, zaś w I półroczu 2017 r. mniej niż 3 tys. zł. Dla porównania, przeciętny roczny koszt pobytu seniora w DPS wyniósł około 25 tys. zł".

Nieświadczenie w gminach takich usług lub świadczenie ich w niewystarczającej według klientów ilości wynika (jak wskazują OPSy) z niewystarczających środków finansowych. Istnieje zatem potrzeba wprowadzenia pilnych rozwiązań, głównie o charakterze finansowym, wspomagających gminy w zaspokajaniu potrzeb tej grupy osób, albo przejmujących przez państwo (budżet państwa) obowiązków finansowych wyrównujących powstałe dysproporcje między rynkowymi cenami usług, a finansowymi możliwościami ich zaspokojenia. W tym kontekście, jako dobre rozwiązanie, NIK dostrzega wprowadzenie w 2018 r. przez MRPiPS Programu Opieka 75+, umożliwiającego udzielenie wsparcia finansowego samorządom gminnym w realizacji ich zadania własnego, jakim jest zapewnienie osobom starszym usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Z tego wsparcia mogą skorzystać jedynie mniejsze gminy (do 20 tys. mieszkańców, w edycji 2018 r. – do 40 tys. mieszkańców), samodzielnie realizujące świadczenia. Dostępność programu powinna więc zostać rozszerzona, co niewątpliwie wpłynęłoby na poprawę dostępności usług dla seniorów potrzebujących wsparcia w tej formie.[9]

Oprócz niewystarczających programów rządowych niewątpliwie w gminach, wśród osób zarządzających czy to wśród organów stanowiących w JST, oczekujemy zmiany w podejściu, myśleniu o zaspakajaniu potrzeb najbardziej potrzebujących mieszkańców, zmiany w systemie finansowania szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Wyniki wszelkich analiz na temat stanu polskiej pomocy społecznej powinny być podstawą do podjęcia decyzji o zainicjowaniu działań zmierzających do zmiany zasad i form związanych ze świadczeniem usług społecznych przez JST. Oczywiście zmiany takie mogą być wprowadzone przez odpowiednie organy (organy stanowiące) i wykonywane przez organy wykonawcze w JST.

[8] Tamże
[9] USŁUGI OPIEKUŃCZE ŚWIADCZONE OSOBOM STARSZYM W MIEJSCU ZAMIESZKANIA. Informacja o wynikach kontroli, DEPARTAMENT PRACY, SPRAW SPOŁECZNYCH I RODZINY NIK, 2017.

Organy wykonawcze JST (zarząd powiatu, zarząd województwa, wójt burmistrz, prezydent) działają albo z upoważnienia organu stanowiącego (zawartego w statucie JST, uchwale budżetowej JST lub odrębnych aktach podejmowanych przez radę/sejmik), cedującego zgodnie z przepisami na zarząd swoje uprawnienia, albo na podstawie bezpośrednich delegacji ustawowych przypisujących mu określone kompetencje.

Z przepisów ustaw ustrojowych wynika, że organ wykonawczy ma wyłączną inicjatywę do proponowania projektów uchwał organu stanowiącego JST. Jest to ogólna zasada, która w powiązaniu z odpowiedzialnością organu wykonawczego za realizacje zadań i wykonywanie budżetu pozwala przyjąć, że inicjatorem zmian w zakresie finansowania szeroko rozumianych usług społecznych, powinien być organ wykonawczy.

Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS

ul. Narutowicza 8/10

90-135 Łódź

tel. 42 207 73 39

www.opus.org.pl